

Dagboek van een wereldreis

Tijdens mijn wereldreis, die duurde van 5 november 1995 tot en met maandag 24 juni 1996, heb ik een dagboek bijgehouden. Aan het einde van elke dag vertrouwde ik mijn belevenissen, ervaringen en gevoelens toe aan een klein, smerig boekje. Hier op het web staat de exacte weergave wat ik van dag tot dag heb opgeschreven.

Zondag 5 november 1995 (dag 1)

Het grote avontuur gaat vandaag beginnen. Ik denk dat ik er helemaal klaar voor ben: verschrikkelijk veel geregeld, de beste spullen gekocht en de moed verzameld om de wijde wereld in te trekken. Want het grote plan is letterlijk om de aardbol te reizen, iets dat ik hoop zonder kleerscheuren te verwezenlijken. Tot de dag van vertrek zo druk bezig met van alles en nog wat, dat ik nauwelijks tijd had om over het geheel na te denken. Maar vanochtend gebeurde het dus toch: de adrenaline in mijn lichaam bereikte het kookpunt en de emoties braken los. Al die tijd flink stoer zijn werd me even te moeilijk, en ik liet me helemaal gaan. Het is natuurlijk ook niet niks, om mijn dierbare familieleden en een paar vrienden voor lange tijd te moeten missen. Maar daar staat tegenover dat ik nu de kans heb dingen in mijn leventje te zien die in een meer regulier leventje on te evenaren zouden zijn.

Half twaalf met Ronald afgesproken bij de incheckbalie van Turkish Airlines op Schiphol. Er was veel familie op de been om ons uit te zwaaien. Emotioneel afscheid genomen, vlak voordat we door de paspoortcontrole heen moesten. Met zakdoeken zwaaiden we elkaar weg, om elkaar een lange tijd niet meer te zien. Acht maanden misschien? Nog met een brok in m'n keel van het afscheid het vliegtuig ingestapt en spoedig, met slechts anderhalf uur vertraging, op weg naar Istanbul in Turkije. Een uurtje de tijd om over te stappen, maar de *gate* waar we moesten zijn bleek direct naast de *gate* te liggen waar we uitkwamen, zodat we het overstappen ook in tien minuten hadden kunnen doen. Om negen uur 's avonds kwamen we aan in Gaziantep. Eén vliegtuig, een krakkemikkig gebouwtje en wij waren de enige twee buitenlanders. Momenteel gearriveerd in Hotel Seç, midden in het centrum van Gaziantep. Vrij gaar van alle spanningen en emoties, tijd dus om alles met een goede nachtrust even te laten bezinken.

Maandag 6 november (dag 2)

Gaziantep verkend vandaag en de enige echte conclusie is snel getrokken: wij zijn de enige buitenlanders in deze stad van een half miljoen inwoners en werkelijk niemand spreekt iets anders dan Turks. Dus zijn wij meteen ook de enige twee Engelssprekenden in deze stoffige stad waar de ene toeristische burcht zo bouwvallig was dat we er niet op mochten klimmen en het enige museum er zo stil en verwaarloosd uitzag dat we daar maar snel voorbij gelopen zijn.

Wat hebben we dan gedaan in de stad waar het jaarlijkse aantal toeristen waarschijnlijk op één hand is te tellen? Rondgelopen totdat we erbij neervielen. Het was de bedoeling dat het vandaag een rustdag zou zijn, om even bij te komen van de inspannende voorbereidingen die aan deze reis vooraf gingen en op ons gemak uit te zoeken hoe we de reis het gemakkelijkste kunnen vervolgen. Maar ja, aan de andere kant wilden we natuurlijk ook even kennismaken met het Turkse leven in Gaziantep, voor Ronald de eerste kennismaking met Turkije en voor mij de tweede keer sinds mijn Turkse rondreis in 1993.

Het was lekker warm vandaag, en je proefde meteen al de sfeer van het Midden-Oosten: vooral veel stof overal, druk verkeer en nieuwbouw naast gebouwen die op instorten staan. In dit opzicht vonden we het ook veel op Oost-Europa lijken, en ik herinnerde me weer veel van Ankara, wat ik toentertijd een van de lelijkste steden van Turkije vond. Evenals in Ankara worden we ook hier beschouwd als een soort buitenaards wezen. Als we in een restaurant of café gaan zitten gaan de (helaas vooral mannelijke) Turken om ons heen staan en zitten en proberen met de drie buitenlandse woorden die ze kennen met ons te communiceren. Maar vaak weten ze niet eens wat die drie woorden betekenen en uit welke taal ze überhaupt stammen.

Op onze beurt proberen we met de schaarse Turkse woorden die we kennen duidelijk te maken dat we niet uit Duitsland komen, dat we op doorreis zijn naar Syrië en dat we Ronald en Eric heten. Speciaal om ons voor de komende dagen meer te kunnen inleven gaan we vanavond naar de film *Species*, waar we ook de enige niet-Turken zullen zijn.

Dinsdag 7 november (dag 3)

Van een slechts Turkssprekende jonge Turk in het hotel hadden we gehoord dat we vele uren moesten uittrekken om de grens met Syrië over te steken, dus waren we vanochtend vroeg uit de veren. Negen uur stonden we op en

zowaar hadden we een heerlijk hete douche (en waarschijnlijk ook de laatste voor de komende weken).

Snel met de *taksi* naar het busstation, waar we de minibus namen naar Kilis, een plaats vlak voor de grens met [Syrië](#). Tegen betaling van een paar honderdduizend lire wilde de buschauffeur ons wel naar de grens brengen. Ondanks dat we wisten dat we flink werden afgezet, hadden we geen andere keus. Of we moesten met onze loodzware rugzakken de zes kilometer *lopen* naar de Syrische grenspost. Bij de grens werden we maar vijf keer gecontroleerd, twee keer door de Turken bij vertrek en drie keer door de Syriërs bij aankomst. Daartussenin was een stuk niemandsland, waar we een paar honderd meter mee konden rijden achter op de laadbak van een pick-up truck.

In tegenstelling tot alle indianenverhalen waren de Syriërs uiterst vriendelijk en meewerkend, en voordat we het wisten werden we welkom geheten door Assad. We hadden het geflikt in minder dan een half uur, zonder dat er ook maar een blik op onze bagage werd geworpen. Het gevreesde ondersteboven halen van onze rugzakken bleef achterwege, zodat we met succes de *house*-bandjes en de opruiende literatuur het land hadden binnengesmokkeld.

Voor vijf dollar met een gammele taxi naar A'zaz, van waar we met een nog gammelere bus volgepropt met krijsende kippen, in het legergroen gestoken jongetjes en gesluierde vrouwen naar Aleppo reden. Terwijl we al als handicap hadden dat we door de moeilijk te ontcijferen Arabische tekens bijna volledig ons oriëntatievermogen kwijtraakten, werden we bij aankomst in Aleppo ook nog eens verrast door een wervelstorm. Tussen regen en windstoten, rond wapperende vlaggen van Assad en om ons heen vallende dakpannen toch nog een geschikt hotel gevonden. Het heet *The New Arab World*.

Woensdag 8 november (dag 4)

Vandaag was een kutdag en een BEHOORLIJK slecht begin van een wereldreis. Ronald en ik werden allebei ziek wakker, en de hele dag trad er nauwelijks verbetering op. Na vier dagen al ziek! Ik vind dit niet leuk, zeker gezien de gebieden die me nog te wachten staan. Vanochtend al had ik de hele inhoud van m'n maag luidruchtig eruit gegoooid, diarree, koorts, kortom: zwak, ziek en misselijk. Ik ben nog even naar buiten geweest, heb zelfs de

enorme citadel van Aleppo bewonderd, maar het heeft niet geholpen. Ronald is er nog een stuk slechter aan toe en was helemaal niet in staat om naar buiten te gaan. God hope dat het morgen beter gaat.

Donderdag 9 november (dag 5)

Gisteravond vertelde Ronald dat hij zich nog nooit zó ziek had gevoeld, terwijl het met mij al wat beter ging. Ik begon het somber in te zien, met het idee dat Ronald mij vrij spoedig zou verlaten als hij niet binnen een paar dagen beter werd. We zijn allebei vroeg gaan slapen, en gelukkig werden we vanochtend een stuk fitter wakker.

Ik heb als een blok geslapen en voelde me vandaag vrijwel mezelf. Ronald was ook tot meer dingen in staat maar voelde zich nog niet helemaal honderd procent. Dat is de reden dat het vandaag ook voornamelijk een rustdag is geworden. Tevergeefs hebben we geprobeerd travellers cheques te wisselen – na naar drie verschillende loketten te zijn gestuurd kregen we te horen dat we te laat waren.

Aleppo doorgewandeld en wat opvalt – wat bovendien in heel [Syrië](#) – het geval is – is dat president Assad als een god verheerlijkt wordt. Overal, maar dan ook werkelijk overal, hangen portretten van Assad en diens schoonzoon. In de straten, op gebouwen, muren en winkelruiten, overal vind je die kop terug. Zelfs het KLM-kantoor verheerlijkt Assad. Waarschijnlijk word je gestenigd als je geen poster van Assad op je ramen hebt geplakt, want het is gewoon tot het overdrevene aan toe. Zo'n enorme persoonsverheerlijking heb ik elders nog nooit gezien. Het laat duidelijk blijken wat voor een alleenheerschappij die man in dit land heeft. Bovendien is Syrië heel nationalistisch. Evenals Assad's portretten is het land van binnen en van buiten vergeven van de Syrische en Palestijnse vlaggen. Niet één, niet tien, maar honderden vlaggen passeren je ogen, waar je ook kijkt en waar je ook bent in Syrië. Net zo overdreven als ik dit schrijf vind ik ook deze uitingen van nationalisme.

In de middag de *souqs* bezocht, overdekte markthallen waar je net als in een doolhof snel kan verdwalen. Ze verkopen er van alles, van nep-juwelen en exotische kruiden tot en met originele 14^e-eeuwse Perzische tapijten en imitatie Levi's 501. Je wordt vaak aangesproken door vriendelijk ogende verkopers die beweren Nederlands te spreken. Maar vaak gaat hun woordenschat niet verder dan *kut*, *klote* en *neuken*.

Vrijdag 10 november (dag 6)

Vrijdag is voor de moslims een soort zondag zoals wij die kennen, maar al vrij snel zaten we in een microbusje op weg naar Homs. Hobbeland over de enige snelweg in Syrië, die loopt van Aleppo naar Damascus. Het was benauwd, krap en tochtig in het busje. Na honderd kilometer lang gaten in het wegdek te hebben ontweken in Homs overgestapt op een supermoderne (uch...) bus naar Palmyra. Het viel nog mee dat er ramen in zaten, maar het was een Japanse bus (uit de jaren vijftig), dus wat wil je.

We zaten op de achterbank, en gelukkig zat ik niet naast de jongen waar Ronald naast kwam zitten. Een verschrikkelijk irritant, dom, slechts half Arabisch sprekende Neanderthalertype werd verliefd op Ronald. Bij alles wat hij zag kneep hij Ronald in z'n knie en op een gegeven moment gaf hij Ronald zelfs zijn ring. We hebben hem een ansichtkaart gegeven van Holland met tulpen erop, maar dat hielp niet.

Hij bleef vervelen, een paar uur lang op een smalle weg door de woestijn met eindeloze vlaktes niets. Dorre, droge zandvlaktes met nauwelijks begroeiing. Af en toe passeer je een legerpost, in *the middle of nowhere*. Tegen zonsondergang aangekomen in Palmyra, een oase in de woestijn met oude ruïnes. Helaas weer ziek kroop ik snel in bed, in de hoop morgen weer wat fitter te zijn.

Zaterdag 11 november (dag 7)

Ik ging gisteren om vier uur 's middags naar bed en werd vanochtend pas om negen uur wakker. Zeventien uur geslapen! Belachelijk, zoveel slaapttekort heb ik toch niet? Maar ik voelde me ook niet zo lekker en gelukkig voel ik me vandaag een stuk beter. Fit genoeg in ieder geval om Palmyra in te trekken, of althans, wat daar van over is.

Palmyra is namelijk beroemd om zijn oude ruïnes van tweeduizend jaar oud. Een enorm grote vlakte ligt bezaaid met Romeinse ruïnes, halve tempels, pilaren, een amfitheater en brokstukken. Door de weinige toeristen lijkt het net alsof je de ruïnes voor jezelf hebt en je kan ook prachtige foto's maken (vooral bij zonsondergang) zonder dat er hele hordes Japanse, Duitse en Amerikaanse toeristen aan je lens voorbij trekken.

Over toeristen gesproken, we zijn ze gedurende onze vakantie nog nauwelijks tegengekomen. Geen twee mooie blondines in ons hotel of in onze bus, wat natuurlijk wel jammer is. Zouden wij de enige twee

avontuurlijke reizigers zijn die dit land zonder hulp van een overgeorganiseerde gids ontdekken? Sporadisch kom je andere rugzaktoeristen tegen. In Palmyra wat meer dan elders, maar Palmyra is dan ook Syrië's toeristische attractie nummer één. Zo kan je hier gewoon bellen en verkopen ze meer ansichtkaarten dan in de rest van [Syrië](#) bij elkaar. Toch is het nu nog redelijk onontgonnen, en over twintig jaar waarschijnlijk het Las Vegas van het Midden-Oosten. Het eerste casino hebben we al gezien.

Zondag 12 november (dag 8)

Gisteren zei ik nog dat we bijna nergens andere buitenlanders, laat staan toeristen, tegenkwamen. Dan zal je net zien, als je dit opschrijft, dat het toeval de werkelijkheid als het ware overtreft. Gisteren gingen we eten in een restaurantje dat er leuk uitzag, en voordat we het wisten zaten we daar met acht Hollanders. Allemaal Nederlanders op dezelfde tijd op dezelfde plek ergens in een klein dorpje midden in de woestijn van Syrië. Hoe is het mogelijk? Heeft mijn dagboek een soort magische uitwerking of zo?

Tussen de Nederlanders zat een leuk jong stel, die fietsen van Rotterdam naar Kaapstad. Vergeleken daarmee is mijn wereldreis maar een kleinigheidje. We hebben even gezellig gepraat, en zij gaf me het adres van een Nederlandse die ik kan gaan bezoeken in Hongkong. Leuk, die contacten die je opdoet tijdens zo'n reis! Vandaag van de woestijn naar de kust, van Palmyra naar Tripoli om precies te zijn. In iets meer dan een week doen we drie landen aan, we lijken wel Amerikanen die in drie weken heel Europa doen.

De rit was vrij enerverend. Zonder problemen van Palmyra naar Homs, maar toen.... In Homs vonden we vrij snel een bus naar Tripoli in Libanon, maar net op de snelweg begaf de bus het. De buschauffeur zat nog wat te sleutelen maar kreeg de motor niet meer aan de praat. Even later verdween de buschauffeur met een passerende auto. Wij, met alle andere passagiers, zijn toen maar in de ontzettend smerige berm gaan zitten, wachtend op wat komen gaat. Gelukkig kwam de chauffeur een uurtje later terug, tezamen met een monteur die na enig sleutelen de bus weer aan de praat kreeg. Enkele meters weer rijdend op de snelweg vloog opeens de deur eruit. Wederom gelukkig was de monteur nog aan boord die op vernuftige wijze de deur weer in de deurpost wist te frommelen.

Bij de grens met Libanon aangekomen moesten we ongeveer vijf *checkpoints* (ik begon op een gegeven moment de tel kwijt te raken) en vele kilometers passeren voordat we werkelijk konden zeggen dat we in Libanon waren aangekomen. En dat terwijl Syrië en Libanon zwaar met elkaar zijn bevriend! Dat ligt tussen Nederland en België wel wat anders. Omdat we uit Nederland kwamen kregen we natuurlijk een speciale behandeling bij de grens, hoewel we net zo onbeschoft werden behandeld als de Syriërs die naar Libanon trokken. Zo werd ons paspoort na te zijn gestempeld ons bijna recht in het gezicht gesmeten. Maar goed, wel indrukwekkend allemaal, zo'n grensovergang. De buschauffeur was het zelf ook allemaal beu en reed met een rotvaart naar Tripoli. Met pijn en moeite een beetje geschikt hotel gevonden, vlakbij de zee. Kennelijk komen er nauwelijks toeristen, want er zijn bijna geen hotels en de hotels die er zijn, zijn extreem duur of gesloten. Ons hotel is een echt familiehotel: iedere keer als we met onze diarree naar de wc rennen moeten we door de huiskamer waar de familie bijeen zit.

Maandag 13 november (dag 9)

Tripoli hadden we snel gezien, dus meteen maar zuidelijker naar Beiroet. Over een weg langs de kust vol met luxe hotels met zwembaden. We zagen weinig tekenen dat dit land nog maar kort geleden 20 jaar lang door een burgeroorlog verscheurd is geweest, maar dat veranderde drastisch toen we Beiroet naderden. Bij binnenkomst zag je overblijfselen van in puin geschoten gebouwen en in het centrum staan nog veel gehavende gebouwen naast glinsterende nieuwe gebouwen die er net zijn neergezet.

Er wordt hard gewerkt het oude puin op te ruimen en de Libanese regering heeft duidelijk de bedoeling van Beiroet een moderne, westerse stad te maken vol uitstraling en elegantie. Vanuit het raam van ons hotel, dat de oorlog heeft overleefd, kijken we uit op een gebouw vol met kapotgeschoten ramen, zwart verbrande muren en een verwaarloosde inrichting. De vervuilde gordijnen wapperen langs de door granaten getroffen ruiten naar buiten. Waarschijnlijk is er meer dan 20 jaar niets aan gedaan. Nog steeds valt regelmatig de elektriciteit uit, net als toen (op dit moment zit ik dus weer in het donker).

Vanavond zaten we te eten bij de Pizza Hut, een moderne Amerikaanse tent, toen ook de elektriciteit uitviel. Het behoort tot de gewoontes van deze

stad, net als het willekeurig stromende water. Heel handig, als de wc niet doorspoelt na overspoelt te zijn met diarree.

Dinsdag 14 november (dag 10)

Vanochtend veel moeite moeten doen om travellers cheques te wisselen; het duurde heel lang en je kreeg vieze, gore dollarbiljetten. Ik had toch wel wat meer verwacht van een gerenommeerde Amerikaanse instelling als American Express. Langs het toeristenbureau voor wat informatie over Beiroet, maar ze hadden alleen folders en kaarten uit het jaar 1975.

Naar het postkantoor, bij het enige werkzame loket van de dertig loketten postzegels gekocht en bij een of ander vaag kantoortje gekeken of er post voor mij was. Uiteindelijk bleek de poste restante in het kamertje ernaast te zijn, maar dat was gesloten. Om bij deze kamertjes te komen in het half plat gebombardeerde hoofdpstkantoor van Beiroet wel meteen de Libanese post-efficiency kunnen bewonderen. Ik denk dat m'n kaarten wel voor mijn terugkeer op hun adres gearriveerd zullen zijn.

De rest van de dag met – shit – pijn in mijn maag van de verstopte of opgehoopte diarree (*who knows?*) door het zwaar getroffen centrum van Beiroet gebanjerd. Bijna niks is heel, dit zag er echt heel erg uit. Van het Holiday Inn hotel is geen kamer bespaard gebleven. Pepsi gedronken in een skelet van een vroeger restaurant aan de kust en daar lastiggevallen (of heet dat: vriendelijk tegemoet getreden?) door ene Tarek die naar Nederland wilde. Via de zonsondergang achter de weinig imponerende duivenrotsen weer terug naar ons hotel.

Woensdag 15 november (dag 11)

Ik wilde vandaag eigenlijk een rustdag houden: lekker in het zonnetje zitten met een goed boek, een drankje en op m'n gemak wat brieven schrijven. Maar Ronald wilde weer de stad in, zodat we nogmaals een in puin geschoten deel van Beiroet hebben bewonderd. We zijn naar het Plein van de Martelaren gewandeld, vroeger een bruisend plein met veel bioscopen, cafés, palmbomen en verkeer; nu een grote kale vlakte met enkele overgebleven ruïnes. Alleen het standbeeld dat ooit in het midden van het plein stond staat er nog, tezamen met een oude souvenirverkoper die er met zijn kraampje 20 jaar geleden waarschijnlijk ook al stond. Hij verkoopt immers nog steeds dezelfde souvenirs.

Tegen de avond eindelijk wat rust en heb ik brieven en ansichtkaarten kunnen schrijven op het balkon van ons hotel. Mijn walkman op het hoogste volume om de muziek nog boven het toeterende verkeer te kunnen horen. Weer gegeten in de Pizza Hut; Fadi herkende ons al bij binnenkomst en voor het eerst in een week weer alcohol. We hebben een fles Libanese witte wijn op en het smaakte best lekker.

Omdat we toch op gang waren, meteen daarna naar onze hotelbar. Bij de vrouw achter de bar bestelde ik wijn, maar daar had ze nog nooit van gehoord. Ze dacht dat dat een of andere speciale drank was die alleen in Nederland te verkrijgen is. Toen hebben we het maar met Amstel gedaan en *Almaza*, Libanees bier maar eigenlijk een soort imitatie-Amstel. Het smaakte ons goed.

Donderdag 16 november (dag 12)

Beiroet hadden we nu wel gezien, maar we bleven in Beiroet overnachten. Libanon is zo'n klein land dat we Beiroet gebruiken als een soort uitvalsbasis voor andere bezienswaardigheden in den lande. Dus vandaag zijn we naar Baalbeck geweest, Libanons grootste ruïne en toeristische attractie nummer één.

Met de taxi 86 kilometer daar naartoe, met zes personen in een 5-persoons Mercedes. Eén passagier had het ongeluk de hele rit naast de bestuurder boven de schakelbak te moeten hangen, maar wij zaten gelukkig op de achterbank. Baalbeck is niet alleen Libanons grootste ruïne, maar ook een van de grootste ter wereld. Veel is nog intact gebleven en ik moet zeggen dat de ruïnes me nog niet beginnen te vervelen. Alles is ook zo groot en indrukwekkend, daar had ik in Nederland nauwelijks een idee van.

Na een uurtje of twee hadden we het wel gezien en zijn we weer met z'n zessen in een zogenaamde *service-taxi* naar Beiroet gereden. Slingerend over een snelweg door de bergen. Mensen rijden hier als gekken, halen links en rechts in, maar gek genoeg maken ze zelden ongelukken. Haarfijn gaat alles rakelings goed. We hebben nog geen andere buitenlanders ontmoet, dus gingen we eten in de buurt van de American University in de hoop daar wat andere *aliens* tegen te komen. Maar we zaten weer alleen in de pizzatent waar we naartoe gingen. De Libanezen zijn kennelijk niet zo *outgoing* zoals we vermoed hadden.

Vrijdag 17 november (dag 13)

Het begint eentonig te worden, maar Ronald werd gisteravond weer ziek, zwak en misselijk. Iedere keer zegt hij de rest van de vakantie alleen nog maar chips en biscuits te eten. Dat goede voornemen is echter wat te veel van het goede, en iedere keer in een restaurant hapt hij weer flink toe.

Ik probeer het juist rustig aan te doen, en volgens mij begint het te helpen. Ik heb weer een enorme eetlust, gisteravond heb ik in m'n eentje een halve fles Libanese wijn en een blik Cheese Balls naar binnen zitten werken en dat beviel me prima. Vandaag wilden we via het postkantoor naar de grotten van Jeita, maar beide dingen mislukten. De mensen van het postkantoor hadden om een één of andere duistere reden juist vandaag een vrije dag en de grotten waren onbereikbaar. Vijftig dollar vroegen taxichauffeurs om ons daar naartoe te brengen, tja, dat gaat boven ons budget.

Toen zijn we maar de rest van de dag op terrasjes gaan zitten. Dat kostte ook een hoop geld, maar ja, we hadden natuurlijk de vijftig dollar van de grotten bespaard. 's Avonds eten in een Mexicaans restaurant waar we werden bediend door een accentloos Amerikaans sprekende Jordaanse meid (Marèl), die een paar tips gaf over *the places to be* in Beiroet. Uiteindelijk zijn we in jazzcafé *Blue Note* terechtgekomen, waar we gratis bier kregen. Budweiser was zijn bier aan het promoten in de populairste kroeg van Beiroet.

Zaterdag 18 november (dag 14)

Voordat we Beiroet gingen verlaten ging ik eerst nog even (een half uur lopen) naar het postkantoor om te kijken of er post voor mij was. Shit, er was niks, en ik wist dat iemand een brief naar Beiroet had gestuurd. Evengoed de moed niet verliezen en opgewekt vertrekken naar Damascus, voor de tweede keer in m'n leven naar Syrië.

Het ritje met de service-taxi of microbusje of hoe zo'n ding ook mag heten verliep voorspoedig, evenals het passeren van de grens. Het ging allemaal een stuk sneller dan toen we Libanon binnenkwamen. Damascus is een echte hoofdstad: veel brede wegen, parkjes en hoge gebouwen waar Assad op hangt te slingeren. Damascus is ook een stuk commerciëler. Af en toe is het zelfs bijna onmogelijk Assad tussen de vele reclame-opschriften te ontdekken.

De bagage gedropt bij ons hotel waar de kakkerlakken zelfs bij licht dwars door de kamer lopen. Daarna naar het postkantoor: Ronald om te bellen en

ik om te kijken of er post voor mij was. En JA! Twee brieven. Hele aardige, lieve brieven ook en dat geeft een reiziger toch een bepaalde kick. Tijdens het reizen doe je zo veel indrukken op dat je het thuisfront snel vergeet, maar door brieven te ontvangen tijdens je reis kan je weer even terugdenken aan de mensen die met je meeleven. Waarschijnlijk denken ze in Nederland meer aan mij dan ik aan hun. Brieven maken veel daarvan gelukkig weer goed.

Zondag 19 november (dag 15)

Onbedoeld was het vandaag een hele drukke dag: van 's ochtends vroeg tot 's avonds laat hebben we veel gedaan en veel gelopen. Eerst mijn moeder gebeld, want die is jarig vandaag. Ze vond dit het mooiste verjaardagscadeau wat ze zich kon bedenken. Ontroerend.

Toen hebben we door Damascus gekuierd, en voordat we het wisten hadden we de halve stad doorgelopen. Damascus is helemaal niet zo groot als je van een hoofdstad zou verwachten. Naar de citadel, maar die was alleen voor ons gesloten wegens restauratiewerkzaamheden, terwijl de Arabieren gewoon door mochten lopen. Daarna verdwaald in de *souqs*, terwijl we op zoek waren naar de Osmayyad moskee. Via een andere nog mooiere moskee en allerlei vage steegjes uiteindelijk toch gevonden.

Terrasje gepakt, of liever gezegd: hét terrasje gepakt, waar ze maar liefst twee soorten drank serveren: thee en limoensap. Naar het Nationaal Museum, maar dat ging om vier uur dicht terwijl we daar om half vier aankwamen. Naar de Nederlandse ambassade (gewoon, voor de grap), maar die bleek ineens in het niets verdwenen te zijn. Naar hét pizzarestaurant, maar daar was een verjaardagspartijtje aan de gang waardoor we buiten in de kou moesten gaan zitten eten.

Naar het Nationaal Theater, maar dat was nog niet afgebouwd. We wilden toch naar een Syrische voorstelling, zodat we uiteindelijk tussen moeders, vaders, broers, zussen, tantes, ooms, neven en nichten van een schooloptreden in Assad's Library verzeild zijn geraakt.

Maandag 20 november (dag 16)

Voor de eerste keer beroofd tijdens mijn reis, en wel door de Syrische overheid zelf. We gingen travellers cheques wisselen bij de zogenaamde Commercial Bank of Syria no.7, en na het ondertekenen van een aantal formulieren en een lange tijd wachten kregen we tot onze schrik alleen in

Daar een lang stuk lopen naar Hotel Cliff, relaxen, eten bij Wimpy, en doorgaan met relaxen. En gezeten in de lounge van ons hotel kwamen we tot onze grote verrassing en verbazing weer het Nederlandse stel van Palmyra tegen! Degenen die fietsen van Rotterdam naar Kaapstad. Een teken dat de wereld toch wel klein is, dus ook een teken dat die wereld een stuk sneller te bereizen is. (????)

Woensdag 22 november (dag 18)

Meer dan vijftig kantoortjes van binnen gezien, zo leek het. Het was vandaag een zogenaamde “regeldag”. Ronald wilde informatie over een goedkoop vliegticket naar Amsterdam, al dan niet via Istanbul, en ik probeerde een visum voor Bahrein en Saudi-Arabië te regelen en/of meer te weten te komen over goedkope vliegtickets naar bestemmingen in het oosten.

Het krijgen van informatie lukte, het krijgen van een visum lukte niet. Naar de ambassade van Bahrein, maar daar werd ik uitgelachen omdat ik geen *letter of recommendation* van de Nederlandse ambassade bij me had. Wie het laatst lacht, lacht het best, dus ging ik naar de Nederlandse consul voor die brief. Tijdje met de consul gesproken en uitgelegd wat ik wilde, waarna ik zonder veel problemen de gewilde *letter of recommendation* kreeg.

Met de brief (haha) naar de ambassade van Bahrein, waar ik toch géén visum kreeg. Ik zou het pas over een week horen, mij in onwetendheid latende over wat te doen als Ronald terugkeert naar Nederland. Toch maar vele, vele kantoortjes van reisbureaus en luchtvaartmaatschappijen binnengestapt om de duizend-en-één mogelijkheden te onderzoeken om naar het oosten te reizen. Ik weet nu eigenlijk teveel. Er zijn vele maatschappijen die naar dezelfde plek vliegen en er zijn veel verschillende prijzen van dezelfde maatschappijen. Vannacht ga ik alles maar eens rustig op een rijtje zetten.

Donderdag 23 november (dag 19)

Twee dagen geleden was er een hele hevige aardbeving in Aqaba, met een kracht van 6,5 op de schaal van Richter. Het was tot in Amman te voelen, maar wij hebben er niks van gemerkt; we zijn er gewoon doorheen geslapen. Het nieuws stond er vandaag en gisteren in ieder geval bol van: een paar doden en veel gewonden.

Deze dag op dezelfde voet verder als gisteren. Uiteindelijk is het Ronald gelukt een vliegticket te kopen na weer talloze kantoortjes van binnen te hebben gezien. Niets van de toeristische attracties in de stad gezien, daarvoor was het veel te koud. Vijf graden, koude wind en regen en voor morgen is er zelfs sneeuw voorspeld! Brrrr.

Vrijdag 24 november (dag 20)

We zijn de kou meer dan zat, dus vertrokken we naar [Aqaba](#) in het uiterste zuiden van Jordanië in de hoop dat het daar wat warmer zou zijn.

Driehonderd kilometer reden we door de woestijn, en inderdaad verdwenen de wolken en kwam de zon tevoorschijn. Maar het bleef koud en guur.

Het was een prachtige busrit door de ongerepte woestijn. Tussen hoge zandbergen door en.... we hebben voor het eerst kamelen in het wild gezien! Ik zag langs de weg al overal bordjes met “pas op voor overstekende kamelen”, maar het werd natuurlijk pas echt leuk toen we ze in het echt zagen. Jammer alleen dat ons busje er zo snel voorbij scheurde. Tegen de avond kwamen we aan in Aqaba aan de Rode Zee, en binnen een uurtje hadden we zo’n beetje de hele stad al gezien. En we willen hier twee nachten spenderen! Dat wordt dus een verplicht dagje relaxen, wat op zich ook niet zo erg is.

‘s Avonds gingen we (weer) eten bij de Pizza Hut, toen we opeens een aardbeving meemaakten (de eerste in mijn leven). Het was waarschijnlijk nog een naschok van de hevige van drie dagen geleden. Het duurde ongeveer een halve minuut en het was een gek gevoel de hele grond onder je te voelen bewegen. Ook wel een beetje beangstigend. Alles bewoog en rinkelde in de Pizza Hut. In ons hotel slapen veel mensen op het dak omdat ze bang zijn dat door een nieuwe hevige aardbeving het hotel in elkaar stort. Wij slapen liever niet in de kou en nemen het risico door op de eerste etage een kamer te nemen.

Zaterdag 25 november (dag 21)

Dat was ik gisteren helemaal vergeten te vertellen, maar we hebben in Amman afscheid genomen van de twee Nederlanders, Edward en Barbara, die we ook in Palmyra tegenkwamen. We zijn veel met ze opgetrokken, het was een leuk stel. Waarschijnlijk zien we ze nu niet meer tijdens onze reis.

Zo, de eerste nacht heeft ons hotel alle aardbevingen doorstaan. Ronald voelde vannacht een lichte aardbeving, maar toen lag ik waarschijnlijk al in

diepe slaap. De naschokken duurden ook vandaag nog voort. We zaten op het strand even over aardbevingen te praten toen de grond onder ons weer heen en weer schudde. Het begint al te wennen en is misschien het enige aparte in Aqaba. Voor de rest is het een slome en slaperige badplaats waar weinig is te beleven.

We hebben op een privéstrandje gezeten totdat we werden weggestuurd, op een ander strandje hebben we cola gedronken en op het terras van het Holiday Inn hebben we wat verse limoensap naar binnen gewerkt. Toen rennen naar ons hotel om nog op tijd de zon onder te zien gaan. De zon gaat zó snel onder hier in het Midden-Oosten, dat is abnormaal gewoon. Hij gaat ook vroeg onder, half vijf ongeveer. Wel jammer, want daarmee houdt het leven in de stad ook meteen op. Dan staan die mensen wel weer vroeg op, maar dat is niks voor mij. Ze kunnen de klok beter een paar uur later zetten.

Zondag 26 november (dag 22)

Voor het eerst zaten we samen met een paar andere toeristen in de bus, op weg naar Petra. Het is de grootste toeristische attractie van Jordanië, waarvan iedereen zegt dat je het gezien móet hebben. Dus gaan we er braaf naar toe, in de hoop dat het niet tegen zal vallen. Weer terug naar het noorden, dus als het ware weer terug in de richting waar ik vandaan kwam. Maar ik wil juist de andere richting uit! Geeft niets, want ik hoop in Amman toch de goede richting op te kunnen gaan.

In Petra aangekomen naar het Sunset Hotel, volgens Lonely Planet *the best deal in town* voor maar vier Jordaanse dinar. Ze bleken echter opeens 15 dinar te vragen, en afdingen hielp niet. Terwijl we daarna doodvermoeid met onze rugzakken verdwaasd op zoek waren naar een goedkoper hotel, werden we opgepikt door een truck die ons naar een goedkopere stek bracht. De zijgevel van het hotel ontbreekt en je zit nog te rillen als je met je winterjas aan binnen zit, maar voor de rest is alles ok. Als ik dit een beetje trillerig opschrijf komt dat door de extreme kou in ons hotel.

De kamer delen we met een Zuid-Afrikaan, die al een jaartje aan het rondreizen is en volgende week teruggaat naar Zuid-Afrika. We spreken met hem in een mix van Engels, Nederlands en Zuid-Afrikaans, en ik moet zeggen dat het Afrikaans me steeds beter af gaat. Douche is bijvoorbeeld “stoot”. Ik word tijdens het schrijven steeds afgeleid door een gekke

Australiër met een Arabische jurk aan, dus ik hou maar op met in mijn dagboekje te schrijven. Hij zit naast me op de bank.

Maandag 27 november (dag 23)

Wauw! We hebben Petra gezien en het is werkelijk het mooiste wat ik tot nu toe in het Midden-Oosten heb gezien. Bijna een complete stad uitgegraven uit de rotsen, tempels (waaronder die van *Indiana Jones & the last crusade*), huizen, paleizen, tombes en wat je nog meer kan bedenken.

De toegangsprijs voor twee dagen (ja ja, we gaan maar liefst twee dagen spenderen in dit achtste wereldwonder) was alleen verschrikkelijk duur: ongeveer € 25. Daar kan je in Jordanië toch al gauw een paar dagen van leven. Helaas hoorden we te laat van onze Zuid-Afrikaan, William, dat je er op een slinkse manier ook gratis binnen kon komen. Daarvoor moesten we echter wel om half vier 's ochtends opstaan in de kou, niet echt iets om naar uit te kijken.

Maar goed, het was zo mooi dat het het geld wel waard was. Om binnen te komen moet je door een twee kilometer lange kloof lopen, spectaculair gewoon. We werden wel een beetje moe van de Arabieren en de bedoeïenen die constant aan onze kop zaten te zeuren of we een kameel, paard of ezel wilden en of we souvenirs wilden kopen. Eigenlijk zouden we een groot bord op ons hoofd moeten laten spijkeren met in koeienletters "ik wil geen kameel, paard, ezel of souvenir!". Als je niks zegt en gewoon doorloopt, blijven ze je na zeuren. Maar dat deed de pret in Petra niet bederven. We zijn nu behoorlijk moe, want die Romeinen hebben de stad onhandig in allerlei bergen uitgehouwen. Dat vereist voor ons simpele toeristen heel wat klim- en klauterwerk. Ik ben nu bekaf.

Dinsdag 28 november (dag 24)

De Zuid-Afrikaan op onze kamer, William, gaat volgende week terug naar zijn land na een jaar reizen en verheugt zich er al enorm op. Het vervelende alleen is dat hij er de hele dag over praat hoe leuk hij het vindt om weer terug te keren, terwijl ik nog een heel jaar te gaan heb. Voor de rest is het een hele aardige jongen waar je gezellig mee kan praten. Hij liep met ons mee naar de ingang van Petra, waar hij met een vals kaartje wel binnen dacht te kunnen komen. Hij werd echter weggevoerd door een Arabier van de veiligheidsdienst, waarna we dachten hem verder niet in Petra terug te zien.

Ronald en ik voelden het wel in onze benen van het vele lopen van gisteren, dat merkten we toen we na binnenkomst een nieuwe berg met wat overblijfselen van de Romeinse stad wilden bestijgen. Een paar uur vóór zonsondergang kwamen we aan op de top, waar we twee Nederlanders tegenkwamen die ook net waren begonnen aan hun wereldreis. Grappig, ze volgen globaal dezelfde route als ik en misschien kom ik ze later nog tegen, in China of zo.

Lekker een tijdje op de top gezonnebaad, voordat we weer naar beneden moesten omdat het te donker zou worden. En ja hoor, daar kwamen we William weer tegen! Het was hem op de een of andere manier toch weer gelukt om binnen te komen. Na onze vermoeide klim terug naar ons dorp gegeten in het restaurant waar we al twee keer eerder hebben gegeten. Maar ondanks dat we al bijna tot de stamgasten behoren krijgen we nog steeds geen korting.

Woensdag 29 november (dag 25)

Half zes opstaan vanochtend! Belachelijk vroeg, en alleen maar omdat we de bus van zes uur naar Amman wilden halen. Dat was de enige bus die dag. Met William en nog twee Denen volgepropt en ingeklemd tussen onze rugzakken, die de chauffeur weigerde op het dak te zetten, bereikten we al binnen een paar uur Amman.

Weer naar Hotel Cliff, behalve William die elders voor een halve dinar goedkoper kon overnachten. Onze Zuid-Afrikaanse vriend beginnen we steeds sulliger te vinden. Hij vraagt alles aan ons en kan niks zelf uitzoeken. Hij ziet eruit en gedraagt zich als een hulpeloos en besluiteloos jongetje, terwijl hij nota bene al 26 is. We vinden het dus ook helemaal niet zo erg dat hij in een ander hotel slaapt. Gisteren dachten we nog dat hij heel wereldwijs was, maar voor vandaag hebben we onze mening snel bijgesteld.

In Amman aangekomen ging alles mis en liepen we (behalve op de heuvels) ook hard tegen de Jordaanse bureaucratische molen aan. Ons melden bij de politie kon alleen tussen acht en tien 's ochtends, ons visum kon alleen worden verlengd bij diezelfde politie en niet bij het daarvoor bedoelde Ministerie van Vreemdelingen, bij het postkantoor lag wéér geen post voor ons en Bahrein weet nog steeds niet of ze mij wel of geen visum willen geven. Voor deze mislukte activiteiten wel de stad twee keer in de rondte

doorgelopen, wat niet meevalt na twee dagen bergen beklimmen in Petra. En morgen dus wéér vroeg op voor het melden bij die verdomde klotepolitie.

Donderdag 30 november (dag 26)

Voor dag en dauw opgestaan om om acht uur braaf voor het politiebureau te staan, bleek de Minister van Politiezaken opeens op de koffie te zijn en moesten we een uur buiten in de kou wachten! Na het onderonsje van de minister mochten we naar binnen, heb ik mijn visum verlengd en bleek Ronald zich helemaal niet te hoeven melden omdat hij niet langer dan twee weken blijft. Ze zijn in dit land wat langzaam met het doorgeven van essentiële informatie.

Na het verplichte politie-uitje naar de ambassade van India en ja hoor – shit – het duurt minimaal een week en waarschijnlijk dus langer voordat je een visum krijgt. Moet ik nog minimaal een week in Amman blijven, de meest saaie stad van het Midden-Oosten. Maar ja, dat hoort bij het reizen en ik heb de tijd.

Vandaag de laatste dag voor Ronald, dus alle reden om nog enkele souvenirwinkels leeg te plunderen. Ik ook, want mijn souvenirs geef ik als cadeaus mee aan Ronald die ze in Nederland opstuurt naar Zoetermeer voor het traditionele Sinterklaasfeest in huize Wendel. Na vele dinars aan een aantal kilo's prullaria te hebben gependeed uit eten met twee andere Nederlandse jongens die ook net aan hun wereldreis begonnen zijn en bijna dezelfde route volgen als ik. Het was Ronalds laatste avond, dus met z'n vieren een duistere bar ingedoken voor de afscheidsborrel. Bomvol steeds dronkener wordende Arabieren, die plots ook begonnen te zingen. *Live entertainment tonight*. Ronald werd gedag gekust door een vieze Arabier toen we de tent verlieten.

Vrijdag 1 december (dag 27)

Ronald is weg. Ja, ik had het even moeilijk vandaag, maar vind je het vreemd als je afscheid moet nemen van iemand waarmee je vier weken prettig hebt gereisd in zo'n onstuimig gebied als het Midden-Oosten? Ik heb een hele leuke tijd gehad met Ronald, en ben blij dat hij het eerste traject van mijn wereldreis meewilde.

Af en toe waren er wat lichte irritaties, maar dat is logisch als je zo intensief met elkaar reist. Ik merkte wel dat Ronald een stuk meer naar het westerse hunkerde dan ik. Voor hem was de overgang van de beschaafde

Nederlandse maatschappij naar het Midden-Oosten ook groter dan voor mij, denk ik. Dit bracht onze verschillende ideeën aan het licht, maar in het algemeen pasten we ons goed aan elkaar aan. Ik denk dat Ronald er ook zo over denkt.

Vanmorgen ben ik met Ronald mee geweest naar het vliegveld om hem uit te zwaaien. De tijd vliegt voorbij. Nu moet ik het in m'n eentje opknappen. Waarschijnlijk ontmoet ik wel nieuwe reizigers, maar vermoedelijk niemand waarmee ik net als met Ronald vier weken ga rondtrekken. Vandaag voelde ik me vrij klote, of eenzaam liever gezegd. Met z'n tweeën reizen is toch een stuk onbezorgder. Ik had nergens zin in, zeker niet om met iemand een quasi-semi-interessant gesprek te voeren over elkanders stoere reisverhalen. Op dit soort momenten wil ik het liefste alleen zijn, met mijn muziek op bed.

Zaterdag 2 december (dag 28)

Eigenlijk had ik nergens zin in, behalve dan op mijn bed te liggen met m'n muziek en een goed boek. Maar die twee andere Nederlandse jongens die ook met hun wereldreis bezig zijn, Michiel en Anton, vroegen of ik met ze meeding naar Jerash, volgens toeristische experts ná Petra het mooiste van Jordanië. (Goh, ik kan me moeilijk concentreren op het schrijven door het enorme ge-blabla van een hoop Amerikanen in de lounge van dit hotel).

Ik ben achteraf toch wel blij dat ik met ze meeding, want het leidde me even af van de gedachten over eenzaamheid en zo. Anders had ik deze dag toch alleen maar saai doorgebracht en was ik nu zo duf als een konijn. Jerash viel ontzettend tegen vergeleken met Petra, maar het is daar ook eigenlijk niet mee te vergelijken. Als je niks anders in de wereld hebt gezien dan Jerash zou het ongetwijfeld heel mooi zijn. Ik had nu het gevoel dat ik al een beetje was uitgekeken op de oude stenen, tempels, pilaren, amfiteaters en Romeinse badhuizen.

Michiel en Anton hadden dat ook, dus hadden we het binnen een paar uur wel gezien. Geen van ons was fanatiek archeoloog genoeg om twee uur lang naar een pilaar te staren. Vanavond vierden ze in huize Wendel Sinterklaas, en ik ben benieuwd of ze de brief en het pakje hebben ontvangen die ik aan Ronald heb meegegeven. Als dat gelukt is zouden ze mij vanavond in mijn hotel moeten bellen.

Zondag 3 december (dag 29)

Ja hoor, ik werd gisteravond exact om kwart over tien gebeld, en de familie Wendel zat inderdaad midden in het Sinterklaasfeest. Ze hadden mijn pakjes ontvangen, wat voor hun als een hele verrassing kwam. Leuk om te horen.

Vanochtend belde ik de ambassade van Bahrein maar weer eens op, en ze wisten nog steeds niet of ik wel of geen visum kan krijgen. Het reisje naar Bahrein via Saudi-Arabië kan ik dus wel vergeten, want ik moest over een week nog maar eens bellen. Tweeënhalve week wachten op antwoord vind ik wel wat lang, dus zodra ik het visum voor India heb vertrek ik naar India. Ik ben wel teleurgesteld dat ze bij de ambassade van Bahrein zo moeilijk doen. Het gooit mijn hele plannetje door de war en bovendien mis ik nu een heleboel brieven die naar poste restante in Saudi-Arabië en Bahrein zijn gestuurd. Ik hoop dat het visum voor India wat sneller gaat, want ik begin me al behoorlijk te vervelen in Amman.

Vandaag heb ik vooral op bankjes in de zon zitten lezen; gezellige terrasjes heb je hier niet. Ik begin me een beetje gevangen te voelen in deze stad, waar sowieso weinig is te beleven. Ik probeerde een bezoek te brengen aan het Museum of Political History, maar dat bleken alleen maar kantoren te zijn. Als je niks te doen hebt ga je vanzelf meer nadenken, over het leven, over het thuisfront en over mislukte liefdes. En dat is precies wat een gevangene in een gevangenis ook doet, dus ben ik ook eigenlijk een gevangene in Amman.

Maandag 4 december (dag 30)

Ik heb een visum voor Bahrein! Gisteren was ik nog teleurgesteld over de traagheid van de ambassade van dat golfstaatje en zou ik nog minstens een week op antwoord moeten wachten. Maar vandaag werd ik volkomen onverwachts in mijn hotel opgebeld dat ik mijn visum op kon halen! Dat zal je net zien, nadat ik gisteravond alle informatie over Saudi-Arabië en Bahrein heb verscheurd en weggegooid. Dán gebeuren dit soort dingen, maar gelukkig heb ik mijn Middle East Guide nog.

Ik kreeg het te horen nadat ik naar de ambassade van India was gegaan om te informeren over mijn visum voor dat land. Officieel duurt het een week, maar er werkt een heel aardig meisje op de ambassade die zich zou inspannen om mijn visum morgen al rond te krijgen. Dat is toch twee dagen eerder dan normaal. Ze vond vooral mijn paspoort heel mooi, en ze vertelde

dat ze al eens in Nederland was geweest en er graag naar zou willen terugkeren.

Ik ben er nog niet, ik moet ook nog een visum voor Saudi-Arabië proberen te bemachtigen. Die krachtinspanning ga ik morgen aan. Na al dit diplomatieke gedoe ben ik naar een voorstelling van het Jordaanse leger in het Koninklijk Theater geweest. Klassieke muziek, en het klonk fantastisch. Eigenlijk mocht je zonder uitnodiging niet binnenkomen, maar een van de suppoosten was zo aardig me stiekem binnen te laten. Niet alle Arabieren zijn zo slecht.

Dinsdag 5 december (dag 31)

Het lijkt wel of de ene dag alles gesmeerd loopt, en de andere dag al het geplande niet wil lukken. Eén ding is wel duidelijk tijdens mijn reis: plannen heeft geen zin. Ik had namelijk een heel mooi plan gemaakt voor vandaag. Eerst naar de ambassade van India, waar ik na een uur zowaar al mijn visum kreeg. Dat had ik waarschijnlijk aan dat lieve meisje met die mooie ogen te danken.

Ik had vervolgens een slimme manoeuvre bedacht om een visum voor Saudi-Arabië te kunnen bemachtigen. Naar het busstation om een kaartje naar Riyad te kopen, en daarna naar de Saudi-Arabieren met mijn busticket én mijn visum voor Bahrein met het verhaal dat ze na het kopen van m'n ticket er eigenlijk niet meer onderuit kunnen me géén transitvisum te geven. Ging het maar zo gesmeerd. Na een tijd zoeken naar het juiste busstation vertelden ze me daar dat ik alleen een buskaartje kon kopen mét visum. Dan maar naar de ambassade, waar een één of andere belangrijk voelende Palestijn me mededeelde dat ik morgen terug moet komen.

Neergeslagen door zoveel pogingen m'n plannen te doen laten mislukken dacht ik toen meteen maar een vliegticket naar Bahrein te kopen. En het liefst zo snel mogelijk. De vluchten voor donderdag en vrijdag waren echter al volgeboekt, maar na enig aandringen mocht ik op de Gulf Air reservelijst staan. Vanavond belde ik nog op naar Gulf Air, die me vertelde dat ik donderdag wél kan vliegen. Ik geloof het pas als ik mijn ticket in handen heb.

Woensdag 6 december (dag 32)

Ik heb mijn ticket in handen, morgen vlieg ik eindelijk weg uit deze saaie plaats en verlaat ik gelukkig het steeds vervelender wordende hotel. Het

hotel zélf wordt niet vervelend, maar de mensen die daar rondhangen. Het zijn een beetje arrogante mensen, allemaal met lang haar en zich alternatief kledend, die de halve wereld al hebben gezien en dat niet onder stoelen of banken steken. Het zijn ook vooral Australiërs die het liefste alleen met elkaar willen praten en niet met mij omdat ik een accent heb en af en toe na moet denken over sommige woorden.

Op mijn kamer heb ik het eveneens slecht getroffen: ik deel hem met een grote bullebak die geen woord tegen me zegt en zich elke nacht dronken drinkt en dan pas om zes uur 's ochtends in bed kruipt. Vandaag was hij om vijf uur al dronken en viel hij dwars door de kamer op de grond. Hij schijnt geldproblemen te hebben, volgens zijn Iraakse vriendin, dus ik ben blij dat ik morgen wegga.

In de middag in het theehuis gezeten één verdieping onder het hotel, te midden van oude waterpijp rokende mannen twee brieven geschreven: naar mijn ouders en naar een vriendin. Ik ben benieuwd of ik van de laatste nog wat hoor. Ik denk eigenlijk van niet want ik heb vlak voor mijn vertrek ook niks van haar gehoord. Verder mijn rugzak een beetje uitgemest en geprobeerd kakkerlakkenvrij te maken voor de grote reis morgen.

Donderdag 7 december (dag 33)

Vanaf dit moment is het de langste tijd dat ik ooit op vakantie ben geweest. Nou ja, kun je dit nog vakantie noemen? Mijn vorige record stond op mijn rondreis door Turkije, die vierehalve week duurde. Het reizen begint me nog niet te vervelen en ik ben ontzettend blij dat ik vandaag eindelijk verder kán.

Ruim op tijd naar het vliegveld, want toen ik Ronald wegbracht zag ik hoeveel tijd de douane voor hem nodig had. Misschien dat ik er wat betrouwbaarder uitzag, want ik was er flitsend snel doorheen. Het vliegen naar Abu Dhabi in de Verenigde Arabische Emiraten gebeurde met veel vertraging. Niet erg, mijn vervolgvlucht naar Bahrein vertrok ook met behoorlijke vertraging. Ik vloog met Gulf Air, volgens eigen zeggen een van de meest exclusieve maatschappijen van de wereld. Ik vond het allemaal nog wel meevallen. Oh ja, je kreeg een koptelefoon waarmee je weer eens naar dat niet aan te horen Arabische gejam kon luisteren. Het vliegen op zich doet me niet zoveel meer, je kan merken dat ik het al zo vaak heb

gedaan dat ik het nu zie als een onderdeel van de huis-tuin-en-keukencultuur.

Abu Dhabi was een prachtig vliegveld, wat het wachten daar aangenaam maakte. Marmeren toiletten, je kan duidelijk zien dat het een rijke oliestaat is. Tijdje zitten kletsen met de nationale kampioen tafeltennissen van Oman, en toen in het met schreeuwerige en bejaarde Amerikanen volgepropte vliegtuig naar Bahrein. Tegen twaalf kwam ik aan in de enige echte jeugdherberg van Bahrein.

Vrijdag 8 december (dag 34)

Eindelijk wat warmer hier in de Golf! De kou in Syrië en Jordanië was ik meer dan zat. Vrijdag is een soort zondag in moslimlanden, dus was er hier vandaag niks te doen en alles was gesloten. Het resultaat is dat ik nu uitgeput op mijn bed lig, vele kilometers heb gelopen en bijna de hele stad van de buitenkant heb gezien.

Op het eerste gezicht was het precies wat ik me erbij voorstelde: brede snelwegen vol met dure auto's, net aangelegde berm (keurig onderhouden, bedoel ik) met palmbomen en mooie gebouwen, paleizen en villa's langs de wegen. Maar toen ik wat verder doorliep langs de olierijkdomluxe keek ik met verbaasde ogen naar sloppenwijken, die er nog armer uitzagen dan ik tot nu toe in het Midden-Oosten heb gezien. Er staan goed onderhouden en mooi geverfde gebouwen en muren voor, maar via smalle straatjes kun je deze trieste aanblik onder ogen zien. En dat terwijl Bahrein een van de rijkste landen ter wereld is!

De kloof tussen arm en rijk is kennelijk heel groot, en het zo geprezen gratis onderwijs bereikt deze mensen dus waarschijnlijk niet. Waarom zouden ze anders in stinkende krotten blijven wonen? In één klap heb ik mijn mening over dit golfstaatje moeten bijstellen, en terwijl ik een *cheeseburger* bij McDonald's nuttigde heb ik er mijn gedachten over laten varen. Ik ben hier pas één dag, dus ik mag nu nog geen oordeel vormen. Ik kan er niet met anderen over praten (m'n Arabisch is nog niet zó goed) en in de jeugdherberg ben ik zoals verwacht de enige buitenlander.

Zaterdag 9 december (dag 35)

Nu ik alleen reis merk ik wel dat ik de dingen veel beter in me opneem. Ik kan uren op één plek zitten en de wereld gezapig aan me voorbij zien trekken. Toen ik met Ronald reisde waren we continu druk bezig en had ik

Na het museum op zoek naar een terras langs het water om eens lekker van de zon te gaan genieten, wat brieven te schrijven en mijn artikel af te maken. Een donker wolkendek gooide mijn plannen drastisch door de war. Net toen ik bij het terras arriveerde daalden de eerste regendruppels op mij neer, en het is daarna alleen maar harder gaan regenen. Noodgedwongen heb ik m'n uren toen schrijvend doorgebracht in een fastfoodtent, terwijl het buiten steeds donkerder werd. Mijn schone was kan ik nu nog een keer uitwringen. Het lijkt erop alsof de regen mij sinds Aleppo achtervolgt.

Maandag 11 december (dag 37)

Gewacht, dat heb ik vandaag vooral gedaan. Er gaat een bus van mijn jeugdherberg naar het centrum, maar die gaat volgens mij één keer per anderhalf uur. Ik heb maar liefst één uur en twintig minuten (!) moeten wachten voordat ik het krakkemikkige stuk blik aan zag komen. In de toeristenbrochure van Bahrein staat dat ze een uitgebreid busnetwerk hebben, maar dat er gek genoeg heel weinig toeristen zijn die er gebruik van maken. Vind je het gek!

In het centrum aangekomen nam ik zomaar een willekeurige bus. Ik zou wel zien waar ik uit zo komen en misschien zie ik zo nog iets van het land. Uiteindelijk kwam ik aan in het plaatsje Riffa. Veel van het land heb ik niet gezien, want als je bedenkt dat Bahrein ongeveer even groot is als Texel, dan kan je je voorstellen dat bijna al het land is volgebouwd. Non-stop huizen, winkels en villaatjes zag ik dus uit mijn busraam. In Riffa staat Bahrein's oliecomplex, dus overal zag ik oliepijpleidingen door achtertuintjes lopen. Heel toevallig, zonder dat ik het van tevoren wist, was er ook een toeristische attractie in Riffa: namelijk een fort. Dat heb ik toch maar even mooi meegenomen! Het was wel gesloten, maar dat neemt niet weg dat ik het toch heb gezien!

Vervolgens heel lang gewacht op de bus terug (even dacht ik dat ik de laatste bus had gemist – het was per slot van rekening al vier uur 's middags) en in het centrum aangekomen heel lang gewacht op de bus richting mijn jeugdherberg. Het begon net weer te regenen toen ik daar aankwam. Gelukkig kon ik mijn was nog nét voor de volgende stortbuien behoeden.

Dinsdag 12 december (dag 38)

Degene die dit leest denkt natuurlijk: jee, hoe krijgt hij al die bladzijden van zijn dagboekje volgeschreven terwijl hij zo weinig meemaakt? Ja, dat is een van die onoplosbare mysteries der natuur. De werkelijkheid is eigenlijk dat juist omdat ik zo weinig te doen heb, ik alle tijd heb om inspiratie te vinden om twee bladzijden van mijn dagboekje vol te lullen.

Tijdens een wereldreis spendeer je heel veel tijd met wachten, wat niet erg is, want je gaat juist op reis om te relaxen. Tijdens het relaxen doe je niks en tijdens het wachten doe je ook niks, dus wachten=relaxen=wachten. Tussen deze drukke bezigheden door probeer je echter nog wat tijd vrij te maken om wat van de wereld te zien, anders heb je helemaal niks te vertellen als je thuiskomt. Hoewel je tijdens het wachten natuurlijk ook veel ziet, alleen beweeg je dan niet zelf.

Wat heb ik vandaag gedaan? Tja, je raad het al, en daar ben ik nu nog steeds mee bezig (het kost me trouwens weinig geld). Ik heb via verscheidene bussen uiteindelijk het vliegveld bereikt, waar mijn vlucht naar New Delhi, via Karachi, om 23.59 uur vertrekt. Ik dacht voor de zekerheid eens op tijd te zijn, waardoor ik al om 17.00 uur voorbij de eerste controlepost was geglipt. Het is nu wachten op het inchecken, en dat kan waarschijnlijk pas twee uur van tevoren. In de hal waar ik nu zit is geen kloot te beleven, je kunt nergens eten en drinken kopen en de stoelen zitten allerbelabberdst. Ik zal dus wel totaal kapot, slaperig, hongerig en kreupel zijn als ik morgenochtend om half tien (als alles goed gaat) in Delhi arriveer.

Woensdag 13 december (dag 39)

Nou, nou, ik zit in India, maar ik geloof dat ik alweer een cultuurschok moet verwerken. De vliegreis was zoals verwacht hels vermoeiend, en ik val nu dus bijna om van de slaap. Heel lang tot vervelends toe wachten op het inchecken gisteravond, daarna een snelle hap naar binnen gewerkt en vervolgens snel het vliegtuig in. In het begin was ik nog fit, maar toen ik zag hoe het er van binnen in het vliegtuig uitzag had ik terstond geen zin meer de lucht in te gaan. Pakistan Airlines is nog slechter dan Aeroflot, je kreeg eten waar je kotsmisselijk van werd, je kreeg gewoon leidingwater geserveerd en er zaten dezelfde asociale Arabieren in als in een gemiddelde bus van Amman naar Damascus. Het was verschrikkelijk onrustig, dus ik heb geen oog dicht kunnen doen.

Midden in de nacht in Karachi overstappen, en van Karachi naar New Delhi was het van hetzelfde laken een pak. Alleen waren de Arabieren nu vervangen door Indiërs en waren het er twee keer zoveel. Naast me zat een man die zo ver met zijn ellenboog boven mijn knieën hing, dat ik mijn vork tijdens het eten in een driedimensionale kwartslag naar rechts moest draaien en vervolgens dezelfde weg weer terug om het stukje rauwe vlees in mijn mond te krijgen. In beide vliegtuigen was ik de enige westerling.

Na aankomst op het vliegveld van Delhi vrij spoedig met de bus naar Connaught Place, midden in het centrum van de stad. Wat me opviel onderweg was dat er hier veel meer vrouwen buiten lopen dan in het Midden-Oosten, ongesluierd maar wel met Indiase kledij aan. Toen ik in het centrum uit de bus werd gegooid kwamen er meteen tien *riksja*-chauffeurs om me heen staan, die me allemaal naar het goedkoopste en beste hotel wilden brengen. Van tevoren had ik in de Lonely Planet-gids het Ringo Guesthouse opgezocht dat vlakbij Connaught Place lag, en alleen dáár wilde ik naartoe! De *riksja*-chauffeurs bleven aandringen, dus uiteindelijk liet ik me overreden en reed mee in zo'n driewielerig karretje met motor met een chauffeur die me naar het Ringo Guesthouse zou brengen.

Kwamen we aan bij een krot ver buiten het centrum met nergens een bordje en een hoop niet-Engels sprekende mensen, vraagt de chauffeur of het Ringo Guesthouse vol is, zeggen die mannen "yes"! Amahoela, dat is het enige Engelse woord wat die mensen kennen! Dit was het Ringo Guesthouse helemaal niet en de riksja-chauffeur heeft me expres naar deze verlaten plek gebracht omdat hij wilde dat ik naar "zijn" hotel zou gaan. Daar ontvangt hij immers commissie voor. Ik vond dit niet leuk, en besloot met de gebrekkige kaart in de Lonely Planet-gids Connaught Place weer op te zoeken. Tijdens het lopen werd ik weer continu lastiggevallen door andere riksja-chauffeurs, die me zogenaamd ook wilden "helpen" met mijn zoektocht naar mijn hotel. Ik riep de hele tijd "NO! FUCK OFF!", maar ze bleven achter me aan karren.

Ik las in de Lonely Planet dat het officiële toeristenkantoor vlakbij het Ringo Guesthouse was, dus liet ik me daar naartoe brengen om van het geschreeuw af te zijn. Komen we aan bij een oud obscuur gebouwtje met een versleten bordje "tourist information". Twee mannen die daar zaten waren allervriendelijkst en belden het Ringo Guesthouse voor me op om te vragen of er een bed vrij was. "Ringo Guesthouse" kreeg ik zelfs te horen

aan de andere kant van de lijn, vlak voordat de verbinding werd verbroken. De mannen belden nog een keer en ik kreeg te horen dat er geen bedden meer vrij waren. Ja, ja! Ze wilden niet zeggen hoe ik er kon komen, waarop ze me wel begonnen te bestoken met hun eigen “good and very cheap” hotels. Bijna op instorten begaf ik me op straat waar ik me aanklampte aan een westerse rugzaktoerist met de vraag waar het Ringo Guesthouse was. Het was om de hoek, en er waren vele, vele bedden vrij.

Donderdag 14 december (dag 40)

Wat een verademing, dat ik in India nu weer andere reizigers tegenkom. Ook wat Nederlanders, zodat ik sinds Ronalds vertrek weer eens mijn Nederlands kan oefenen. Niet dat ik het al verleerd ben, maar het is toch leuk zo af en toe met een paar landgenoten op te trekken. Ik heb nog niet genoeg van ze. Ook een hoop (alleen reizende) vrouwen. Al klinkt dat misschien wat al te begerig, maar sinds het zo vrouwonvriendelijke Midden-Oosten ben ik daar even aan toe. Én ik heb vanavond weer alcohol gedronken, sinds lange tijd droog te hebben gestaan!

Ik heb het vandaag rustig aan gedaan, na een lange nacht van ongeveer veertien uur slapen. Na een lekker ontbijt (ook het eerste in zes weken!) op zoek naar het postkantoor voor de poste restante balie. Je hebt hier twee hoofdpostkantoren: die van Delhi en die van Old Delhi. Die van Delhi kon ik niet vinden, dus toen maar naar die van Old Delhi. Twee brieven, dus mijn dag was weer goed. In de buurt van het oude postkantoor was ook het Rode Fort, een indrukwekkend monument uit vroegere tijden. Dus heb ik het bezocht, en het was de moeite waard.

In het oude deel van Delhi is het verschrikkelijk druk. Het is ongelooflijk hoe al die riksja's zich een weg weten te banen en zich vooruit weten te persen in het drukke verkeer. Ik word hier aan mijn armen gegrepen door bedelaars, die niet weggaan zolang je ze niet hebt weggeslagen (letterlijk). Ik ben vandaag overigens bijna beroofd door kinderen die m'n rugzak wisten open te ritsen, maar een alerte Indiër maakte me er nog net op tijd op attent.

Vrijdag 15 december (dag 41)

Ik heb me in India meteen aangepast aan de *Indian way of life*. Dat betekent: niet al te veel haasten, relaxen en geen zorgen voor de dag van morgen. Het enige dat ik dus vandaag heb gedaan is het kopen van een treinkaartje, wél voor de dag van morgen. Daar moet je toch een paar uur

voor uittrekken. Het was enige uitzoekerij waar en wanneer welke treinen waar naartoe gaan, maar het is me toch gelukt een kaartje te kopen voor Jaipur. Er gaat één trein per dag en die vertrekt al om kwart over zes morgenochtend, dus ook van relaxen is dan geen sprake.

Ik heb vandaag een *collect call* gemaakt naar Nederland, hoewel het niet helemaal gratis was. Bij het postkantoor vertelden ze me dat het zogenaamd niet mogelijk was. Naar een duur hotel, waar het opeens wel mogelijk bleek te zijn. Alleen vroegen ze daar 66 roepies “service charge”. In de buurt van mijn hotel rondgelopen, wat ook meteen het centrum is. Je wordt continu lastiggevalen door mannetjes die je van alles en nog wat aan willen smeren. Het begint wel irritant te worden, want je kunt ze bijna niet van je afschudden.

Ik hoop niet dat het in de rest van India zo is, je kunt gewoon niet meer rustig rondlopen en om je heen kijken. Zoals naar de verschrikkelijke armoede die je in de straten van Delhi tegenkomt. Mensen liggen soms halfdood midden op de straat terwijl er riksja’s en auto’s langs scheuren. Ze zijn nog net in staat één hand omhoog te houden voor enkele roepies waarmee ze de laatste dagen kunnen doorkomen.

Zaterdag 16 december (dag 42)

Het begint een soort sport te worden met twee teams: de chauffeurs van de riksja’s en de rugzaktoeristen. Wie de ander met succes een loer heeft gedraaid heeft gewonnen, en helaas lijken de riksja-chauffeurs wat al te vaak aan de winnende hand te zijn. Maar vandaag heb ik gewonnen.

Met de “sneltrain” naar Jaipur (de service was echter grandioos: meerdere maaltijden, veel drinken, kranten, etc. – zoals het hoort in een trein), waar ik bij het station aangekomen zoals verwacht werd omringd en omver gelopen door vele tientallen riksja-chauffeurs die allemaal een goed en goedkoop hotel voor mij wisten. Het is in Jaipur tien keer erger dan in [Delhi](#) (volgens berichten van andere reizigers), dus ik had me er mentaal, psychisch en lichamelijk op voorbereid. Zonnebril op, stug doorlopen en de boel negeren tótdat je een aantrekkelijke aanbieding hoort.

“Voor vijf roepies naar het Diggi Palace Hotel”, werd er in mijn oor gefluisterd. Daar wilde ik juist naartoe! En ik wist de prijs van een kamer daar, dus in het karretje gestapt en op weg naar dat Palace Hotel. Daar aangekomen betaalde ik éérst de vijf roepies aan de riksja-chauffeur, rende

daarna naar binnen en bestelde een kamer voor honderd roepies, nog voordat de riksja chauffeur met de hotelbaas kon onderhandelen. Dus de riksja chauffeur liep zijn commissie mis, terwijl hij me spotgoedkoop naar het andere eind van de stad had gebracht! (Normale prijs minimaal twintig roepies). Hij probeerde me nog een rondtoer door de stad aan te smeren met zijn riksja, maar daar trapte ik niet in. Gedupeerd en verslagen droop hij af.

Zondag 17 december (dag 43)

Jaipur wordt ook wel de “Pink City” genoemd, omdat de vroegere heerser alles ‘roze’ liet schilderen. Ik ben tot nu toe nog geen roze gebouwen tegengekomen, wel veel rode gebouwen. Oké, dat is wel wat flauw, als je net ná zonsondergang in de stad loopt hebben de rode gebouwen wel een beetje een roze gloed.

De oude stad is gesticht door een maharadja (een vroegere koning) en omringd door muren. Daarbinnen zijn heel veel paleizen, die ik heb bezocht. Veel rijkdom had die maharadja vroeger, hoewel veel er nu erg versleten uitzag. Jammer dat er weinig onderhoud plaatsvindt. In een van die paleizen schijnt nog een achterachterkleinzoon van de maharadja te wonen, maar ik heb hem niet mogen ontmoeten. Omdat ik het Diggi Palace Hotel niet echt leuk vond (het was wel heel mooi maar had absoluut geen sfeer) ben ik naar het Evergreen Guesthouse verhuisd. Ook in de hoop andere reizigers van mijn soort te ontmoeten en met hen op te trekken.

Het Evergreen Guesthouse heeft inderdaad wel meer sfeer, met een gezellige binnenplaats en zo, maar de andere reizigers zijn voornamelijk (overjarige) hippies. Oudere jongeren en mensen van mijn leeftijd met kleden om hun lijf, sandalen aan en ringetjes door oren en neus. Mannen hebben óf een baard óf heel lang haar. Daar pas ik met mijn ongeschoren korte kop natuurlijk helemaal niet tussen. Ik heb tot nu toe veel van die hippies gezien. Waarom komen ze speciaal naar India terwijl hasj verboden is en de Indiërs helemaal niet zo vredelievend zijn en ook geen neusringen dragen?

Maandag 18 december (dag 44)

Ja hoor, mijn dagboekje is uit elkaar gevallen, en waarschijnlijk door het brute gedrag van een Indiase jongen die vanmiddag helaas tegenover me kwam zitten. Ik was Jaipur met al zijn verschrikkelijk opdringerige mannetjes

meer dan zat, dus nam ik na een goed ontbijt de trein naar Ajmer. En dat heb ik dan altijd, dan komt er net zo'n debiele, onopgeleide, niet-Engelssprekende, vervelende bal gehakt tegenover me zitten (dit is niet beledigend bedoeld hoor) die met alle goede bedoelingen een zinloze conversatie op gang wil zetten.

Ik kan er even niet meer tegen, die handen-en-voeten-gesprekken met die stomme idioten draaien toch altijd op niets uit. Ik wil wel eens praten met een wat geciviliseerder iemand! Maar daarvoor zal ik waarschijnlijk moeten wachten totdat ik weer terug ben in Nederland. Ik heb dus weinig van [India](#) gezien, want elke keer dat ik naar buiten keek werd ik gestoord door die debiel tegenover me. Zelfs zodra ik mijn ogen dichtdeed werd ik wakker gestoten.

In Ajmer overgestapt op de bus naar Pushkar, door andere reizigers aanbevolen vanwege het rustieke, rustgevende en vredelievende karakter van het stadje. Bij binnenkomst echter werd het zicht vanuit de bus (voor zover dat nog zichtbaar was door de smerige ramen) wreed verstoord door vele reclameborden die de talrijke hotels aankondigden. De stad is dus een grote toeristische trekpleister, vol met hotels, restaurants, souvenirwinkels en bovenal vele, vele in Indiase gewaden geklede hippietoeristen.

Dinsdag 19 december (dag 45)

Het *White House Hotel* vond ik niet zo leuk als in de Lonely Planet-gids stond beschreven. Er waren weinig andere hotelgasten en mijn hotelkamer zag eruit als een (kleine) gevangenis. Dus naar het *Pushkar Palace Hotel*, waar ik het ware leven heb gevonden. Een héérlijke, relaxte, vredevolle en rustieke plaats direct aan het heilige meer van Pushkar gelegen en met uitzicht op de vele tempels die de stad rijk is.

Het meer van Pushkar (dat voor de helft droog staat) is heilig voor de Hindoes. Als zij er in baden schijnt er iets geheimzinnigs met hen te gebeuren, maar volgens mijn rationele verstand worden ze gewoon nat. Niet alleen heeft Pushkar een speciale aantrekkingskracht op Hindoes, maar ook op hippietoeristen. Het is lachwekkend gewoon, maar misschien ben ik er veel te nuchter voor. Die hippietoeristen lopen halfnaakt met Indiase gewaden en op blote voeten of sandalen een beetje zweverig door het stadje, of ze gaan in een groepje zogenaamd mediteren aan de rand van het meertje.

Ik heb ze in alle soorten en maten gezien: Japanse hippietoeristen, Amerikaanse hippietoeristen (die met hun gedachten volgens mij het verst heen zijn) en Nederlandse hippietoeristen (met blond haar). Ze hebben vaak net als de Hindoes zo'n gare stip op hun voorhoofd, terwijl ze helemaal geen Hindoe zijn. Als je niet als Hindoe bent geboren kan je namelijk NOOIT een Hindoe worden. Die hippietoeristen gaan hun gang maar, ik vind het wel een grappig gezicht. Ikzelf ben er ongetwijfeld veel te nuchter voor (helaas).

Woensdag 20 december (dag 46)

Dit is echt het goede leven: lekker uitslapen en heerlijk buiten ontbijten in het zonnetje. Niet nadenken over wat je allemaal nog moet doen, maar gewoon alles zijn gang laten gaan, je neus volgen en zien waar je uitkomt. Dus spontaniteit laten overheersen en laten overwinnen!

In het hotel kwam ik een andere Nederlandse jongen tegen, Paul (cabaretier uit Amsterdam), met wie ik vandaag ben opgetrokken. Hij was wel een oudere jongere, maar gelukkig niet zo'n hippietoerist. Na alle souvenirwinkels te hebben gepasseerd hebben we een berg(je) beklommen, waar we boven bij een tempel uitkwamen. Bovenop de berg een paar uur doorgebracht, met een prachtig uitzicht op de woestijn in dit deel van India. In het stadje beneden had ik een cd gekocht met 'Indian relaxation music', dus met de discman op was het relaxen op en top.

Beneden bij het hotel genoten van de zonsondergang, de zon die neerdaalt achter de tempels rondom het meertje. Het is heel mystiek, met tromgeroffel dat steeds harder en sneller klinkt en plotsklaps ophoudt als de zon hélemaal is verdwenen. Terwijl ik dit schrijf word ik wel continu gestoord door hele hordes vliegen die het op mijn pannenkoek hebben gemunt. Het is in India sowieso een beestenboel. Overal kamelen, olifanten in het verkeer, heilige koeien (die beesten boffen maar), apen in de winkelstraten, reuzekakkerlakken in het toilet, een groene hagedis op mijn toilettas, rode en groene vogeltjes, stieren, etc. Ik ben benieuwd hoe veel meer leden van het dierenrijk ik nog tegenkom (vooral in het toilet of tussen mijn lakens!).

Donderdag 21 december (dag 47)

Het is de kortste dag vandaag, maar hier merk je er weinig van. Al sinds ik op reis ben heb ik het idee dat het enorm vroeg donker wordt. Als je 's avonds met de bus in een stad aankomt, zoals vandaag, heb je het gevoel

dat het midden in de nacht is. Terwijl het maar zeven of acht uur is. Dat gevoel wordt nog versterkt door de gebrekkige straatverlichting en doordat de mensen vroeg naar bed gaan.

Wat een doodnormale busrit had moeten zijn, leek bijna een survivaltocht te worden toen ik in de bus zat naar Udaipur. De weg begon met gewoon asfalt, toen werd het een mix van verschillende lagen asfalt en zand en uiteindelijk was het zand en stenen waar we in reden. Zeker met de krakkemikkige bus waar we het mee moesten doen heb ik nu ongeveer een lichte hersenschudding opgelopen door het vele gehobbel. Het was niet normaal meer, ik heb nu het gevoel alsof geen inwendig lichaamsdeel meer op de goede plaats zit. Gelukkig hoefden de passagiers de bus niet iedere keer uit de greppel te duwen omdat het iedere keer nét goed ging.

In de bus zat ik naast vijf Nederlanders die een soort minigroepsreis volgden, maar ze waren volgens mij vrij naïef. Ze waren niet goed voorbereid op deze luxedegradatie (wel lachen om ze te horen zeuren, overigens). In Udaipur wilde ik naar een Servas-adres*, maar óók dat is India. Gisteren gebeld of ik vandaag welkom was, en dat was ik. Op het busstation weer gebeld hoe ik er moest komen, had deze Indiase familie het opeens het druk. Toen ben ik maar een hotelletje ingedoken, gaar als ik was.

** Servas is een wereldwijde organisatie van mensen die bij elkaar kunnen overnachten om elkaars cultuur beter te leren kennen.*

Vrijdag 22 december (dag 48)

Door de belevenissen van vandaag ben ik een gloedhekel gaan krijgen aan de Indiërs (voor zover ik dat niet al had). Oké, je kan na tien dagen reizen niet al een oordeel vellen over een land van één miljard mensen, maar echt positief is het tot nu toe niet. Bijna heb ik mijn zelfbeheersing verloren.

Vanochtend uitchecken bij het hotel omdat ik vanavond twee nachten bij (andere) Servas-mensen zou logeren, die ik gisteravond had opgebeld. Daarna naar het treinstation om een kaartje te reserveren voor Mumbai (Bombay) op 24 december, zodat ik met de kerst in Mumbai kan zijn. Eerst een uur in de ene rij gewacht, totdat het loket ging sluiten voor de lunchpauze. Weer een half uur in die rij gewacht, maar toen ik eenmaal aan de beurt was werd mij te verstaan gegeven dat ik in de verkeerde rij stond. Naar een andere rij, waar ik door het constante voordringen van de Indiërs weer een uur moest wachten. Was ik eindelijk aan de beurt bij het goede

loket, kreeg ik te horen dat voor de komende twee weken alle zitplaatsen naar Mumbai zijn volgeboekt! Ik had het gevoel dat ik werd belazerd, maar de man achter het loket liet mij zijn computerscherm zien. 'FULL' stond er overal op het scherm, met daarachter een gigantische wachtlijst. BALEN!

Ik heb toen een buskaartje gekocht naar Ahmedabad, de meest vervuilde stad van India. Maar om daar de kerst door te brengen zie ik niet zo zitten. Ik denk dat ik het busticket niet gebruik en met de kerst maar in Udaipur blijf, zeker gezien de mislukte poging om voor de eerste keer in mijn leven bij Servas-mensen te overnachten. Om vijf uur 's middags kwam ik bij het huis aan, een dure rit met de riksja want het lag ver buiten de stad. Daar aangekomen waren de mensen met wie ik had gebeld niet thuis, maar wel hun ouders. Ik moest even vijf minuten wachten, zeiden ze. Na een paar uur wat te hebben gepraat, stilzwijgend voor ons uit te hebben gekeken en (te) droge koekjes te hebben gegeten, zeiden ze dat ik nu maar weg moest gaan omdat ze naar bed wilden.

Huh?, dacht ik bij mezelf. De mensen met wie ik had gebeld kwamen niet, dus werd ik 's avonds laat met rugzak buiten gezet, in een verre buitenwijk en ik had geen idee waar ik was. Ik heb een uur in donkere, verlaten straten rondgelopen, bezweet, rillerig en moe, voordat ik een riksja vond die me voor een veel te hoge prijs naar het centrum wilde brengen. Terug naar mijn hotel, waar alle goedkope kamers waren bezet. Ik denk niet dat ik in India nog veel gebruik van Servas maak.

Zaterdag 23 december (dag 49)

Af en toe is er zo'n moment tijdens een lange reis dat je weer naar huis verlangt. Zo'n baaldag had ik vandaag. Ik had nergens zin in, behalve dan op mijn bed te blijven liggen de hele dag. Zeker na de mislukte Servas-ervaring van gisteren, waar ik bovendien diarree en een lichte koorts aan heb overgehouden.

Het gaat nu al wat beter, maar ik voelde me dus niet gelukkig. Ik verlangde terug naar de warme gezelligheid vlak voor de kerstdagen in Nederland. In plaats daarvan moet ik de kerstdagen in mijn eentje hier in Udaipur doorbrengen. Ik hoop maar dat die dagen snel voorbij zijn, want ik denk er wel vaak aan als ik weer naar het toilet moet rennen.

Zondag 24 december (dag 50)

Na een hele lange nacht voelde ik me gelukkig weer goed. Ik wilde een warme douche nemen, maar warm water schijnt hier alleen tussen half drie en tien voor half vier 's middags beschikbaar te zijn. Dan maar wassen met koud water.

Ik heb na drie dagen eindelijk het stadspaleis bezocht, waar Udaipur zo bekend om staat. Zondag is een vrije dag voor de Indiërs, dus het was ellebogenwerk om me een weg te banen tussen hele hordes Indiase families. Het paleis was op zich wel mooi, alleen stond er niks in. De meubels en ornamenten zijn waarschijnlijk door corrupte museummedewerkers ingepikt. Na het museum naar het nabijgelegen park. Het was werkelijk een verademing hoe netjes het daar was vergeleken met de omgeving. Netjes aangeharkte perkjes met bloemen, terwijl het daarbuiten de stank, het vuil en de armoede is die overheerst. Afval wordt gewoon op straat gegooid en het riool zie je onder de straten doorlopen.

Na een redelijk koude douche tussen half drie en tien voor half vier vanmiddag (tsja, je moet toch wat?) genoten van de zonsondergang. Het is nu kerstavond en ik zit op het dakterras naast mijn hotel, maar ik merk er weinig van dat het de avond voor kerst is. Toch heerst er een beetje een aparte sfeer, de toeristen lijken zich toch iets anders te gedragen dan normaal. Op de achtergrond klinkt mysterieuze muziek en in de plantenbakken zijn wierookstokjes gestopt. Zou de kerstavond dan toch in dit onmogelijke India voor verrassingen komen te staan?

Maandag 25 december (dag 51)

Het is kerstmis 1995. Een echt kerstgevoel heb ik niet, en zal ik tijdens mijn reis waarschijnlijk ook niet meer krijgen. Het is wel apart, met de kerst in India te zijn. Enerzijds merk je er bijna niets van, maar anderzijds proberen toeristen toch nog krampachtig een kerstgevoel te creëren.

Gisteravond kwam ik terug in mijn hotel, waar een spartaans eet- en drinkfestijn was losgebroken. Een lange tafel stond vol met allerlei zelfgemaakte gerechten en flessen drank. Ik heb me ook in het gedruis gestort, en met een fles Indiase whisky vergat ik snel de steeds extremer wordende kou. Met tien meiden uit Nieuw-Zeeland, acht meiden uit Denemarken, een Sloveense, een Amerikaanse hippie en een dronken Zwitser bevond ik me in goed gezelschap. Het was echt zo'n kerstavond zoals je in het buitenland zou verwachten: bereisde toeristen die voor elkaar

totaal vreemd zijn proberen met drank en meligheid het kerstfeest toch een speciaal tintje te geven. Het werd steeds gezelliger.

Vanochtend werd ik niet eens met barstende koppijn wakker, maar ik wankelde nog wel van de halve fles Indiase whisky achter de kiezen. Rustig aan gedaan vandaag. Ik had me voorgenomen eerste kerstdag tot een rustdag te bombarderen en dat is ook uitgekomen. Het was gelukkig iets warmer dan gisteren, maar vanavond is het weer extreem koud. Een tweede kerstdag hebben ze hier niet, dus kerstmis 1995 is zo langzamerhand wel over. Ik ben benieuwd of mijn volgende kerst weer in zo'n exotisch oord plaatsvindt.

Dinsdag 26 december (dag 52)

Sommigen zeggen dat het reizen, het bewegen, in iemands bloed zit. Bij mij begon het bloed alweer te kolken, dus alle redenen om er vandaag verder op uit te trekken. Na een paar dagen Udaipur begon het me daar eerlijk gezegd al te vervelen, hoe mooi het er ook is. De bus gepakt naar Ahmedabad, ongeveer driehonderd kilometer naar het zuiden.

Tijdens de busrit, die gelukkig minder hobbelde dan de vorige keer, nagedacht over de mentaliteit van de Indiërs die ik tot nu toe ben tegengekomen. Nee, zo'n eerlijk iemand als ik zou hier niet kunnen leven. Mensen hebben totaal lak aan elkaar en aan regeltjes, als ze al bestaan. In het verkeer kon ik het goed observeren. In het westen zijn we gewend ons aan anderen aan te passen en de regels op te volgen, anders draaien we de gevangenis in. In India word je bij het niet opvolgen van de regels gewoon ongemoeid gelaten, want de gezagsdragers zelf hanteren de regels ook niet.

Ahmedabad is de meest vervuilde stad van India en de stad met het drukste en meest chaotische verkeer ter wereld (Lagos in Nigeria staat tweede). Alle redenen dus om in een riksja te stappen en je door het verkeer te laten leiden. Een ervaring die je niet mag missen, mits je geen zwak hart hebt. Als je door het raampje aan de voorkant van de riksja kijkt, zie je de omgeving als een soort *James Bond*-film aan je voorbijflitsen. Millimeters ruimte zit er slechts tussen de riksja's, fietsen, auto's, scooters en koeien. En dan bedóel ik met het tegemoetkomende verkeer.

Woensdag 27 december (dag 53)

Ongelofelijk dat mensen in deze stad kunnen wonen, met al die herrie, de stank en het lawaai. Ik heb de hele dag buiten rondgelopen en voel het wel

in mijn keel. Alle uitlaatgassen die ik heb ingeademd spuiten nu mijn oren uit. Als je de straat oversteekt word je bijna overreden door een riksja, terwijl je die net weet te ontwijken schrik je overeind van het getoeter van een scooter die je van achteren bijna van je sokken rijdt, eenmaal de stoep bereikt moet je over een stel koeien heen springen en terwijl je dat doet beslaan de brillenglazen met bruine stofwolken van de overvolle bus die langs komt denderen.

Het leven in Ahmedabad is dus heel opwindend, tenminste, als je je niet teveel opwindt. Heel toepasselijk is het centrum voor astma- en hartpatiënten gesitueerd op het drukste kruispunt van Ahmedabad, waarschijnlijk omdat de ambulances toch niet door het verkeer kunnen komen. Het is de ervaring van je leven, zo'n chaotische stad móet je toch een keer hebben bezocht. Maar na één dag opwinding heb ik het eigenlijk wel gezien, en ik denk de meesten met mij. Nog langer in deze stad en ik zou me gillend midden in het verkeer storten.

Vrij snel al een treinkaartje naar Bombay (Mumbai) bemachtigd op het station. Er was een apart loket voor toeristen, soms is het handig als je zo gediscrimineerd wordt. Om alvast een beetje in de stemming te komen ga ik vanavond naar *The Great Circus of Bombay*, dat zich midden in de sloppenwijken van Ahmedabad heeft genesteld. Pret en vertier in een grote tent, terwijl meters daarbuiten mensen creperen.

Donderdag 28 december (dag 54)

Het circus van gisteravond was best aardig, de gebruikelijke circusacts in een behoorlijk hoog tempo – ongebruikelijk voor Indiase begrippen. Een drietal acts vond ik eruit springen. Er was een nijlpaard (nog nooit eerder gezien in een circus), een man dronk liters water en spuugde dat weer uit en ik was er bijna getuige van hoe een leeuw aan het einde van de show de leeuwentemmer opvrat. Het scheelde niet veel.

Niet veel geslapen vannacht, want ik was bang dat ik niet op tijd wakker zou worden. Ik moest de trein naar Mumbai hebben die al om zeven uur vertrok. Ik slaap tegenwoordig door mijn reiswekkertje heen, dus er zit niets anders op dan wakker te blijven of te vertrouwen op de *wake-up service* van het hotel. Maar goed dat ik dat laatste niet heb gedaan, want hoewel ik het gisteravond drie keer uitbundig heb gevraagd hoorde ik niks vanochtend.

Sterker nog: ik moest de hotelbaas wakker maken om de buitendeur voor mij open te doen.

Het was stampvol in de trein. Ik zat tweede klasse, tien uur lang op een houten bank. Elke millimeter in de coupé was bezet, op een bank waar vier mensen behoren te zitten zaten er acht en er zaten zelfs een aantal mensen in het bagagerek boven mij (mijn rugzak nam eigenlijk een zitplaats in beslag). Bij binnenkomst in Mumbai rijd je door eindeloos grote sloppenwijken, die tot de ergste ter wereld gerekend kunnen worden. Bij het station geen riksja's, maar taxi's, wiens chauffeurs een stuk minder opdringerig zijn maar wel een veel hogere prijs vragen. Mumbai is een dure stad. Na vele hotels afgelopen te hebben (vol, vuil of te duur) beland in een guesthouse voor twaalf euro per dag!

Vrijdag 29 december (dag 55)

Vaak denk ik: is deze reis een droom? Ja, het is een droom. Jarenlang heb ik er van gedroomd een wereldreis te maken. Nu die droom is uitgekomen kan ik me soms nog steeds moeilijk realiseren dat ik dit allemaal echt meemaak. Als ik terugkom zal ik er denk ik vaak over terugdenken áls een droom, want het is zó – tja, hoe zal ik het noemen – zó ‘fantastisch’ wat ik om me heen zie, hoor en ruik.

In Mumbai erg vroeg naar het Salvation Army Red Shield Hotel, een soort Leger des Heils-tehuis, waar de meeste rugzaktoeristen verblijven omdat het de enige goedkope plek is: slechts twee euro per nacht. Het is hier een stuk warmer dan ik tot nu toe heb meegemaakt: overdag in de dertig graden en 's nachts koelt het nauwelijks af, dus het is lekker zweten. In Mumbai heb je ook weer de gebruikelijke lastige mannetjes. Meestal vragen ze als eerste “where you come from my friend?”, en dan zeg ik “what do you think?”. Dat verstaan ze meestal niet, dus is de conversatie snel afgelopen.

Wat Mumbai *highlights* bezocht, zoals de Gateway of India, het Prince of Wales Museum en het luxe Taj Hotel (sommigen zeggen dat dit het meest luxe hotel ter wereld is, maar daar ben ik absoluut niet zeker van). Verder een beetje gerelaxt, na die zware dag in de trein gisteren. Oh ja, ik heb ook nog een tocht gemaakt met een rondvaartboot en één biertje gedronken in een bar. Volgens mij was het helemaal niet zo'n zwaar biertje, dus ik ben het niet meer gewend. Stomdronken en half-laveloos wist ik de top van mijn stapelbed te bereiken.

Zaterdag 30 december (dag 56)

Het einde van het jaar nadert, maar ik heb het nauwelijks in de gaten. Ik trek ook niet zoveel op met andere reizigers, waarschijnlijk heeft dat ermee te maken. Het is me opgevallen in India, hoewel het hier stikt van de toeristen, dat velen nogal individualistisch zijn ingesteld. Het zijn er ook zó veel, maar toch lijken ze zich in het algemeen niet te bekommeren of te interesseren in de lief en leed-verhalen van hun lotgenoten. Misschien is het op een stillere plek anders, daar heb je meer excentriekelingen (of gewoon 'prettig gestoorden', zoals ik).

Mumbai is daar het andere uiterste van, het is immers de grootste stad van India. Toen ik een treinkaartje wilde kopen, schrok ik van de enorme mensenmassa voor de loketten. Er was geen apart toeristenloket, dus ik moest me tussen de Mumbaiëten persen. Na anderhalf uur trekken en duwen had ik mijn kaartje, en terstond medelijden met de toeristen die net achter in de 'rij' aansloten.

Naar het zeeaquarium gelopen, aan de kust van de Arabische Zee. Een paar vissen bewonderd die je in Nederland in elke dierenwinkel kunt kopen. Heen en weer gelopen over Mumbai's versie van de Scheveningse boulevard. Het is de belangrijkste straat van Mumbai, waarlangs alle belangrijke hoofdkantoren van multinationals zich hebben gevestigd. Dus ook de Indiase versie van Manhattan.

Toen ik op de promenade een tijdje in het zonnetje zat, was ik in een mum van tijd omringd door kleffe Indiase stelletjes. Die schijnen daar elke avond tegen zonsondergang te komen. Aangezien ik alleen klef kan zijn met mijn rugzak, ben ik er maar weggegaan.

Zondag 31 december (dag 57)

Op de laatste dag van het jaar heb ik Mumbai's belangrijkste toeristische attractie bezocht: de olifantengrotten op *Elephanta Island*. Het heeft niks met olifanten te maken, maar met beelden die uit grotten zijn gehakt, en dat alles op een klein eilandje op een uurtje varen van de Gateway of India. Als je Petra al gezien hebt, zoals ik, zijn die grotten een teleurstelling. Zeker omdat je de beelden nauwelijks tussen de mensenmassa kunt ontwaren. Héél véél Indiase dagjestoeristen, compleet met kinderen en picknickmand, besloten samen met mij op het olifanteneiland rond te dwalen. Het was niet leuk, want het was zo enorm druk.

Ook hier probeerden ze me in winkels weer af te zetten, zoals overal in India. Dat gebeurt vaak door te weinig wisselgeld terug te geven. Door hard schreeuwen, een felle blik in de ogen en ferme handgebaren kun je dan toch vaak de te veel betaalde roepies terugkrijgen. Het gaat meestal maar om één of twee roepies, maar het is het principe van eerlijkheid dat telt, althans voor mij. Een voordeel is ook de onderontwikkeldheid van de Indiërs, waardoor je soms teveel wisselgeld terugkrijgt omdat ze niet kunnen rekenen. Ik word zo vaak genaaid in India dat ik er zelden iets van zeg. Ik denk dat deze oneerlijkheid wel is gerechtvaardigd.

Toen ik met de boot terugkwam kon ik de Gateway of India ook al bijna niet meer zien tussen de mensen. Op deze avond worden daar ruim een miljoen mensen verwacht! In het hotel vier andere jongens ontmoet (helaas wilden er geen meiden mee) en prettig gestoord als we waren besloten we de oudejaarsavond met zijn vijven door te brengen in het *Red Light District* van Mumbai. Met twee Amerikanen (een student en een kunstschilder), een Engelsman (ex-smeris) en een Duitser (fulltime reiziger) in de bus naar de hoeren. We zouden wel zien waar het schip strandt; we dachten allemaal dat het wel een aparte manier was om het nieuwe jaar in te luiden.

Nou, het was geweldig. We doken een rood verlichte bar in om een paar biertjes te drinken, en iedereen was zo vriendelijk en aardig. Na twaalven de straat op, waar muziek werd gemaakt en zelfs de hoeren mee swingden. Voor een aantal drummers hebben we onze danskunsten vertoond, terwijl een paar honderd Indiërs om ons heen stonden en die gekke 'witten' met grote ogen stonden aan te gapen. Zóiets hadden ze nog nooit meegemaakt. Door ons dansen verslaptte geheel hun aandacht voor de drummers. We hebben samen met de drummers een fantastische show weggegeven. Er is nauwelijks een apartere manier denkbaar om 1996 te beginnen.

Maandag 1 januari 1996 (dag 58)

Het goede voornemen voor het nieuwe jaar is om minder te gaan stressen. Volgens mij heb ik dat vorig jaar veel te veel gedaan, maar ja, het was een bijzonder jaar met mijn afstuderen en de voorbereidingen voor mijn wereldreis. 1996 zal wel weer net zo'n bijzonder jaar worden als 1995, met misschien nog een half jaar reizen voor de boeg. Het zal snel voorbij vliegen, vrees ik.

Geheel met het goede voornemen in mijn hoofd heb ik dus het ontbijt gemist, waarvoor je je al vóór 08.45 uur moest melden. Op nieuwjaarsdag haal ik dat natuurlijk nooit, zeker niet na het nachtje feest vieren van gisteren. Buiten de deur ontbeten, totdat de film begon om één uur. Een paar dagen geleden heb ik een kaartje gekocht voor de nieuwste James Bond-film 'Goldeneye' die hier draait. Soms is het leuk zo iets op en top westers te zien in deze Indiase cultuur. De zaal was stampvol en de kaarten waren al dagen van tevoren uitverkocht.

Zelden heb ik de Indiërs zo stil meegemaakt als tijdens deze film, zelfs stiller dan in Nederland! Ik denk dat ze zo onder de indruk waren van de *special effects* dat ze nauwelijks een woord konden uitbrengen. 's Avonds, na het thuisfront te hebben gebeld om ze een gelukkig nieuwjaar te wensen, met een Belg, Willem, naar een bar-café om wat te eten en te drinken. En met wie anders dan een echte Vlaming kan je de hele avond biertjes achterover slaan? Aan het eind van de avond kwamen we tot de conclusie dat we 'hard' zijn geworden. Ja, dat reizen maakt je kei- en keihard. Het wordt steeds moeilijker respect en medelijden voor je Indiase medemens te tonen.

Dinsdag 2 januari (dag 59)

Vanochtend afscheid genomen van mijn kameraden waarmee ik oud en nieuw heb gevierd. Het was voor het eerst dat ik voelde dat ik vrienden had gemaakt, het was een leuke tijd als stoere mannen onder elkaar. Adressen uitgewisseld, al zal een echt bezoek er waarschijnlijk nooit van komen omdat het merendeel, inclusief mijzelf, dakloos is.

Met de trein eersteklas gereisd naar Pune, iets ten zuiden van Mumbai. Ik was het opgepropt zitten in de tweede klas van de vorige keer een beetje beu, vandaar dat ik me deze luxe veroorloofde. Ik had inderdaad alle (been)ruimte. Tegen zessen gearriveerd in Pune en snel een hotel opgezocht. Ik zag zoveel muggen in mijn hotelkamer, dat ik voor het eerst met m'n muskietennet heb geklooid.

Woensdag 3 januari (dag 60)

Pune staat erom bekend dat het ooit de thuisbasis was van de Bhagwan-beweging, die mensen in die oranje gewaden (niet die van de voetbalkampioenschappen) en kaalgeschoren koppen die hun innerlijke

balans zijn verloren. Hoewel de Bhagwan al jaren dood is, is de Bhagwan-beweging nog springlevend.

Het leek me leuk gekke buitenlanders en toeristen te bewonderen die zich tot het Bhagwanisme hebben bekeerd. Maar ik kon ze niet vinden. Op de plaats waar volgens de Lonely Planet-gids het Bhagwan-complex zou moeten zijn was alleen maar metershoog prikkeldraad. En een bloedend lichaam had ik er niet voor over om de volgelingen van de Bhagwan uit te lachen. Via het 'stammenmuseum' dan maar naar een ander pelgrimsoord, maar in een hele andere categorie. Het Gandhi National Memorial was er wél. Een museum met veel bezittingen van Gandhi en zijn graf in een mooi paleis, best indrukwekkend.

Een tijd terug slenteren naar het centrum van Pune, want het memorial lag behoorlijk buiten de stad. Ik kreeg vandaag even genoeg van het verkeer en de luchtvervuiling. Riksjas doen een poging over je heen te rijden, scooters snijden je links en rechts af en auto's komen achteruit recht op je af gereden omdat ze de snelste route willen nemen. Maar het ergste vind ik nog het inhaleren van al die giftige uitlaatgassen. Als ik spuug komt er bruin slijm uit mijn mond en als ik mijn neus snuit wordt m'n zakdoek zwart. Het wordt tijd dat ik de pure natuur ga opzoeken, want al die steden ben ik zat.

Donderdag 4 januari (dag 61)

Gisteravond in de toiletruimte van het hotel een Nederlandse vrouw ontmoet (ik schatte haar een jaar of veertig), die in het Bhagwan-complex verbleef. Ik had een psychologisch diep beladen gesprek met haar over haar zoektocht naar haarzelf. Nadat we de methoden hadden besproken om haar gevoelens van apathie te overwinnen, heb ik definitief besloten niet meer naar de Bhagwan-volgelingen te gaan. Ik hoef al die sekte-psychologie-flauwekul niet meer aan te horen.

Toch heb ik aan haar gevraagd waar het Bhagwan-complex was, omdat daar tegenover een hele lekkere *German Bakery* schijnt te zijn. Ik wilde wat lekkere dingen inslaan voor de lange treinreis naar Kolhapur (wattèh?) vandaag. Zowel de German Bakery als het Bhagwan-paleis kon ik ook vandaag niet vinden, dus er zal wel iets met mijn instinct loos zijn.

De wonderen zijn de wereld nog niet uit, want in dit overbevolkte [India](#) zat ik in een bijna lege trein naar Kolhapur. En gisteren had ik al binnen twee minuten mijn kaartje! Kennelijk wil niemand naar dit gehucht met een half

miljoen inwoners, dacht ik nog in de trein. Maar eenmaal in Kolhapur aangekomen bleken alle hotels vol te zijn, op het duurste na (vier euro per nacht). Daar zit ik nu, met *roomservice* en om me heen rennende piccolo's. Alleen Indiërs, geen toeristen (onder de gasten bedoel ik). Ik verblijf alleen in deze plaats op mijn weg naar Goa, het toeristenvakantieparadijs van India. Op deze manier denk ik wat meer van landelijk India te zien.

Vrijdag 5 januari (dag 62)

Ondanks mijn goede voornemen voor dit jaar, heb ik vandaag behoorlijk zitten stressen. Ik heb namelijk een fiets gehuurd en me in het chaotische verkeer begeven. Verkeersregels, als ze er al zijn in India, dateren uit de oertijd, dus iedereen neemt voorrang en niemand geeft voorrang. Ik ben me regelmatig kapot geschrokken op mijn gammele fiets, die me deed denken aan de oude rammelbak waarmee ik jarenlang naar de middelbare school fietste.

Terwijl je naar voren moet kijken om te zien of je niet tegen een steen aanrijdt, een koe aanrandt of een plotseling overstekende Indiër omver fietst, moet je tegelijkertijd proberen langs scheurende scooters te ontwijken. Riksja's trachten door middel van luid toeteren duidelijk te maken dat ze je van achteren naderen. Het is letterlijk een adembenemende belevenis, en zeker niet goed voor m'n zenuwen. Je moet zes paar ogen hebben om zonder ongelukken door het verkeer te manoeuvreren.

Kolhapur is denk ik een verkeerde keuze geweest, er is geen bal te beleven behalve het van de buitenkant bezichtigen van een gesloten paleis. Vanavond ga ik met de nachtbus naar Panjim in Goa. Ik zie er enorm tegenop. Ik heb het niet zo op met nachtbussen omdat ik de volgende dag altijd gebroken aankom. Ik had geen andere keus. Er rijden geen dagbussen naar Goa en ik wil mijn reis niet meer verlengen door m'n tijd in nietszeggende plaatsen door te brengen. Ik ga maar een paar biertjes achterover slaan, misschien slaap ik dan een beetje in die rotbus.

Zaterdag 6 januari (dag 63)

Nou, nou, ik heb het weer overleefd. De bus vertrok precies om middernacht en kwam vanochtend al om zes uur in Panjim aan. Nauwelijks een oog dichtgedaan natuurlijk, ondanks dat er niet eens een Indiase Rambo-achtige vechtfilm werd gedraaid waarvan het geluid veel te hard

staat. Naast me zat wel een stinkende, snurkende, dikke Indiër die me geen goede nachtrust gunde.

In Panjim aangekomen was het stikdonker, dus wachten op de zonsopgang voordat ik rond ging dolen. De indruk die ik van Goa had was die van goudgele stranden, wuivende palmen en azuurblauw water, maar op het eerste gezicht lijkt Panjim verre van dat. Panjim is de hoofdstad, dus misschien dat ik daarbuiten wel het exotische paradijs zal aantreffen. Niet veel gedaan, want ik was gebroken (zoals voorspeld) van de busrit. Een beetje door het stadje geslenterd. Het was vroeger een Portugese kolonie en ziet er best vriendelijk uit. Maar ik was vandaag niet zo in de stemming om te genieten.

Eerlijk gezegd had ik een depressieve bui vandaag. Andere reizigers met wie ik een praatje wilde aangaan negeerden me gewoon, ik had barstende koppijn van de busrit en op het postkantoor lag géén pakje dat mijn familie een aantal weken geleden had opgestuurd. Dat is ongetwijfeld geconfisqueerd door Indiase postbeambten. Ik kon niet slapen vanmiddag terwijl ik omviel van de moeheid. Kortom, dit is een van de vervelende momenten die je kan verwachten als je alleen reist.

Zondag 7 januari (dag 64)

Les één van Indiase gelaatsuitdrukkingen. Wanneer zegt een Indiër “nee” met zijn gezicht? Als hij zijn hoofd diagonaal naar rechtsboven beweegt. En wanneer zegt hij “ja”? Als hij zijn hoofd diagonaal naar rechtsonder beweegt. Een minuscuul verschil dat voor een westerling met het blote oog nauwelijks is waar te nemen.

Ik weet zelden wat een Indiër bedoelt als hij met zijn hoofd beweegt wanneer ik hem iets vraag. Het zal nog wel een hele tijd duren voordat ik het foutloos kan raden, laat staan dat ik het zelf kan doen. (Het schrijven in m'n dagboekje gaat een beetje moeilijk. Het is klef en zweterig warm – zo'n 32 graden Celsius – waardoor het zweet van mijn handen zich in dit papier dringt.)

Ik voelde me vandaag na een goede nachtrust van twaalf uur gelukkig een stuk beter, reden om weer het een en ander te ondernemen. Een dagtrip naar Old Goa gemaakt, een dorpje met alleen maar grote kerken (tijdens de Portugese heerschappij was Goa christelijk). Even voelde ik me weer een

echte katholiek, toen ik op een kerkbank zat en Indiase toeristenhindoes langs zag schuifelen.

Tegen zonsondergang een riviercruise gemaakt, compleet met 'traditionele Goaanse muziek'. Veel nummers die werden gespeeld hoor je echter ook in Spaanse badplaatsen, maar wat maakt het uit. Het is tenslotte bedoeld voor toeristen en die willen muziek horen die een beetje swingend in het gehoor klinkt. Het was in ieder geval genoeg om bij velen de benen van de vloer te krijgen.

Maandag 8 januari (dag 65)

Ik heb het idee dat ik vandaag in het paradijs ben aanbeland. Het lijkt in ieder geval al een beetje op de illusie die ik van Goa had. Na te hebben ontbeten met een Fransman, Bernard, heb ik Panjim verlaten en ben ik naar Benaulim afgereisd. Eindelijk heb ik het beloofde witte strand en de wuivende palmbomen gezien! Al hebben veel palmbomen helaas plaats moeten maken voor strandtenten. Dat vind ik wel jammer, dat nul-komma-nul respect van de Indiërs voor de natuur, het milieu en oude monumenten.

De busrit van Panjim naar Benaulim (hoe kan ik al die plaatsnamen ooit onthouden als ik terug ben in Nederland?) ging dwars door een prachtig stuk natuurschoon, maar dat interesseert veel Indiërs geen lor. In Benaulim waren alle hotels en lodges al vol, maar via een klein jongetje dat vloeiend Engels sprak heb ik een kamer bij een Indiase familie gekregen. Ik heb het gevoel nu echt in de tropen te verkeren! Vanuit mijn kamer kom ik uit op een veranda, omringd door palmbomen met kokosnoten en andere voor mij moeilijk te identificeren tropische vegetatie. Op de achtergrond klinkt zwoele muziek, en op de voorgrond lopen kippen, hanen, honden, tamme wilde zwijnen en katten.

Het is rustiek op en top, en om het geheel nog eens te vervolmaken ben ik ook al flink gestoken door (hopelijk geen malaria)muggen. Ik denk dat ik een tijdje in dit paradijs blijf, voordat ik verder ga zwoegen met het voltooien van mijn reis rond de wereld.

Dinsdag 9 januari (dag 66)

Hahahaha, in Nederland zitten ze nu te kleumen van de kou en ik heb de hele dag op het strand gelegen. Dit is écht het goede leven. Gisteravond zitten pimpelen met een paar Zweden en Duitsers. Lekker uitslapen, op m'n gemak buiten ontbijten, naar het strand kuieren, in een strandtent een

milkshake of een biertje pakken, even terug naar mijn Indiase familie om een douche te nemen en me op te frissen, en vervolgens een restaurantje opzoeken en de avond dóórdrinken.

Dit is níet India, denk ik vaak bij mezelf. De alcohol vloeit rijkelijk (iets wat in de rest van India ondenkbaar is) en vrouwen kunnen gewoon in bikini op het strand zonnebaden. Gisteravond bestelde ik overigens een flesje rode wijn, gemaakt van palmladeren, waar maar liefst 42,5 procent alcohol in bleek te zitten! Zelfs het meest on-Indiase deel van India blijft me nog verrassen. Ook lekker gezwommen vandaag, héérlijk, de eerste keer tijdens mijn wereldreis en ik ben het nog niet verleerd. In de zee zwommen ook paarse kwallen. Ik zal mijn *survival guide* erop moeten naslaan of deze vreemdsoortige kwallen kwaad kunnen.

Ik zit nu aan een minder sterke rode wijn te nippen in Bar Pedro, ontstaan tijdens de glorie-tijd van de hippies in de jaren zestig. Nog altijd zitten er semi-hippies met lange wilde haren shagjes te draaien. Ik zet mijn (of hét) goede leven nog maar even voort door een kokosnootpannenkoek te bestellen en uhh.... nog een wijntje.

Woensdag 10 januari (dag 67)

Het is verbazingwekkend, hoe je toch in een plaats als dit kan genieten zonder de luxe van televisie, een krantje, een computer met internet, een warme douche of een normaal toilet. Het heeft wel wat, als je na het uitvallen van de elektriciteit met een kaars buiten op zoek moet naar het 'toilet', waar het doorspoelen gebeurt door een kannetje water door een gat te gooien en waar het reinigen van je eigen gat gebeurt door hetzelfde kannetje met water tegen je kont te plonzen.

Waar je 's avonds onder een blinkende sterrenhemel op het strand onder het genot van een fles Indiase port kan genieten van het avondmaal, onderwijl luisterend naar zwoele relaxte muziek. Waar je elke ochtend oog in oog komt te staan met de vrouwen en de meisjes van de Indiase familie, die in de keuken eten staan klaar te maken waar ik op weg naar de douche doorheen moet. Waar je dag na dag kan doorbrengen op het strand en in de zee, af en toe de hete zonnestrallen even ontvluchtend door in een strandtent onder palmladeren de schaduw op te zoeken onder het genot van een glas bananensap.

Je moet erbij zijn om het allemaal te geloven. Toch, ondanks al deze paradijselijke heerlijkheden, word ik onrustig als ik lang op één plaats zit. Het zal wel in mijn bloed zitten, maar na een tijdje wil ik vérder. Dadelijk is mijn wereldreis voorbij en dan heb ik alleen het strand van India gezien. Iets dat mijn streven tekort schiet.

Donderdag 11 januari (dag 68)

Zoals ik gisteren al zei begin ik weer onrustig te worden en wil ik verder. Na lang uitgeslapen te hebben (ik had gisteravond een hele fles port op) naar de 'grote stad' Margao om bus- en treinkaartjes te kopen. Dat viel wel weer tegen, zeg: lawaai, druk verkeer, vuil en veel mensen. Toen ik dat zag begon ik de voordelen van mijn paradijs weer in te zien en wilde ik acuut de rest van mijn leven daar doorbrengen.

Deze gedachte vervaagde echter helaas snel, omdat ik mijn volledige aandacht bij het verkeer moest houden (om niet overreden te worden). Naar het treinstation, naar het busstation en via het treinstation weer terug naar m'n paradijs aan zee met een buskaartje én een treinkaartje op zak. Ik ben er de hele dag mee bezig geweest om dat te regelen.

Overmorgen vertrek in naar Bangalore, dus heb ik morgen de hele dag om een poging te wagen mijn lichaam wat bruiner te kleuren. Het is voornamelijk veel roodbruin verbrand vlees dat hier rondloopt (het liefst met veel spieren en zo min mogelijk hersenen). Mensen doen de hele dag niets anders dan de hele dag in de zon liggen en 's avonds aan de bar hangen, wekenlang. Die mensen zijn volledig 'gevestigd' en wonen hier praktisch. Het doet me een beetje aan het strand van Hoek van Holland denken. Ach, ik verzin gewoon redenen om verder te reizen. Misschien is dit meer een plek om met een groep vrienden naartoe te gaan, waar je je elke avond lam kan zuipen.

Vrijdag 12 januari (dag 69)

Ik zat eerste rang bij een kokosnotenshow tijdens mijn ontbijt. Bijna-naakte mannen (ze droegen slechts twee doeken: één voor hun penis en één op hun hoofd) klauterden in metershoge palmbomen en gooiden kokosnoten naar beneden. Toevallige passanten konden ze maar net ontwijken. Wij in het buitenrestaurant die zaten te ontbijten riepen verschrikt *ohh* en *ahh* als een voorbijkomende kokosnoot een fietser op een haar na miste. Het was dus een heel spektakel, eindelijk gebeurde er wat in Benaulim!

De laatste dag in dit rustgevende oord weer niks gedaan, behalve op het strand liggen en verbranden. Ik begin al te wennen aan dit levensritme. Bij de Indiase familie verblijft ook een andere reiziger, ontdekte ik vanochtend. Ze is er bijna nooit, want meer dan drie woorden heb ik niet met haar gewisseld. Ze logeert er al drie weken en ze vertrekt morgen ook, is het enige dat ze kwijt wilde. Enfin, ik zal niet meer over haar te weten komen. Toch vreemd als je in één huis leeft.

Morgen moet ik de chaos en de drukte van het échte India weer onder ogen zien. Maar ook in zo'n vredelievend dorpje als Benaulim vind je wel sporen van het werkelijke India. Al zonnebadend op het strand word je constant lastiggevallen door wandelende verkopers die je van alles aan willen smeren, van kleding en fruit tot en met drugs (waar Goa ook zo bekend om staat). Vandaag was ik ze echter te slim af. Iedere keer als zij vroegen of ik iets wilde hebben, zei ik "*I come back tomorrow*".

Zaterdag 13 januari (dag 70)

Ik bevind me weer in het échte India, en niet zo'n klein beetje ook. Het duurde uren voordat het ontbijt werd geserveerd, dus het was behoorlijk stressen om de bus van twaalf uur te halen. Nou, nou, dat was me het ritje wel. Er konden maar 50 mensen in de bus, maar er zaten er naar schatting 200 in. Soms lees je in de krant koppen als "200 doden bij busongeluk in India". Ik snap nu waarom dat er altijd meteen zoveel zijn. We zaten als een soort sardientjes ingeblikt.

Gelukkig zat naast mij een Engelse boer ingeklemd, dus ik was niet de enige lijdende vreemdeling. Samen konden we klagen over onze lijdensweg. Mijn rugzak moest ik op het dak leggen, maar dat doe ik dus ook nooit meer. Bij aankomst in het dorpje Londa bleek dat m'n rugzak de hele rit er gewoon los op lag! Met de vele bochten in de slechte weg verbaasde me het dat-ie er niet afgedonderd is.

Ik zit nu in het dorpje Londa te wachten op mijn trein naar Bangalore. Het is een haast uitgestorven stoffig dorp waar ik met pijn en moeite nog een "officieel" toilet kon vinden. Ik heb m'n Indiase gastfamilie net op tijd verlaten vandaag, want het water was op. Ik heb me sinds gisterochtend niet meer kunnen wassen en gezien de nacht die ik in de slaaptrein ga spenderen zal het ook niet voor morgenavond zijn eer ik wat water over m'n

lichaam kan druppelen. Ik voel me wel vrij goor, maar dat hoort bij het reizen.

Zondag 14 januari (dag 71)

Na een relatief rustige nacht in de trein werd ik vanochtend wakker gestoten door een Indiër die me vertelde dat we in Bangalore waren aangekomen. En ik wilde nog helemaal niet opstaan! Slaapdronken in een riksja gestapt die me naar het hotel bracht. Met warm water (jawel!) gedoucht op de Indiase manier: een emmer water over je heen gieten en onderwijl proberen je te scheren en je haren te wassen.

Bangalore is een moderne stad met brede wegen en veel parken, en het is ook niet zo chaotisch en lawaaierig als de meeste steden die ik tot nu toe heb gezien. Volgens de Lonely Planet is het ook een modieuze stad, maar daar heb ik weinig van gemerkt. Ik val in ieder geval niet op in mijn grijze (ooit witte) T-shirt en door olie besmeurde groene broek. Die olie is waarschijnlijk afkomstig van mijn fietsexperiment in Kolhapur. Naar de poste restante in het postkantoor, maar de betreffende poste restante-man was op vakantie. Hopelijk is-ie er morgen wel.

Ik wilde de rest van de dag niet veel doen en vooral niet veel praten, want sinds het zwemmen in Benaulim heb ik mijn oren vol laten stromen en een fikse verkoudheid opgelopen. Het Nederlandse ritme lijkt in een ver en warm land gewoon ongehinderd z'n doorgang te vinden. Dan zal je net zien, als je een beetje doof bent en last van je keel hebt, iedereen tegen je aan begint te praten (en dus moet terugpraten). Gisteren ook al de hele dag, en vanmiddag kwam ik op een terras een Nederlands meisje tegen, Margreet, met wie ik tot laat in de avond heb zitten babbelen. Het was beregezellig en het is een leuke meid, maar m'n keel is er niet beter van geworden.

Maandag 15 januari (dag 72)

Ik feliciteerde mezelf toen ik wakker werd vanochtend. 26 jaar alweer, ik ben al bijna een oudere jongere aan het worden. Ik had natuurlijk geen echt verjaardaggevoel, aangezien er niemand was om me te feliciteren. Dat wist ik van tevoren en dat geeft verder ook niks. Naar het postkantoor om te kijken of er post voor mij was. Nee dus, ook geen pakje dat wel door het thuisfront is opgestuurd. Balen, en ik kreeg ook de balen van Bangalore. Het is wel een hele moderne stad en je kunt er van alles krijgen, maar het heeft geen uitstraling.

Ik wil dus zo snel mogelijk weg uit Bangalore, en wat voor andere activiteiten onderneem je dan behalve naar het treinstation te gaan? Voor het eerst lukte het me om in een riksja te stappen terwijl de meter werd aangezet. En geen gezeur achteraf dat ik meer moet betalen, ik betaalde gewoon het bedrag dat op de meter stond. Weer een overwinning op zich in India! Helaas, de meeste treinen naar het zuiden waren al ver van tevoren volgeboekt. Ik heb uiteindelijk een kaartje gekocht voor de slaaptrein morgenavond naar Cochin, maar ik heb geen gereserveerde plaats. Ik sta op een wachtlijst met een paar honderd anderen en ik moet morgenochtend wéér naar het treinstation om met de *toeristenquota* en overtuigingskracht toch een gereserveerde plaats zien te krijgen. Ik vrees het ergste.

Voor de tweede keer in mijn Indiase reizigersbestaan in een riksja mét meter terug naar het centrum, waar ik had afgesproken met Margreet om samen ergens wat te gaan eten. Heel toevallig wist ze af van mijn verjaardag, omdat we gisteren op het terras de horoscopen voor 1996 hebben doorgenomen die in haar *Flair* stonden. Voor mij wordt het een onstuimig liefdesjaar, en ik ga werken aan mijn carrière. Moeilijk voor te stellen tijdens een wereldreis, dus ik ben benieuwd.

Margreet was het niet vergeten, dus ze was de eerste die me feliciteerde (en tevens ook de laatste). Ze was ook de eerste die me kuste sinds ik uit Nederland ben vertrokken, iets wat je totaal ontwent na het oerconservatieve Midden-Oosten en het ook vrij conservatieve India. We hebben gegeten in een MacFast-foodtent, een slechte imitatie van 's werelds bekendste burgerkoning. Om toch nog even m'n verjaardag te vieren zijn we een café ingedoken waar ik een piña colada cocktail heb gedronken, waarna Margreet me trakteerde op een avondje bioscoop. *Nine months* hebben we gezien, een lekker sappige Amerikaanse B-film.

Dinsdag 16 januari (dag 73)

Belachelijk vroeg opgestaan, want de *check-out* tijd was maar liefst acht uur. Sommige hotels hebben de vervelende gewoonte een *check-out* tijd te hebben van 24 uur, dus als je heel vroeg arriveert moet je ook heel vroeg weer vertrekken. Tegen de verwachting in lukte het me vrij gemakkelijk een gereserveerde plek te krijgen in de trein voor vanavond. In een stoffig kantoortje moest ik een formulier ondertekenen waarna ik zonder verder haperen een plaats kreeg toegewezen.

Naar het postkantoor, nog geen pakje, dus dat is vrijwel zeker geconfisqueerd door de plaatselijke postbodes. Geld opgenomen bij een bank met mijn creditcard, en jee, wat gaat dat primitief. In de kelder moest ik plaatsnemen tussen grote stapels papieren, formulieren, rekeningboekjes en verouderde computers. Tijdens het urenlange wachten kon ik zien hoeveel meneer Sadyah op zijn rekening heeft staan. Ik moest vier verschillende formulieren invullen, die direct daarna in de papierrommel verdwenen. Ik hoop maar dat ze iets verkeerd doen waardoor het geld nooit van mijn rekening wordt afgeschreven. Volgens mij weten ze nauwelijks hoe het allemaal werkt en worden er vaak fouten gemaakt.

Naar huis gebeld om ze mij te laten feliciteren, en tot laat in de middag een beetje in allerlei boekenwinkels rondgesnuffeld. Boeken zijn hier zó goedkoop, dat je zo de halve winkel leeg zou willen kopen. Tegen de avond met Margreet afgesproken voor ons afscheidsetentje. Het was een gezellige meid. We hebben adressen uitgewisseld en het was leuk eens een paar (halve) dagen met een Nederlandse op te trekken. Ruim op tijd gearriveerd op het station, waar ik op m'n gemak mijn bed en compartiment in de trein kon opzoeken.

Woensdag 17 januari (dag 74)

De slaaptrein was niet echt geriefelijk. De felle lampen in het compartiment bleven de hele nacht aan en een paar Indiërs hadden het lef om tot vijf uur in de ochtend een felle discussie met elkaar aan te gaan. Rond een uur of tien aangekomen in Cochin, waar ik nu nog steeds zit te wachten totdat ik mijn hotelkamer binnen kan. Ik ben met de veerboot naar het schiereiland Fort Cochin gereisd, wat de leukste en meest romantische plek is om te overnachten. Maar zelfs als je in de ochtend arriveert zijn alle hotels al vol.

Uiteindelijk een hotel gevonden waar een jongen zou zitten die z'n kamer wel wil delen, alleen is die jongen helaas nog niet gesignaleerd en heeft hij de sleutel van de kamer. Ik zit nu al een paar uur te wachten en in het hotel zelf blijven ze volhouden dat hij elk moment kan komen. Ondertussen voel ik me (en ben ik) zo ontzettend smerig. Ik heb me nog nooit zo smerig gevoeld tijdens m'n wereldreis. Mijn witte T-shirt is zwart, mijn broek zit onder het vuil, mijn haren zitten compleet door de war en het bruin op m'n armen en m'n gezicht is niet van de zon.

Lekker zweterig overal, het zweet dringt zich zelfs door tot de bankbiljetten in mijn *moneybelt* en mijn portemonnee. De grijze vlekken in dit dagboekje zijn er gekomen omdat ik per ongeluk met mijn armen op een paar bladzijden heb geleund. Ondanks dat ik een hoop brieven én een pakje heb ontvangen via het postkantoor hier, wordt mijn humeur er door het gebrek aan opfrismogelijkheden niet beter op. Oh, wat heb ik enorme zin in een warme douche met zo'n lekkere, volle, brede straal.

Donderdag 18 januari (dag 75)

Nadat ik mijn klaagzang over m'n vuiligheid in dit dagboekje had genoteerd, bleek de andere jongen in het hotel te zijn gearriveerd. Het is een Israëliër. Hij keek niet zo blij toen ik vertelde welke landen ik in het Midden-Oosten heb bezocht. Hé, ik ben op vakantie en heb niks te maken met de politieke misère waar die landen zich in begeven!

Ondanks de enorme warmte en de dikke stroom zweet die over mijn lichaam rolde, heb ik vannacht heerlijk geslapen. De Israëliër vertrok vanochtend, dus ik heb het rijk alleen. In een paar uur heb ik alle toeristische attracties van Cochin bezocht, inclusief het vervoer ernaar toe. Dat is lekker snel gebeurd, zodat ik de rest van de dag kon relaxen! Cochin is vroeger in handen van de Nederlanders geweest, daar zie je nu nog de resten van. Heel grappig, een kerk met Nederlandse grafstenen en een paleis dat door de Nederlanders is gebouwd, in zo'n ver land als [India](#).

Toen ik in de bus stapte op weg naar dat paleis wilden ze me eerst niet meenemen. "Neem maar een riksja", zei de controleur van de bus. "Maar die mensen reizen toch ook met de bus!", zei ik, wijzend naar degenen die er al in zaten. Reinste discriminatie, als je voor een rijke toerist wordt aangezien en vervolgens wordt doorverwezen naar de duurdere riksja. Na enig protest heb ik toch de bus geënterd. Tegen de avond naar een traditionele dansvoorstelling, de *Kathakali* dans werd daar uitgevoerd. Ik vond het echter nogal houterig en weinig swingend, maar ik ben denk ik teveel verwend door de spektakelstukken die je in het westen ziet.

Vrijdag 19 januari (dag 76)

Met veel andere reizigers, zoals met de Italiaan Marco die ik hier ontmoette, heb ik het erover hoe moeilijk het is om grip te krijgen op India. Het is een land van extremen en het kost heel wat moeite om het land en de Indiërs te begrijpen. Als je een tijdje rondreist in dit land realiseer je je hoe weinig je

van dit land en zijn cultuur af weet. Voordat ik naar India kwam wist er ik helemaal niks van, behalve dat het een groot stuk land was waar Gandhi had rondgelopen.

Nu, na ongeveer anderhalve maand me te hebben verbaasd en de confrontatie met het land te zijn aangegaan, heb ik het idee dat ik weinig méér weet. Wat gaat er om in de Indiërs, hoe is het zo gekomen dat ze deze manier van leven hebben zoals ik dat observeer? Wat sowieso al moeilijk te doorgronden is. Ik heb nog een tijdje om te proberen erachter te komen, al vrees ik dat ik nooit tot een duidelijke conclusie zal kunnen komen.

Vandaag ben ik de hele dag bezig geweest met een poging een pakje naar Nederland te sturen, maar die poging heeft gefaald. In het stadje Ernakulam op het vasteland, waar je met het veerbootje naartoe moet, een paar uur gezocht naar stevig plakband. Met een stevige rol in mijn achterzak terug naar m'n hotel. Daar heb ik mijn pakje geprepareerd, zodanig dat de kans aanwezig is dat het ook aankomt. Maar bij het postkantoor accepteerden ze het niet! Er moet een doek omheen, anders kunnen ze de douaneverklaring er niet goed op plakken. Nou, ja!?? Morgen zet ik mijn poging voort. Eens moet het toch lukken.

Zaterdag 20 januari (dag 77)

Het is gelukt m'n pakje af te geven bij het postkantoor. Nu maar hopen dat het ook in Nederland aankomt. Er zit niet echt iets van waarde in, maar de meeste dingen hebben wel een behoorlijke emotionele waarde voor me. Ik zou het diep treurig vinden als het om een één of andere reden kwijtraakt. Terug in Nederland zijn de talrijke souvenirs die ik onderweg verzamel van onschatbare waarde om de mooie herinneringen op te halen van zo'n mooie reis als deze.

Elke dag maak ik nieuwe dingen mee die me doen verbazen, dat is toch geweldig! Dat je 's ochtends wakker wordt met het vooruitzicht aparte, bijzondere, gekke en soms ook vervelende (maar dat hoort erbij) verrassingen tegemoet te treden. Bij het postkantoor ben ik een uur bezig geweest met het invullen van verklaringen en het plakken van die verklaringen op het pakje. Door de doek die ik er gisteren omheen heb laten naaien wilde het plakken niet echt lukken, maar dezelfde kleermaker kwam als een redder in nood door met echte lijm aan te komen in plaats van met dat speeksel dat ze op het postkantoor ter beschikking stelden.

Met de boot en de bus naar Aleppey, weer volgepropt natuurlijk, maar gek genoeg begint het me steeds minder te irriteren. De Indiërs klagen ook niet, en die doen het elke dag, dus waarom zou je zelf klagen? Gewoon je verstand op nul zetten en alles gelaten over je heen laten komen. Of zoals de Italiaan Marco tegen me zei: “Zwemmen in de Indiase leefstijl in plaats van vanaf de zijlijn assertief toe te kijken”.

Zondag 21 januari (dag 78)

Een enerverende en leuke dag. Ik heb deelgenomen aan een van de grootste toeristische attracties van zuidelijk India, en met mij nog een hoop westerse toeristen. De *backwatertrip*, een tocht op een boot door een palmbomenjungle op weg naar het zuidelijker gelegen dorpje Kollam. Acht uur lang lig je een beetje te zonnebaden op het dek van het schip, terwijl je palmbomen, papjabomen en bananenbomen passeert in alle soorten en maten.

Al keuvelend, lezend en kaartend is zo'n dag goed door te komen, zeker omdat ik in goed gezelschap was van twee Nederlandse meiden, Christa en Sigrid, die ik vanochtend tijdens het ontbijt heb leren kennen. Ze waren héél gezellig en ik heb veel met ze gelachen en lol met ze gemaakt, dat bijna geen enkele andere medereiziger heeft kunnen overtreffen. De backwatertrip was wel heel toeristisch met de gedwongen theestops en zo, maar het bos van palmbomen waar we doorheen voeren was fabelachtig indrukwekkend. Dat is met geen pen te beschrijven. Ik ben nu echt in de tropen aanbeland! (En dat gevoel heb ik nu ook.)

In Kollam met Christa en Sigrid een hotel opgezocht, en al ginnegappend naar een origineel (d.w.z. alleen rochelende mannen en reuzekakkerlakken) Indiaas restaurant waar we ons hebben volgepropt met *thali* en *dosa*. Voor de afwisseling daarna naar een Hindoe-film, *Trimutsi*, of zoiets. Het was een eindeloos lange en superslechte C-film, maar in het gezelschap van Christa en Sigrid was deze avond pijn- en moeiteloos (lachend) vol te houden.

Maandag 22 januari (dag 79)

Het is een jubileum vandaag: Trivandrum is de 25e stad op mijn wereldreis in het 25e land dat ik ooit in mijn leven heb bezocht (India). Maar voordat ik dit jubileum kon vieren eerst afscheid genomen van Christa en Sigrid, wat me diep aan het hart lag. Het was zo enorm gezellig met ze

dat ik graag nog een paar dagen met ze had willen spenderen, maar onze wegen splitsten zich.

Het ontmoeten van andere reizigers is best een belangrijk onderdeel van het reizen, ondanks dat het altijd kortstondig is. Nu denk ik nog aan hun en kostte het moeite om afscheid te nemen, het volgende moment heb ik al weer andere reizigers ontmoet en is er na mij iemand anders die mijn plaats bij Christa en Sigrid heeft ingenomen. Het ontmoeten van andere reizigers is net zo vluchtig als het verwerken van de ene adembenemende ervaring in de volgende. Maar goed, dat maakt het reizen ook spannend.

Weer zat ik opgepropt in de bus naar Trivandrum, terwijl ik het ontzettend ongedisciplineerde gedrang, geduw en getrek van mijn medepassagiers gelaten over me heen liet komen. Wat wel jammer is van al die als sardientjes ingeblikte busreizen dat je niets van de omgeving en het landschap ziet. Tussen de Indiërs ben ik enorm lang en kijk ik tegen het dak aan. De ramen zitten op navelhoogte. In Trivandrum (of Thiruvananthapuram, volgens de moderne spelling) een aantal brieven gekregen van mijn familie. Ontzettend leuk dat ze zo vaak aan me denken.

Dinsdag 23 januari (dag 80)

Bij het American Express kantoor lag zowaar een envelop met een kaart van zuidelijk India waar ik om gevraagd had bij m'n familie. De envelop was wel open gescheurd, maar de kaart was nog heel. Nu kan ik mijn route beter uitstippelen voor de komende tijd. Goede kaarten zijn in [India](#) illegaal. Je kunt alleen kaarten kopen van 20 jaar oud waar niet meer dan drie hoofdwegen opstaan.

Na het bestuderen van mijn nieuwe landkaart naar de dierentuin, volgens kenners de beste van Azië, maar vergeleken met westerse standaarden natuurlijk allerbelabberdst. Al viel het mij eerlijk gezegd nog wel mee. De dieren hadden best grote hokken, maar zagen er super mager uit. Vooral de leeuwen, panters en tijgers zagen er zo vermagerd uit dat ik het idee had dat ze zo door de tralies heen zouden breken op jacht naar begerige, lekkere bezoekers van de dierentuin. Tja, af en toe lees je hier wel eens verhalen in de krant dat onschuldige mensen door losgebroken, hongerige, tijgers zijn opgevreten.

Na de dierentuin naar een Hindoetempel, waar alleen Hindoes in mogen. Dat had ik dus snel gezien, hoewel de buitenkant best indrukwekkend was.

Regelmatig valt de elektriciteit uit in dit deel van India, maar in Trivandrum wat vaker dan elders. Vele keren op een avond zit je plotseling in het donker en beginnen de zweetdruppels door het staken van de *fan* over je lichaam te rollen. Het doet me terugdenken aan Beiroet. Het heeft wel wat, om plots al je activiteiten met een kaars of een zaklamp in je hand te moeten verrichten.

Woensdag 24 januari (dag 81)

Trivandrum is niet echt een hele bijzondere stad, meer een plek om kort te blijven op weg naar een meer interessante stek. Naar het busstation op zoek naar de bus richting Kovalam, een strand- en palmbomenparadijs. Het busstation is een totale chaos, niets staat in het Engels aangegeven en de bussen rijden kriskras door elkaar heen, wachtend op de volgende meute die de bus gaat bestormen. Na enig rondzeulen kwam ik erachter dat de bus naar Kovalam helemaal niet van het busstation vertrekt (zoals je zou verwachten), maar van een bushalte ergens in de stad.

Kovalam is een stuk anders dan Goa, er zijn meer palmbomen en rotsen wat het een stuk mooier maakt. Het is helaas ook een stuk meer toeristisch, met de ene strandtent, hotel of restaurant direct naast de andere. Ik zit in een (ietwat duur) hotel direct aan het strand, wel leuk. Op het eerste gezicht zijn het geen toeristen zoals ik die hier hun vertier zoeken, maar eerder ouden van dagen die met hun laatste spaarcenten op het strand hun één-na-laatste adem uitblazen.

Groot gelijk, zou ik ook doen als ik 70 was, maar door hun (ook vaak lijfelijk behoorlijk forse) aanwezigheid wordt de relaxte *easy going* sfeer wat teniet gedaan. Ik denk daarom dat ik hier niet lang blijf. Het strand en het water met de lekkere hoge golven zijn perfect, evenals het uitzicht, maar in Goa ben ik al een tijdje ontsnapt geweest van het drukke [India](#). Als ik hier te lang blijf moet ik over een paar dagen weer een cultuurshock verwerken.

Donderdag 25 januari (dag 82)

Gezwommen, op het strand gelegen, gegeten en gedronken, het ritme lijkt hier veel op het luie leventje in Benaulim. De golven zijn fantastisch, bij een onachtzaam ogenblik word je door de kracht van het water op het strand gespoeld. Er staat ook een waarschuwend bordje op het strand met de tekst "het water is alleen toegankelijk voor geoefende zwemmers".

Er staan rode en groene vlaggen in het water. Bij de groene vlaggen is het het veiligst om te zwemmen en bij de rode vlaggen is het extreem gevaarlijk. Merkwaardig genoeg is het daar juist het drukst (met “geoefende” westerse zwemmers). Een Indiër ligt bij het eerste het beste golfje al meteen half bewusteloos aangespoeld op het strand, heel grappig om te zien. Mij kostte het ook soms moeite de hoge golven te trotseren, als ik niet op tijd onder in de krul dook. Ja, ja, dat vereist een speciale techniek.

Naast het spelen in de zee heb ik mezelf vermaakt met niks doen op de vele terrassen en ‘mensen gekeken’. Een aangename bezigheid, want er lopen hier heel veel soorten rond. Ik had nog gehoopt Christa en Sigrid aan te treffen, die ook naar Kovalam zouden gaan. Maar ja, dat is altijd zo, als je ergens op hoopt gebeurt het niet, en juist wel als je er niet op rekt en het dus niet verwacht. Laat ik hun dan maar snel vergeten, en dat is moeilijker gedaan dan gezegd. En juist omdat dit zo moeilijk is moet je ze *geforceerd* vergeten, wat zo ongeveer bijna onmogelijk is.

Vrijdag 26 januari (dag 83)

Dit was een van de ellendigste dagen van mijn reis. Ik zat vanochtend rustig te ontbijten op de veranda voor mijn hotel, toen ik in de verte op het strand Christa en Sigrid zag lopen! Gedurende een aantal minuten werd ik bevangen door een schok van onwerkelijkheid. Ze liepen te ver weg om ze te groeten, dus ik wilde snel m'n ontbijt afrekenen om ze achterna te gaan. Maar ik kon ze niet meer vinden.

Ik zag ze naar een doodlopend strandje lopen, dat werd afgescheiden door een grote, steile rotswand. Daar liep ik heen, maar ik heb ze niet kunnen ontdekken. Ik heb uren bij een strandtent gezeten vlakbij de plek waar zij naar dat strandje liepen, wetende dat ze ooit weer op dezelfde plek terug moesten komen. Ze zijn dus ook in Kovalam, maar niet op de plaatsen waar ik ze zocht. Spoorloos verdwenen. Mijn hoop werd werkelijkheid, maar mijn verwachting kwam niet uit. KLOTE DUS!

Bovendien wordt mijn gezondheid geteisterd door een ontsteking aan mijn rechteroor, waarschijnlijk opgelopen toen ik al wat te enthousiast onder in de golven dook. KUT DUS!

Zaterdag 27 januari (dag 84)

Overdag zijn er in Kovalam trouwens meer Indiërs dan westerlingen. Met busladingen vol worden ze aangevoerd, de Indiase toeristen, om de schaars

geklede blanke badgasten te bewonderen. Compleet met fototoestel met telelens banjeren ze op het strand om “onze soort” te bekijken. Er worden zelfs speciale toeristische dagtrips voor georganiseerd.

Deze dagjesmensen heb ik vandaag verlaten, en met de verdomde oorontsteking die elk jaar in januari de kop opsteekt (of ik nou in het kille Nederland ben of in het warme India) naar Kanyakumari, een naam die ik maar niet kan onthouden. In Kanyakumari is op zich niets te zien, maar het ligt in het uiterste zuidelijke puntje van India. Het is toch leuk om daar even geweest te zijn. Met de bus naar Trivandrum waar ik na een paar uur wachten over moest stappen op een andere bus. Deze begaf het na een aantal kilometers. Zonder pardon werden alle passagiers uit de bus verordonneerd (en ik had eindelijk een zitplaats!) en moesten we met behulp van ons eigen instinct een busstation vinden om daar een andere bus te pakken.

Ik ging met een aantal andere Indiërs mee, die plotsklaps op een bus sprongen die langs kwam rijden. Dat heb ik hun maar nagedaan, waarna ik na enige tijd in Kanyakumari aankwam. Voor het eerst (met hevige pijn in de oren) naar een jeugdherberg. Het is geen populaire plaats, want ik ben de enige, maar het is wel spotgoedkoop en het ziet er redelijk schoon uit, dus ik overleef het er wel.

Zondag 28 januari (dag 85)

Voor het eerst in mijn leven kwam ik oog in oog te staan met de Indische Oceaan. In Kanyakumari botst die met de Arabische Zee, wat een enorme golfopslag tot gevolg heeft. Fantastisch om te zien, hoe het water als een soort explosie tegen de rotsen omhoog spat. Deze plaats doet me aan Den Helder denken, volgens mij waait het hier altijd en ook vandaag stond er een flinke storm. Maar wat wil je, het zijn allebei uithoeken omringd door zee.

Kanyakumari is eveneens een pelgrimsoord. Alle mooie plaatsen in India worden gebombardeerd tot pelgrimsoord voor de hindoes. Op het uiterste zuidelijke puntje staat natuurlijk een tempel, van waaruit je direct in het heilige water kan baden (af en toe weggespoeld door een golf). Ik dacht zelfs mensen te zien die het zeewater dronken, alsof het een heilige werking zou hebben. Het heeft pas echt een heilige werking als die mensen er niet ziek van worden.

Nadat ik de hele dag flink had doorgewaaid was ik op weg naar de spectaculaire zonsondergang toen ik opeens.... Sigrid en Christa tegenkwam! Wat een verrassing na de nederlaag van eergisteren! Ze waren net in Kanyakumari aangekomen en verblijven zelfs in dezelfde uitgestorven jeugdherberg als ik! Helaas vertrekken ze morgenochtend weer vroeg, maar ik heb toch even een héle gezellige avond met ze gehad. Adressen uitgewisseld en ik ben vast en zeker van plan ze in Amsterdam op te gaan zoeken als ik terug ben in Nederland. Voor nu was het moeilijk de gevoelens van verliefdheid voor Sigrid te onderdrukken (en ik zag in haar ogen dat het wederzijds was).

Maandag 29 januari (dag 86)

Voor de tweede keer afscheid genomen van Christa en Sigrid. Ik ben benieuwd of ik ze nog een keer tegenkom, en zo ja, waar en wanneer. Het is vreemd dat het dromen in dit stadium van mijn reis vooral wordt beperkt door die twee, en met name Sigrid.

Ik heb Kanyakumari weer verlaten, op naar het noorden. De komende tijd zal ik voornamelijk naar het noorden reizen. Het is een gek idee, maar misschien is Kanyakumari wel het zuidelijkste punt geweest van m'n hele wereldreis. Ik heb het plan nu naar het Periyar National Park te gaan, want je moet toch tenminste één nationaal park in India hebben gezien. Daarvoor moet ik helaas weer naar Trivandrum. Daar vandaan vertrekt de bus alleen in de ochtend, dus ik moet er ook nog blijven overnachten.

Op de een of andere manier valt het me altijd tegen als ik na korte tijd voor de tweede keer in een plaats kom. De eerste keer ben je nieuwsgierig en is het spannend een nieuwe plek te leren ontdekken. Als je voor de tweede keer ergens komt is het meestal uit pure noodzaak en ben je niet geneigd je hart andermaal voor een inmiddels bekend oord open te stellen. Zo ook met Trivandrum.

Weer naar hetzelfde hotel dat me de vorige keer goed is bevallen, maar dit keer waren ze een stuk minder vriendelijk en kreeg ik een bar slechte kamer gevuld met muggen. Om de tijd te doden voordat ik morgenochtend vroeg vertrek ben ik naar de film *Bandit Queen* geweest. Eindelijk een indrukwekkende Indiase film.

Dinsdag 30 januari (dag 87)

Al op weg naar het Periyar National Park kwam ik olifanten tegen, drie met een grote metalen ketting om hun lijf. Ze zullen wel gekidnapt zijn door die mannetjes met een oud laken om hun kruis, die erop zaten. De acht uur durende busrit met een staatsbus was eigenlijk te lang voor een normaal mens als ik. Een kermisattractie is leuk, maar niet acht uur lang. Ik moest me stevig vasthouden aan de stang voor me om niet van het bankje af te rollen.

De bus was net niet vol genoeg om te voorkomen dat iemand ook maar een centimeter bewegingsruimte had, iets wat meestal wel het geval is. De weg was de bochtigste die ik tot nu toe heb bereden en zat bovendien vol met gapende gaten. Met pijn in de gewrichten kwam ik dus aan in Kumily, het dorpje dat vlak voor de ingang van het nationale park ligt. Zo'n busrit als van vandaag hoop ik dus in de toekomst zoveel mogelijk te vermijden.

In Kumily heb ik na het bezoeken van een aantal hotels toch nog een hotel gevonden dat mij wilde accepteren. Vaak zijn de beste en goedkoopste hotels zogenaamd "vol". Ik heb meer het vermoeden dat ze dat ter plekke verzinnen om voorrang te geven aan de Indiërs. "Laat die westerlingen maar naar een duur hotel gaan", denken ze dan. Pure discriminatie natuurlijk. Nu ik in India rondreis merk ik hoe het is om steeds gediscrimineerd te worden. Soms positief gediscrimineerd, maar vaak ook negatief. Het is goed om dat zelf ook eens te ervaren.

Woensdag 31 januari (dag 88)

Toen ik gisteravond in bed lag, lag ik na te schokken van de busrit. Dat duurde tot in mijn dromen voort. Te voet de vier kilometer naar het nationaal park gewandeld, maar de boten die de toeristen naar de olifanten en de tijgers moeten brengen voeren vandaag niet. Althans, er werden geen kaartjes voor verkocht. Zonder reden. Dat is nou weer typisch India, de toeristen voor niks naar een nationaal park op te laten draven om ze vervolgens te dwingen de dag verder met niks doen door te brengen.

Ik wilde eigenlijk in een hut midden in het park overnachten, maar die hutten waren al weken van tevoren volgeboekt. Jammer dat dergelijke faciliteiten niet zijn weggelegd voor mensen die reizen zoals ik. Het is voor mij natuurlijk onmogelijk zo ver vooruit te plannen, en dat wil ik ook helemaal niet. Dan maar geen tijgers van dichtbij zien (de laatste keer dat er een tijger is gesignaleerd was overigens in 1976).

Morgen waag ik een nieuwe poging het park met een boot in te komen om hopelijk wat olifanten te zien. 's Middags een beetje gerelax. In hét koffiehuis kwam ik het Engelse meisje tegen die ik op het busstation van Trivandrum ook al had ontmoet. Ze is al twee jaar aan het reizen, en volgt globaal de omgekeerde route als ik. Ze is begonnen in de Verenigde Staten en India is voor haar de laatste bestemming. Grappig om haar verhalen te horen. Zou ik er dan ook twee jaar over doen om de wereld rond te reizen?

Donderdag 1 februari (dag 89)

Voor dag en dauw opgestaan om olifanten te gaan bekijken. De zonsopgang zag ik niet, want toen zat ik in een riksja op weg naar het nationaal park. Voor het park moet je 50 roepies entree betalen, maar daarvoor mag je nog niet zelf het park in (typisch India). Je kunt kiezen tussen een lawaaierige boottocht of een wandeltocht van drie uur om de wilde beesten te zien (onder leiding van een "gids").

Ik heb natuurlijk voor het laatste gekozen, maar geen beest gezien. Het was een boswandeling van drie uur, maar ook niet meer dan dat. De beloofde olifanten hadden kennelijk een vrije dag vandaag. De groep was ook veel te groot, ongeveer twintig mensen, waarvan het merendeel Duitse *package tourists*. We maakten een hoop lawaai, de Duitsers zaten constant met elkaar te praten en er was een Indiase toerist die de hele tijd gromde als een tijger, kennelijk in de hoop er een aan te treffen.

De stofwolken die onze wandelgroep voortbrachten waren al van mijlen ver weg te zien, waardoor de wilde dieren (als ze er al zijn in dit park) alle tijd hadden zich uit de voeten te maken. Het was niet helemaal wat ik me ervan had voorgesteld en voorlopig heb ik mijn dosis Indiase nationale parken wel gehad. Oh, ja, we hebben tijdens de wandeling toch één wild beest gezien. Op een gegeven moment keek iedereen omhoog naar de top van een boom, waarin zich een beest voortbewoog dat veel weg had van een eekhoorn....

Vrijdag 2 februari (dag 90)

Gisteravond kwam ik, na de onzichtbare tijgers en olifanten te hebben bewonderd, ontzettend toevallig de Engelsman van Bombay's nieuwjaar weer tegen. Na een maand reizen! En ik wist helemaal niet dat hij deze kant op zou gaan. Hij vroeg of ik met hem meeding naar het *Claus Haus*, waar hij verbleef. Ik had nog nooit van dat hotel gehoord, en het lag dan ook diep in de bossen.

Wat een trieste aanblik zag ik daar. Alleen maar drugsverslaafden die in deze uithoek verbleven, juist omdat ze daar in alle rust konden snuiven, roken en spuiten. Ik voelde me er niet echt op mijn gemak, dus na een tijdje kletsen met de Engelsman, die nota bene een ex-politiesmeris is, via het donkere bospad terug naar mijn hotel. Het is bijna volle maan, dus gelukkig kostte het me weinig moeite de weg te vinden.

Vandaag naar Madurai, een relatief soepele busrit van vier uur. Na even mijn oriëntatievermogen te zijn kwijtgeraakt uiteindelijk het hotel gevonden dat me werd aanbevolen door het Britse meisje van twee dagen geleden. Het ligt vlak naast een tempel, waar een soort festival gaande is dat kennelijk tot doel heeft een gehoorbeschadiging te veroorzaken. De muziek staat ZÓ KEIHARD, dat als mijn hotel ramen had die al lang gesprongen zouden zijn. In het hotel heb ik een kamer achteraan op de vijfde etage, dus als ik alle luiken en deuren dicht doe, de fan aanzet (die ook een hoop lawaai maakt), watten in mijn oren stop en mijn iPod opzet met het volume op de hoogste stand, merk ik er weinig van. Maar ik heb wel een prachtige kamer voor 49 roepies!

Zaterdag 3 februari (dag 91)

Waarom krijg ik nou nooit eens een goede indruk van India? Oké, het is allemaal wel lachwekkend wat ik meemaak, maar soms ook strontvervelend. Zoals vannacht. Ik ging lekker naar bed om elf uur, maar de muziek buiten stond zo hard dat het zelfs de dempkracht van mijn oordoppen overtrof. Vanaf een uur of twaalf begon iemand op een fluit te blazen dat een vals, eentonig, doedelzakachtig gejangk voortbracht waar ik helemaal GEK van werd. Het was zó hard en het ging de hele nacht door, dus ik heb geen oog dichtgedaan.

Hedenochtend zo snel mogelijk een ander hotel opgezocht dat zo ver mogelijk van de plek des onheils is verwijderd, voordat ik psychisch impotent zou worden. Madurai is bekend om zijn tempels, en vooral om die ene hele grote Shri Meenakshi tempel die als een soort wolkenkrabber boven de hele stad uitsteekt. Het is de mooiste tempel die ik in India heb gezien: kleurig en op een groot complex omringd door kleine kleurige mini-tempeltjes (wat in feite de toegangspoorten zijn). Als je binnenin de tempel komt is er zoveel activiteit gaande van de pelgrims, dat je er bijna *high* van wordt. Het is zelfs niet te vergelijken met de kleur en pracht van Disneyworld. Het betreden van de tempel is als het ware het gebruiken van

drugs: het geeft je het gevoel in een mystieke wereld te zijn, ver van de alledaagse realiteit. Het mystieke gevoel zou ook in de avond moeten voortduren, maar dat was helaas niet het geval.

Ter gelegenheid van volle maan was er een festival bij een andere tempel die omringd is door water. Het lokale toeristenkantoor had een speciaal programma voor vreemdelingen georganiseerd, dus daar hoor ik ook bij in dit land. In het toeristenkantoor zelf moesten we een stuk of zes lezingen aanhoren waarin niets meer werd verteld dan dat we welkom waren en hoe vereerd de genodigde was dat hij een lezing mocht houden, waarna we (de toeristen) met een speciale bus naar de plek van het festival werden vervoerd. Na een paar uur krampachtig wachten tussen tienduizenden Indiërs zagen we een met kerstlampjes verlichte boot (de lampjes flikkerden ook nog, het was net Las Vegas) rondjes varen rondom de eveneens verlichte tempel. Er werd muziek gespeeld, maar dat was tussen het rumoer nauwelijks hoorbaar. Het festival was geen echt festival, dus waardeloos. Ik kan wel zeggen (net als met het nationale park) dat ik tenminste EEN festival heb meegemaakt in India. Voortaan zal ik mijn verwachtingen wat naar beneden toe bijstellen.

Tijdens het wachten voor het festival kwam ik toevallig Marco weer tegen, de Italiaan die ik in Cochin ontmoette. Wat is het reizigerswereldje toch klein, in zo'n groot land met bijna een miljard Indiërs. Met Marco gegeten in een restaurant, en gelukkig was hij minder filosofisch bezig dan in Cochin. Zo, dit dagboekje is bijna vol, maar het verhaal is nog niet ten einde. Ik zal dit boekje dan maar deel I noemen en mijn beschrijvingen van m'n belevenissen vervolgen in deel II. Aan het einde van mijn wereldreis vormen alle delen tezamen dan de "Verzamelde werken van Eric's reis in dagen".

Zondag 4 februari (dag 92)

Precies na een kwartaal reizen inaugureer ik het tweede deel van mijn wereldreisdagboek. Ik begin dit deel heel anders dan deel I, rijper, harder en met een hoop onvergetelijke ervaringen achter de rug. Ergens midden op de aardbol zit ik ook, in een plaats die Madurai heet in het zuiden van dat verbazingwekkende land India. Ik ben benieuwd waar ik zit aan het begin van deel III (als ik dat sowieso haal).

Ik ben vandaag de hele dag opgetrokken met Marco, de Italiaan die ik gisteren toevallig voor de tweede keer in India ontmoette. Het is een aardige

vent met een wilde reisbaard, maar af en toe wel wat té filosofisch voor mij. We zijn gaan wandelen naar het Gandhi Museum, dwars door de drukte van Madurai en door een (volgens mij) eeuwig droogstaande rivier. De weg loopt dwars door de rivier en er wonen een hoop mensen op de rivierbedding in hutjes die gemaakt zijn van het afval dat die rivier ooit heeft meegevoerd.

Onderweg hebben we nog een bezoek gebracht aan een soort huishoudbeurs waar we toevallig langskwamen, met het nieuwste van het nieuwste: televisies, magnetrons, poedermelk en druivensap. Tegen de avond gingen we de Shri Meenaksi Tempel in, waar we dubbel *high* werden, temeer we vlak voordat we naar binnen gingen het geestverruimende Kerala gras hebben gerookt. Terug in mijn hotel vooral boven het gat in mijn toilet gehangen, want ik ben GVD weer aan de kut-diarree.

Maandag 5 februari (dag 93)

Soms zijn er van die dagen dat je weinig meemaakt. En hoewel die dagen schaars zijn, was het vandaag zo'n dag. Ik heb eigenlijk geen andere dingen beleefd dan eerder tijdens mijn wereldreis, ik ben niet voor verbazingwekkende verrassingen komen te staan en zelfs het landschap was eentonig en veranderde niet.

Na het gebruikelijke ontbijt, het krantje lezen (*The Hindu*) en het wekelijkse travellers cheques wisselen bij de State Bank of India, de trein gepakt naar Tiruchiparelli, een stad vol met tempels ten noorden van Madurai. Eenmaal daar aangekomen bleek er een één of andere politieke conferentie aan de gang te zijn waardoor alle hotels waren volgeboekt. Logischerwijs weer een gevolg van de overbevolking in dit land. Als er ergens iets aan de gang is, is er meteen geen plek meer te krijgen. Ik heb bij een stuk of vijf hotels geïnformeerd of er kamers vrij waren, maar toen geloofde ik het wel.

Met de bus naar Tanjavur, of Tanjore, maar je zégt *Tanjour* (uiterst verwarrend allemaal), een stad die het naar het schijnt ook van de tempels moet hebben. Het busstation van Tanjavur hebben ze heel handig vier kilometer buiten de stad geplaatst, dus vlak na aankomst was ik even de weg kwijt. Volgens de Lonely Planet-gids lag het busstation namelijk midden in de stad. Ik heb me laten afzetten door een riksjauffeur en een vies hotel gevonden.

Dinsdag 6 februari (dag 94)

De diarree is al iets verbeterd tot een blubberige substantie, dus alle reden om deze van oorsprong niet op mijn route geplande stad te gaan verkennen. Tot gisteren had ik eerlijk gezegd nog nooit van Tanjavur gehoord. Na vandaag ben ik tot de conclusie gekomen dat dat niet eens zo rampzalig zou zijn.

Het is veel te druk in de stad, gemeten naar haar omvang. Madurai is zes keer zo groot, maar in Tanjavur is het zes keer zo druk als in Madurai. En ondanks dat het aantal bezienswaardigheden op een hand met twee vingers is te tellen, is de opdringerigheid te evenaren met die van Jaipur. Duizend keer op een dag moet je zeggen waar je vandaan komt en hoe je heet en moet je aan de riksjachauffeurs uitleggen dat mijn benen nog sterk genoeg zijn om de honderd meter naar de tempel te *lopen*.

De tempel van Tanjavur is best mooi, maar lang niet zo indrukwekkend als die van Madurai. Bij de ingang van de tempel staat een tempelolifant die de hindoe's af en toe zegent. Als je een paar roepies betaalt legt de olifant zijn slurf op je hoofd. Ik heb zo'n medelijden met die beesten. Ook de olifant van vandaag zag er sterk verwaarloosd en ongelukkig uit. Ik moet er niet teveel over nadenken. Het is onderdeel van de religieuze cultuur in India en dat moet ik respecteren. Trouwens, veel mensen in India zijn er nog veel slechter aan toe dan de olifanten. Maar ja, die beesten zijn totaal weerloos, terwijl – het klinkt hard – mensen vaak nog werk kunnen zoeken.

Woensdag 7 februari (dag 95)

Door mijn rechterwijsvinger een paar uur lang in het smeer van mijn rechteroor te houden, heb ik vandaag geen blijvende gehoorbeschadiging opgelopen. De buschauffeur van de bus naar Pondicherry móet mentaal gestoord zijn, want hij toeterde alleen *niet* op de weggedeeltes waar geen levend wezen was te bekennen. En dit is India, dus zulke momenten waren schaars. Bovendien was de toeter fel en schel en zat ik weer eens helemaal vooraan, dus vlak naast de schelp waar het geluid van de toeter uitkwam. Wát een oorverdovend lawaai, maar ik heb het (geloof ik) heelhuids overleefd.

De directe busverbinding naar Pondicherry heb ik gemist, want die bus vertrok alleen 's ochtends vroeg. Met inmiddels al een hoop reiservaring in mijn benen is het echter een peulenschil een andere bus te nemen en met één, twee, drie, vier of vijf keer overstappen alsnog de plek van bestemming

te bereiken. Onderweg geleerd hoe de Indiërs een brug bouwen: ze bouwen eerst een dam naast de plaats waar de brug moet komen, want het verkeer moet toch door kunnen gaan. Vervolgens bouwen ze de brug over de rivier, en of ze daarna de dam weer afbreken weet ik niet. Zo ver waren ze nog niet.

In Pondicherry een hotel gevonden waarvan de badkamer ongeveer twee keer zo groot is als de kamer waar mijn bed in staat. Mét toiletpot, ik weet nauwelijks meer hoe die te gebruiken.

Donderdag 8 februari (dag 96)

Tijdens het ontbijt op het dak van het hotel waar alle westerlingen van Pondicherry hun dagelijkse maaltijden genieten kwam ik twee Duitsers tegen, met wie ik de rest van de dag ben opgetrokken. Een daarvan was heel gezellig, maar de ander was een echte brombeer met bierbuik die weigerde Engels te praten en die precies voldeed aan het stereotype beeld dat Nederlanders van de Duitsers hebben.

Pondicherry is vooral beroemd en in trek bij westerlingen vanwege zijn *ashram* (alweer). Dit keer hoef je geen aidstest af te leggen om binnen te komen, zoals bij de Baghwan-commune in Pune. Gedrieën hebben we de ashram bezocht. Ik heb er toch iets tegen, dat spirituele gedoe. De mensen vind ik zeer egoïstisch. Ze zijn alleen maar bezig met zichzelf, sluiten zich op in de veilige omgeving van de ashram en hebben totaal geen oog voor de ellende van de buitenwereld. Bovendien walg ik van de godsverheerlijking van die zogenaamde spirituele leiders, maar goed, in mijn standpunt sta ik vrijwel alleen te midden van de beschaafde westerlingen in Pondicherry.

Met de Duitsers de ex-koloniale Franse sfeer geproefd, dus op het terras ("La Terrasse") gezeten en in de sterk verwaarloosde (máár India's oudste) botanische tuin rondgehangen. Tamil Nadu-gras gerookt, ongeveer vergelijkbaar met marihuana dus je wordt er ook vrolijk *high* van. De Duitsers zijn zware *soft drugs* gebruikers. Ze vertelden dat ze ook een tijdje in het Claus Haus hebben gezeten....

Vrijdag 9 februari (dag 97)

Ik werd wakker en ik dacht: ik zie wel waar ik vandaag terecht kom (waarschijnlijk was die gedachte nog een nawerking van het Tamil Nadu-gras van gisteren). Ik had het plan lekker alles op mijn gemak te doen en te zien waar het schip (ik dus) zou stranden. Maar tijdens het ontbijt in een Indiaas koffiehuis begon mijn lichaam te kriebelen, te shaken en te

hyperventileren (alles in figuurlijke zin gelukkig). Ik wilde zo snel mogelijk weg uit Pondicherry, weg van die door een mentale crisis getroffen westerlingen die in een ashram in een ver en exotisch land op zoek zijn naar hun eigen geluk.

Voor zonsondergang wilde ik proberen Madras te halen, wat me met een grote dosis geluk ruimschoots is gelukt. Het is me zelfs gelukt in deze grote stad een betaalbaar hotel te vinden en naar het poste restante loket in het postkantoor te gaan voor zonsondergang (na verschillende keren met een poging tot afzetten door riksjachauffeurs te zijn geconfronteerd – maar alle pogingen zijn mislukt).

In het postkantoor vond ik maar liefst ACHT (!) brieven, waaronder twee kopieën, een verjaardagskaart van een oude vriend, een kaart van Michiel en Anton die ik in Amman ontmoette en een brief van het krantje waarvoor ik schreef in Nederland (geschreven door Manon, mijn opvolgster, die ik slechts één keer heb gesproken en gezien). Wat een verrassingen allemaal, en zo onverwacht.

Zaterdag 10 februari (dag 98)

Het hotel waar ik verbleef lag ongeveer vijf meter van de spoorbaan vandaan, waar elke vijf minuten een trein overheen denderde. Alle reden dus om te gaan verkassen naar de meest populaire plek in Madras. Geen verkeerde keus, het is er gezellig, vol met rugzaktoeristen en totaal geïsoleerd van de drukte, het vuil en het lawaai van de stad.

Madras is niet echt een bijzondere stad. Het heeft alle nadelen van een Indiase miljoenenstad en de voordelen moet ik nog ontdekken. Gisteravond wandelde ik terug van het restaurant waar ik had gegeten terug naar mijn hotel, dwars door sloppenwijken waar je in het donker eigenlijk niet kunt rondlopen zonder bodyguard en wasknijpers op je neus. Vandaag is het enige attractieve wat ik gedaan heb het inademen van uitlaatgassen terwijl ik de hoofdstraat van Madras op en neer liep. Aan deze hoofdstraat heb je alle winkels die westerse producten verkopen en westerse imitatiewinkels.

In het hotel ontmoette ik een Duits (en ook Engels) sprekende blonde Italiaan en twee magere Zweedse meisjes én een enorm dikke Zweed met wie ik het avondmaal heb genuttigd. Soms was het wat moeilijk de Zweedse *inside jokes* (in het Zweeds) te volgen. Terug in het hotel op de binnenplaats geluisterd naar gitaarmuziek van een Amerikaanse hippie en

in plaats van uitlaatgassen de walmen van hasj-rokende hotelgasten ingeademd.

Zondag 11 februari (dag 99)

Een aanval van reismoeheid leek me vandaag parten te spelen. Geeft verder niks, heb ik tenminste een goed excuus om een paar dagen niks te doen. Er is ook niks te doen in Madras, dus dat maakt het bijzonder gemakkelijk. In het hotel hangt ook echt zo'n sfeer van niets doen. Iedereen zit op de rustieke binnenplaats een beetje voor zich uit te dromen, een boek te lezen, de laatste reisavonturen met elkaar uit te wisselen, een brief te schrijven naar de inmiddels half vergeten vrienden en familieleden of te luisteren naar de immer populair doende en luidruchtige gitaar spelende Canadese hippie (gisteren dacht ik nog dat hij een Amerikaan was).

Ik heb me zelf ook voornamelijk beperkt tot dit scala van activiteiten. Ik zit te twifelen wat ik na Madras zal doen. Ik wilde een tijdje geleden nog naar de afgelegen Andaman & Nicobar eilanden, maar ik heb eigenlijk niet zoveel zin daar alleen naartoe te gaan (met Sigrid en Christa als reisgezelschap zou ik het wel doen, maar ik denk dat ik ze in Kanyakumari niet heb kunnen overtuigen – ik heb ze in Madras nog niet gesignaleerd).

Bovendien loopt mijn visum over drie weken af – en misschien is dat wel een goede reden om India te gaan verlaten. Ik wilde er deze dag toch even tussenuit, dus ben ik naar het “Jumbo Russian Circus” geweest. Maar ik had het kunnen weten. Het was precies hetzelfde circus als het “Great Bombay Circus” in Ahmedabad!

Maandag 12 februari (dag 100)

Ik ben de hele dag bezig geweest om uit te zoeken of mijn visum te verlengen is. Nee dus. Om dit korte antwoord te weten te komen moest ik naar het Vreemdelingenkantoor van Madras, maar aangezien 99 procent van alle belangrijke organisaties elke drie jaar verhuist in [India](#) was óók dit kantoor niet op de plek waar het drie jaar geleden had moeten zijn (mijn Lonely Planet-gids is drie jaar oud).

Tja, wat doe je in zo'n situatie? Eerst ga je een tijdje rondlopen in de omgeving, alle zijstraten verkennen en tussen de wirwar van reclameborden, naamplaten en opschriften het woord “Immigration Office” proberen te ontdekken. Eigenlijk weet je van tevoren al dat dit zinloos werk is, net zo nutteloos als het vragen aan passerende en stilstaande Indiërs

waar het kantoor is. Maar het geluk trof mij uiteindelijk een Indiër te ontmoeten die het wél wist (de kans daarop is ongeveer even groot als die van het winnen van de hoofdprijs in de Staatsloterij). En alsof dat nog niet genoeg was, had hij nog gelijk ook!

Ik wist het kantoor te vinden, waar ik dus na vijf minuten alweer buiten stond. Zelfs het omkopen van de immigratie-officier lukte niet. Niet naar de Andaman & Nicobar eilanden helaas, maar zo snel mogelijk naar het noorden om nog wat van India's grootste toeristische attracties mee te pikken voordat ik India moet verlaten. Misschien is het wel goed India achter me te laten. Ik heb het hier eerlijk gezegd wel een beetje gezien en ben toe aan een nieuw land, een nieuwe munt en een nieuwe taal.

Dinsdag 13 februari (dag 101)

Toen ik wakker werd waren alle bedden leeg in mijn slaapzaal. Op de binnenplaats zat ook bijna niemand, behalve een paar Indiërs die in het hotel wonen. Ik denk dat er vandaag een boot gaat naar de Andaman & Nicobar eilanden. Uit de gesprekken die ik de afgelopen dagen heb gevoerd kon ik opmaken dat bijna alle hotelgasten naar deze exotische plek gaan.

Ik heb een kaartje gekocht voor een veel minder exotische en warme plek: Calcutta. Overmorgen vroeg vertrek ik, achtentwintig uur in de trein. Het kopen van dat kaartje duurde niet lang, zodat ik nog volop tijd had om de rest van de dag niets te doen. Op de een of andere manier ben ik de laatste dagen minder spraakzaam. Ik voer weinig conversaties met andere rugzakreizigers, maar eerlijk gezegd zijn het ook mijn types niet. Ze praten over [Bangkok](#), Nepal en Australië, plaatsen waar ik nog nooit ben geweest en waar ik dus niet over mee kan praten.

Bovendien zijn het voornamelijk Engelsen en Engelstaligen, en hoewel ik mijn Engels toch op een redelijk *sophisticated* niveau acht, blijkt het toch moeilijk me in een algemeen tafelgesprek te mengen. Temeer daar de mensen met een Engelse tongval weinig moeite getroosten die armzalige non-Engelstaligen in hun multilogen te betrekken. Maar ik lees veel om de tijd door te komen. Ik ben nu bezig met Gandhi's autobiografie, wat toch wel zware kost is.

Woensdag 14 februari (dag 102)

Madras wordt door velen een relatief vredige stad genoemd waar het minder druk is dan in bijvoorbeeld Mumbai of [Delhi](#), maar tegelijkertijd

vinden die mensen het gewoon een ordinaire drukke Indiase miljoenenstad met al haar karakteristieke kenmerken en gewoontes. Het is in ieder geval zo dat je hier normaal de bus kunt pakken. Als je er eenmaal in weet te komen is het meestal mogelijk er ook weer uit te komen.

Voor de rest vind je hier ook de armoede, de sloppenwijken, het vuil, de stank en de creperende mensen in de straten zoals je dat overal in India tegenkomt. Nog steeds ben ik er niet helemaal aan gewend de ellende onder ogen te zien. Ik schrik er nog steeds van als ik zo nu en dan lijken in de goten tegenkom, van bedelaars, zwervers en daklozen die kort geleden hun laatste adem uitbliezen. De politie ruimt die lijken pas na enkele dagen op, zodat dode mensen soms dagenlang aan de kant van de weg liggen te rotten. Maar hoe triest het ook is, soms lijkt het het beste je ogen ervoor te sluiten. Als je er teveel emotioneel bij betrokken voelt, kun je niet meer normaal rondreizen in India.

Wat me bovendien opvalt is dat veel rijke Indiërs zich er niets van aantrekken dat een groot deel van de bevolking in de straten ligt te rotten (of daar bijna aan toe is). Ik heb gezien dat auto's gewoon over dode mensen heenrijden. Ik heb vandaag een filmstudio bezocht, maar doordat de acteurs aan het staken waren kon ik niet *live* een kijkje nemen op de set. Na enig aandringen bij de bewakers heb ik wel een studio van binnen mogen bezichtigen waar een enorm decor was opgebouwd. Kroonluchters, een grote statige trap met een rode loper, een nepmarmeren vloer – het deed me erg aan het Kurhaus in Scheveningen denken.

Donderdag 15 februari (dag 103)

Veel buitenlanders schijnen in India inspiratie op te kunnen doen. Ik heb al veel kunstenaars ontmoet, muzikanten, schilders en schrijvers, die in India hun creatieve geest een nieuwe impuls geven. Ikzelf heb dat nog niet mogen ervaren, maar ik ben dan ook geen echte schrijver. Daar ben ik waarschijnlijk te rationeel en te sarcastisch voor.

Het is niettemin interessant andere kunstenaars tegen te komen, zoals in het hotel gisteravond en in de trein vandaag. In het hotel kwam ik een kaal geschoren Nederlandse schrijver tegen die semi-intellectueel gedrag vertoonde door voor mij onbegrijpelijke woorden te gebruiken. De Engelse schilder en schrijver in de trein naar Calcutta was een stuk aardiger, en een

ideaal meubelstuk om tegen te ouwehoeren te midden van vele starende Indiërs.

Tegenover me zat een agressief ogende Nepalese vechtbeer (volgens mij een uitstervend ras) die iedere keer karatebewegingen maakte als zijn vriendin en haar broertje opmerkingen maakten die hem niet zinde. Met zijn felle ogen volgde hij elke beweging die ik maakte. Als ik water dronk uit mijn veldfles volgden zijn ogen dezelfde beweging als mijn vingers, die eerst de fles uit mijn rugzak op de vloer trokken en vervolgens boven mijn gezicht hielden om het water in mijn mond te gieten.

Toen ik mijn dagelijkse malariapil nam, vroeg hij kwaad "*you sick?*". Ik heb hem in het Engels uitgelegd dat ik die pil juist nam om niet ziek te willen worden, maar volgens mij begreep hij mij niet. Er zat ook een irritant kind dat, zoals verwacht, midden in de nacht ging krijsen om mijn nachtrust in de trein te verstoren. Buiten dat gekrijs heb ik heerlijk geslapen en ik heb de Engelsman zelfs niet horen vertrekken. Ik heb nog vele uren te gaan in de trein, op weg naar Calcutta.

Vrijdag 16 februari (dag 104)

De trein had drie uur vertraging, dus na 31 uur in de trein zitten kwam ik om drie uur 's middags aan in Calcutta. Ik had het wel een beetje gehad met de treinreis. Ik kon die agressieve blik (naar mij toe gericht) van de Nepalese vechtbeer niet meer uitstaan en de vloer werd steeds vuiler met ei-schilfers, rijst van gisteravond, gemorste thee en stukjes papier dat de Indiërs in mijn compartiment op de grond gooiden.

Ik kwam natuurlijk veel te laat aan in Calcutta om een goedkoop hotel te kunnen vinden, dus heb ik er niet eens de moeite voor gedaan en ben meteen een duur hotel ingedoken. Twintig euro per nacht voor een schone kamer, een televisie, telefoon, airconditioning, een douche met heet water, een toilet waar je op kan *zitten* mét toiletpapier (ongelofelijk) en roomservice. Wat een luxe! Ik vind dat ik nu in een stadium ben aanbeland dat ik mij deze luxe gedurende een korte tijd kan veroorloven. Na lange tijd te hebben overnacht in goedkope en vieze hotels waar ik slechts één tiende betaalde van de prijs van waar ik nu zit, ben ik er echt even aan toe.

Bij het postkantoor lagen weer zeven brieven voor mij. En iedereen vraagt zich af waar mijn brieven blijven. Hebben die lui in Nederland niks anders te doen? Ik ben natuurlijk ontegenzeggelijk vereerd en vind het ontzettend leuk

om zoveel brieven te ontvangen, al heb ik wel moeite dit tempo bij te houden. Morgen ga ik maar eens een brievendag houden.

Zaterdag 17 februari (dag 105)

Weer een dag voorbij, wat gaat de tijd toch snel. Je huppelt een beetje heen en weer en voordat je het weet zie je met een beetje geluk de zon al onder gaan (in Calcutta is de luchtvervuiling zo erg dat de zonnestrallen zich nauwelijks door de smoglaag kunnen boren). Ik voelde me bijzonder fit en energiek vandaag, dus ik heb maar liefst vijf bezienswaardigheden afgerend: de Sint Paul's kathedraal, het Victoria Memorial, de horticulturele tuin, de dierentuin en het Birla Planetarium.

Het was vandaag vooral stoffig ex-kolonialistisch Engeland en semi-wetenschappelijk vertier dat mijn blik en aandacht passeerde. Het Victoria Memorial deed me van de buitenkant erg denken aan het Capitol in Washington DC, maar dat zal wel met mijn te grote verbeeldingskracht te maken hebben. Binnen zag het er in ieder geval uit alsof je elk moment koningin Elisabeth kon tegenkomen.

Ik ben trouwens ook weer eens verkast, naar het "hotel" van het Leger des Heils direct tegenover mijn vorige hotel. Ik betaal nu één euro vijftig per nacht in plaats van twintig euro, en dat merk je meteen aan de degradatie van de faciliteiten. Het is echter wel gezellig vol met andere buitenlanders. Helaas wel veel Engelsen en ex-Engelsen die naar de nieuwe wereld zijn geëmigreerd. Ik probeerde nog te communiceren met twee Schotten, maar ze waren met hun accent onverstaaanbaar voor mij.

Zondag 18 februari (dag 106)

Weer een dag voorbij, wat gaat de tijd toch snel. Je huppelt een beetje heen en weer en voordat je het weet zie je met een beetje geluk de zon al onder gaan (in Calcutta is de luchtvervuiling zo erg dat de zonnestrallen zich nauwelijks door de laag smog kunnen boren). Ik voelde me bijzonder fit en energiek vandaag, dus ik heb maar liefst vijf bezienswaardigheden afgerend: de Sint Paul's kathedraal, het Victoria Memorial, de horticulturele tuin, de dierentuin en het Birla Planetarium. Het was vandaag vooral stoffig ex-kolonialistisch Engeland en semiwetenschappelijk vertier dat mijn blik en aandacht passeerde. Het Victoria Memorial deed me van de buitenkant erg denken aan het Capitol in Washington DC, maar dat zal wel met mijn te grote verbeeldingskracht te maken hebben. Binnen zag het er in ieder geval

uit alsof je elk moment koningin Elisabeth kon tegenkomen. Ik ben trouwens ook weer eens verkast, naar het “hotel” van het Leger des Heils direct tegenover mijn vorige hotel. Ik betaal nu één gulden vijftig per nacht in plaats van vijftig gulden, en dat merk je meteen aan de degradatie van de faciliteiten. Het is echter wel gezellig vol met andere buitenlanders. Helaas wel veel Engelsen en ex-Engelsen die naar de nieuwe wereld zijn geëmigreerd. Ik probeerde nog te communiceren met twee Schotten, maar ze waren met hun accent onverstaaanbaar voor mij.

Maandag 19 februari (dag 107)

Nu ik over mijn ervaringen van vandaag zou moeten berichten is het inmiddels al dinsdag, en eerlijk gezegd ben ik al half vergeten wat ik allemaal heb gedaan. Ik doe zo veel verschillende dingen op een dag die me even zoveel verschillende ervaringen opleveren, dat ik vaak diep in mijn geheugen moet tasten om het een en ander boven water te halen. En daarvoor is nou juist dit dagboekje, om later nog eens na te lezen wat me allemaal bezighield. Maar dan moet ik een dag later natuurlijk nog wel wat kunnen reproduceren. Ik doe mijn best... zucht.... umpf.... kreun....

Oh, ja! Ik heb vele kantoortjes van binnen bezichtigd, variërend van het toeristenkantoor tot het kantoor van Biman Bangladesh Airlines. Ik zit te denken misschien na Nepal via Bangladesh en Birma naar Thailand te gaan – maar dat zie ik tegen die tijd wel. De acteurs waren deze keer niet aan het staken, dus ik heb eindelijk een filmopname kunnen bijwonen! De filmstudio was niet meer dan een oude barak die niet zou misstaan in een sloppenwijk – de filmstudio lag dus ook bijna in een sloppenwijk.

De opnames deden me denken aan oude televisiebeelden van de jaren dertig: slechts één camera en geen lampen, microfoons en andere meer ingewikkelde apparaten bij de buitenopname, tussen rommel en afval. Ik mocht me vrijelijk op de set bewegen. Het ging er vrij sloom aan toe, dus ik had alle tijd nog net op tijd weg te springen als de camera mijn kant op draaide. Ik was de enige westerling op de set, dus toch ietwat een rariteit. Af en toe keken de acteurs meer naar mij dan naar hun tegenspelers. Ik was even bang dat ze mij zouden vragen een arrogante, kapitalistische en wraakzuchtige ex-koloniaal te spelen, maar die rol bleef me gelukkig bespaard.

Dinsdag 20 februari (dag 108)

Tegen alle verwachtingen in had ik binnen een paar uur al mijn visum voor Nepal in mijn paspoort geplakt gekregen. Dat is dus mijn volgende bestemming. Ik heb wat afgelopen in Calcutta (het consulaat van Nepal was vrij onhandig ver weg van een metrostation gesitueerd), ik voel het wel in mijn benen. Dat vele lopen werd ook veroorzaakt door mijn zoektocht naar een plaats waar je kon e-mailen (wat nog vrij onderontwikkeld is in India, dus zoektocht mislukt). Het hielp in ieder geval wel om m'n benen te trainen voor mogelijke trektochten in Nepal.

Ik heb de laatste dagen weinig zin om met andere reizigers op te trekken. Vlakbij mijn hotel is een café dat de hele dag stampvol zit met westerse toeristen. Sterker nog, volgens mij gaan álle westerlingen daar naartoe om hun maaltijden te nuttigen. Het eten is lekker, maar het is vaak zo druk dat je eerder het idee hebt dat je in een café zit in Amsterdam, Londen of [Parijs](#), dan in het door Indiërs overbevolkte Calcutta.

Het is een ideale plek om contacten te leggen, aangezien het zo krap en druk is dat je bijna altijd wel op iemands anders zijn schoot komt te zitten. Ook ik kom vaak in dit café, maar dan duik in liever in mijn krantje of buig ik me over mijn witte vel papier om mijn brievenquota te halen.

Woensdag 21 februari (dag 109)

Het regent in Calcutta! En ook de eerste keer sinds ik in India ben. En als het hier regent betekent dat overal modder, blubber en nog eens blubber. Het wordt een beetje mistroostig buiten, en dat wordt nog eens versterkt doordat alles gesloten is en het net een zondag lijkt. Pas toen ik vanochtend buiten liep bemerkte ik dat – via navragen kwam ik erachter dat het vandaag een nationale feestdag is. Door de regen zit het populaire westerlingencafé op de hoek nog voller dan anders, het is inderdaad geen pretje om in de regen buiten te lopen....

Omdat ik vanavond met de trein naar Varanasi vertrek en tot die tijd toch mijn uren moet opvullen, heb ik besloten me wederom tussen mijn soortgenoten in onze stamkroeg te proppen. Het deed me echter sterk denken aan een rit met een Indiase bus, dus ik ben snel weer naar buiten gevluht. Ik heb rondjes gelopen in de omgeving, op zoek naar een goedkope fax-service (en misschien wel een e-mail service?).

De man zonder armen die normaal om roepies schreeuwend op zijn buik op de stoep voor het Indian Museum ligt, lag er vandaag niet. Ook voor hem is

het natuurlijk een vrije dag. Het valt me sowieso op dat ik in India veel de-
maandag-tot-en-met-vrijdag-van-negen-tot-vijf-bedelaars tegenkom.
Uiteindelijk een fax gestuurd naar Marion, en helaas geen fax
terugontvangen (dat kon wel, tegen betaling). Ik heb me met een te dure taxi
naar het station laten vervoeren, ben in de trein gestapt en heb Calcutta
achter me gelaten.

Donderdag 22 februari (dag 110)

De treinreizen in India doen me nog steeds verbazen. Gisteravond toen de
trein het station van Calcutta binnenreed, leek het alsof de spanningen van
de treindeuren het zouden begeven. Een gekkenhuis was het, net als
militairen die een gegijzelde of gekaapte trein moeten ontzetten
bestormden honderden Indiërs ook deze trein. De rijtuigen waren nog niet
eens tot stilstand gekomen, of tientallen Indiërs hingen al aan de ramen en
drukten zich tegen de nog steeds gesloten deuren aan in een poging zich
naar binnen te wurmen.

Boven de hoofden van deze vechtende mensen hingen grote balen, dozen
en koffers die eveneens in de strijd om een zitplaats verzeild raakten. Dit
ritueel betrof alleen de niet gereserveerde zitrijtuigen. Ik had een
“gereserveerde” plaats in een slaaprijtuig, hoewel ook hier twaalf mensen
mijn compartiment bevolkten in plaats van de gebruikelijke acht (er zijn
namelijk maar acht bedden). Moeilijk geslapen vannacht, want ondanks de
nachtelijke kou wilden de Indiërs in mijn compartiment toch alle ramen
open hebben.

In Varanasi merkte ik dat ik weer in het noorden van India ben aanbeland:
de fietsriksja chauffeurs zijn sluwer en vervelender en proberen je op alle
mogelijke manieren af te zetten en voor te liegen. In een riksja gestapt die
mijn uitgekozen hotel niet kon vinden, dus ik moest met mijn Lonely Planet
in de hand de chauffeur de weg wijzen. Het hotel was natuurlijk weer vol.
Maar niet getreurd: ik mag op het dak slapen voor 75 eurocent per nacht!

Vrijdag 23 februari (dag 111)

Het was een koude nacht op het dak van mijn hotel. Vanavond vraag ik maar
drie extra dekens. Na het warme zuiden ben ik niet meer gewend aan deze
barre kou (overdag niet hoger dan 27 graden!). Varanasi is een heilige stad
voor de Hindoes, omdat de rivier de Ganges er doorheen stroomt. En de
Ganges is weer heilig omdat die rivier naar het noorden stroomt.

Aan de kant van de rivier staat het vol met tempels, van waaruit de Hindoe's direct in de Ganges kunnen baden. Alleen is de rivier verschrikkelijk vervuild. Alle riolen komen er op uit, al het afval wordt er in geloosd en bovendien worden er vele ziektes via het water verspreid omdat juist de zieken het meeste in de heilige werking van het water geloven. Betreden van dat water is haast levensbedreigend, maar het is verbazingwekkend om te zien hoeveel Indiërs (en soms zelfs een gestoorde westerse toerist) hun rationele verstand laten varen voor emotionele en religieuze godheidswaanzin.

Maar bovenal, en dat lijkt me helemaal verschrikkelijk als je in dat water rondzwemt, drijven er lijken in het water. Hindoes die door de duivel zijn gedood (bijvoorbeeld door een slangenbeet) worden in een houten kist met stenen in het water gegooid. Aangezien zo'n kist meestal van slechte kwaliteit is laten de houten planken na een tijdje los en komt het half verteerde lichaam bovendrijven. Langs de rivier zijn twee openluchtcrematoria waar lijken op een houten brandstapel worden verbrand (de reine Hindoes). Het is lopende band werk dat dag en nacht doorgaat en als toerist ben je er *live* getuige van hoe het lichaam langzaam wegsmelt.

Soms moet, net als in een openhaardvuur, een arm of hoofd even midden op het vuur worden gelegd omdat het van de brandstapel dreigt af te vallen. Eenmaal gesmolten wordt het as, met hier en daar een nog niet verbrande vinger ertussen, in de rivier geveegd. Als je as in de Ganges drijft ben je volgens het Hindoe-geloof verlost van die eindeloos terugkerende reïncarnatie. Het hele verbrandingsritueel klinkt horror-achtig, maar het zag er best normaal en natuurlijk uit.

Bij een van de twee brandstapels kwam ik, wederom zó toevallig, Dave tegen, de Amerikaanse kunstenaar met wie ik oud & nieuw in Mumbai heb gevierd. Ruim anderhalve maand geleden! Dat is al de zoveelste keer dat ik iemand na lange tijd weer tegenkom. We hebben weer wat bijgepraat en samen met een truttige en chagrijnige Amerikaanse gegeten op het dak van mijn hotel.

Zaterdag 24 februari (dag 112)

Het blijft een fascinerend gezicht, langs de rivier te lopen en te zitten en te staren naar die Indiërs die hun leven riskeren door in de Ganges te gaan

baden. En te kijken naar de lichamen die worden verbrand, waarna het as in de rivier wordt gegooid (vlak naast de badende hindoes). Als je langs de rivier loopt word je continu aangesproken door Indiërs die kennelijk aan het “westerse toeristen syndroom (WTS)” lijden. Zodra ze zo iemand zien krijgen ze een onbeheersbare opvlieging, ze hebben zichzelf niet meer onder controle en gaan de westerse toeristen intimideren. En er is helaas nog geen medicijn uitgevonden dat daar tegen helpt.

Tijdens het kijken naar de brandende mensen werd ik, tezamen met een paar andere WT's, weggejaagd en bijna in elkaar geslagen door een paar aan dat syndroom lijdende Indiërs. Volgens mij wilden ze niet dat we naar de crematie keken. Eenmaal op veilige afstand werd ik aangesproken door een jongetje die me voor vijf dollar wel tot dichtbij de brandstapel wilde brengen. Voor vijftwintig dollar extra mocht ik zelfs ook nog een foto maken. In plaats daarvan heb ik een paar uur bij de *German Bakery* gezeten, waar ik tijdens een poging een keihard broodje door te bijten heb gewerkt aan mijn eerste artikel (ja, ja).

Ik werd echter afgeleid door een Australische reiziger met een metalen ring door haar wenkbrauw, neus en navel die al zeven jaar (!) non-stop aan het reizen is. Ik denk niet dat ik dat haal. In de avond in het hotel met een paar andere gasten een origineel Indiaas spel gespeeld (*cannonboard*). Het is een soort sjoelen, alleen doe je dit met je vingers op een klein bord.

Zondag 25 februari (dag 113)

Ik heb mijn zoveelste crematie meegemaakt, en op den duur gaat het vervelen. Hoewel, ik zag vandaag één interessant geval waaruit bleek dat ze hier zelden een openhaardvuur aanmaken. Een lichaam van een oudere man werd naakt op de brandstapel gelegd, maar het was daarvoor een paar keer overgoten met water uit de Ganges waardoor het niet echt goed brandde. Mede door de aanwakkerende wind kwam er een enorme rookontwikkeling op gang. De rook waaide voornamelijk mijn richting op toen ik er als respectvol toeschouwer op een afstand naar keek.

(Ik heb dus bijna een ademhalingsvergiftiging opgelopen en moest het as 's avonds van mijn lichaam afwassen.) De dode man werd wel zwart, maar brandde niet. Op een gegeven moment was wel de romp van het lichaam verkoold, maar niet de rest van het lijk. Een been viel naast de houten

brandstapel, maar werd er daarna weer bovenop gelegd. Kortom, alles bij elkaar was de crematie een mislukking en luguber om te zien.

Mijn hotel staat op tientallen meters afstand van de crematieplaats, zodat ik gezeten op het dak van m'n hotel dag en nacht die barbecuelucht kan opsnuiven. In het hotel komen en gaan reizigers. In 88 procent van de gevallen zijn het weer de nakomelingen van het Britse rijk (Engelsen, Australiërs, Nieuw-Zeelanders, etc.). Ik word een beetje moe van het Engels praten, ik doe bijna niet anders. Aan vijf andere hotelgasten heb ik het kaartspel *Oh Hell* proberen uit te leggen, maar dat viel niet mee in het Engels. Het was sowieso niet zo'n succes, volgens mij vonden ze het niet echt leuk.

Maandag 26 februari (dag 114)

Ik heb geprobeerd mijn artikel af te schrijven, en ik geloof dat het is gelukt. Nu nog proberen het leesbaar door te faxen naar Nederland en hopen dat het wordt geplaatst in *Trouw*. Ik kan het geld goed gebruiken met de vele reisplannen die ik nog in mijn hoofd heb. Voor de rest weinig gedaan vandaag. Ik heb hulp geboden aan een Duitser die Nederlands wilde leren en helemaal verrukt was over Nederland (hij wilde er de rest van zijn leven gaan wonen).

Tegen de avond had ik zin om te experimenteren. Ik moet daar tijdens deze reis wel mee oppassen, aangezien ik het nu (de volgende dag) nog in mijn hoofd voel. Op het dak van mijn hotel heb ik een *bhang lassi* gedronken, een soort groene yoghurt drank waar een geestverruimend middel in zit verwerkt. Gisteravond probeerden een paar Australiërs het uit en ze werden er erg lollig van. Ik dronk het glas langzaam leeg, maar voelde niets. Na ongeveer een uur voelde ik dat ik aan het veranderen was. Ik begon steeds warriger te praten en voelde me een beetje duizelig worden. De dingen om me heen, de tafels, de stoelen en de mensen, begonnen steeds sneller te bewegen.

Op een gegeven moment zag ik de hele wereld razendsnel om me heen bewegen en had ik het gevoel dat de muren op me af kwamen. Ik werd zo duizelig en zag alles zo snel langs me heen flitsen dat ik maar op bed ben gaan liggen, om niet om en op te vallen. Ik voelde me niet goed worden, mijn hart begon als een razende te kloppen, ik begon heftig te zweten en hevig te hyperventileren. Ik had het idee dat ik dood ging, ik zag donkere

vlekken voor m'n ogen en ik kreeg zelfs de illusie dat ik een donkere tunnel in getrokken werd met een fel licht aan het einde. De tijd vloog snel voorbij, elk uur dat voorbij vloog leek een minuut. Ik werd erg wanhopig en wilde naar een ziekenhuis, mezelf nooit vergevend wat voor stomme ik mezelf had aangedaan.

Maar ik zat gevangen in de surrealistische wereld waar ik in terecht was gekomen door het drinken van die *bhang lassi*. Ik was bij bewustzijn, maar ook weer niet. Ik had mezelf niet meer onder controle. De rillingen liepen over mijn lijf en voelde me zeer angstig. Plotseling werd alles heel rustig en begon ik me heel relaxed en gelukkig te voelen. Ik ademde weer rustig en kwam ik in de verrukking hoe geweldig alles om me heen eruit zag. Het was inmiddels donker geworden, en ik liep de straat in buiten mijn hotel. Er was daar net een Indiase trouwparade aan de gang, vol met muziek, flikkerende kaarsen, gekleurde lichtjes en vrolijke mensen. Ik was in de hemel beland! Tenminste, dat dacht ik. Het was op dat moment precies wat ik van de hemel verwachtte. Ik ging ergens wat eten en ging terug naar mijn hotel. Daar viel ik in een diepe, diepe slaap.

Dinsdag 27 februari (dag 115)

Met nog steeds het nadreunen van de *bhang lassi* in mijn lichaam, heb ik Varanasi vandaag verlaten. En niet op weg naar Agra, zoals ik oorspronkelijk van plan was, maar op weg naar Gorakhpur, van waaruit ik morgen naar Nepal wil reizen. Ik ben de Indiërs meer dan zat, en heb geen zin meer om een gigantische omweg te maken voor de Taj Mahal. Ik ben dus waarschijnlijk de eerste toerist ooit die dit wereldwonder heeft gemist bij het verlaten van India.

Nou ja, misschien tijdens een tweede bezoek aan dit land. Ik heb in ieder geval genoeg mooie plaatsen gezien om te zeggen dat het bezoek aan India het waard was, hoezeer ik de mensen ook begon te haten. Ik ben ook blij dat ik Varanasi heb bezocht. Het is een bijzondere stad en heeft me behoorlijk geïnspireerd er een artikel over te schrijven (gisteren zag ik nog koeien trappen lopen). Op het treinstation van Varanasi werd ik naar acht verschillende loketten gestuurd (en vijf keer naar hetzelfde) om een eersteklas treinkaartje naar Gorakhpur te kunnen kopen, en vervolgens moest ik aan dertig mensen (waaronder het merendeel analfabeten) vragen van welk perron de trein vertrok omdat er een onaangekondigde perronwijziging was.

Bijna dus de trein gemist. Ik wilde eersteklas reizen, want ik had een beetje genoeg van de drukte en het staren. Maar eerste klas is helaas hetzelfde als tweede klasse, wat dat laatste betreft. Met flinke vertraging 's avonds laat aangekomen in Gorakhpur, waar ik een verschrikkelijk goor hotel heb gevonden.

Woensdag 28 februari (dag 116)

Zonder problemen aangekomen in Nepal, het zevende land op mijn wereldreis. Vanuit Gorakhpur heb ik een minibus genomen naar de grens waarbij ik nog eens fijntjes aan sommige momenten in India werd herinnerd (maar misschien is Nepal wel precies hetzelfde). Met mijn benen krampachtig dubbelgevouwen onder mijn rugzak, steeds harder wordend zitvlees en een Indiër die me tegen het raam aandrukte zat ik met vijftig mensen in een piepklein busje die om de drie kilometer stopte. Het duurde ruim vier uur om een afstand van 80 kilometer af te leggen.

Maar goed, ik ben uiteindelijk aangekomen in de stoffige grensplaats Sunauli, net over de grens. De Indiërs en Nepalezen lopen gewoon over de grens heen en weer en worden niet eens gecontroleerd, maar als blanke word je er snel uitgepikt en moet je de noodzakelijke voorraad stempels halen en talloze formulieren invullen.

Het is gek, maar je ziet meteen zo'n groot verschil als je een paar meter voorbij de douane bent. Natuurlijk zie je dezelfde vuilnishopen op straat, dezelfde krakkemikkige bussen en dezelfde bijna uit elkaar vallende fietsriksja's, maar Nepal lijkt toch anders. De mensen zien er iets meer Chinees uit, overal zie je grote reclameborden die westers bier aanprijzen (ha, eindelijk!) en het landschap ziet er heel groen uit. Misschien overdrijf ik wel en neig ik ernaar het Nepalese als heel positief te beoordelen na enkele minder positieve ervaringen in India. We zullen zien.

Donderdag 29 februari (dag 117)

Gisteravond kwam ik de twee Engelse meiden tegen die ook in mijn hotel in Varanasi verbleven, Candy en Pippa. Met zijn drieën hebben we de bus naar Pokhara genomen (eigenlijk niet echt met z'n drieën, want de bus zat helemaal volgepakt met westerse toeristen). De busrit was weer van het gebruikelijke kaliber zoals je dat overal in dit deel van de wereld meemaakt (met nog een leuke band onderweg), maar de natuur was prachtig.

In Sunauli was het nog zo plat als in Nederland, maar langzamerhand werd het landschap heuvelachtiger totdat we in Pokhara de besneeuwde pieken zagen van bergen van meer dan 8000 meter hoog! Heel indrukwekkend, het eerste moment dat je het “dak van de wereld” mag aanschouwen. Na een tien uur durende busrit kwamen we aan in Pokhara, toen net de zon onderging en het donker begon te worden. Toen we uitstapten konden we nog net onze rugzakken van het dak van de bus afhalen, voordat die weg begon te scheuren. Een paar reizigers werden opeens rugzakloos en renden de bus achter na.

Terwijl we beduusd om ons heen keken kwamen er verschrikkelijk veel mannen op ons afgerend, als muggen of piranha's op zoek naar menselijk vlees, die ons natuurlijk het beste hotel van de stad probeerden aan te smeren. Ze waren niet van je af te slaan. Met Candy en Pippa in een taxi naar het hotel van onze keuze, totdat er onderweg opeens een Nepalees bij kwam zitten die de taxichauffeur naar een totaal ander hotel dirigeerde! Hij werkte duidelijk samen met de taxichauffeur en we moesten flink kwaad worden om ons naar het juiste hotel te laten brengen. In het hotel was uiteindelijk maar één kamer vrij, dus ik heb de Engelsen verlaten en ben in het hotel ernaast gaan zitten. Samen hebben we gedineerd.

Vrijdag 1 maart (dag 118)

Wat een verschil, in Pokhara te zijn vergeleken met waar ik daarvoor verkeerde. Het is een compleet andere wereld waar ik nu in ben aanbeland. Het doet me eerder denken aan een Grieks eiland in de winter dan aan een dorpje ergens in Azië dat tegen het hoogste gebergte ter wereld ligt aangedrukt. De lucht kan je gewoon inademen, je kan gewoon over de weg lopen zonder overreden te worden, je kijkt aan tegen de toppen van de Himalaya, maar wat nog het meest shockerende is dat je hier restaurants hebt waar je alle westerse gerechten kan krijgen en dat er winkels zijn waar alle westerse producten te koop zijn. Zelfs Heineken en Calvé pindakaas heb ik al gezien!

Dat had ik absoluut niet verwacht van Nepal, waarvan ik altijd dacht dat het een primitief geïsoleerd berglandje was. Het is dus ook heel toeristisch, met langs het meer in Pokhara een aaneenschakeling van hotels en restaurants, behangen met gekleurde lampjes en waar westerse muziek uit schalt.

Ik wilde m'n eigen gang gaan, dus ik ben vandaag niet met Candy en Pippa opgetrokken. Ze zijn best aardig, alleen een beetje truttig zoals je dat van Engelse meiden/vrouwen verwacht. Het kost heel wat Nepalese biertjes om lol met ze te hebben. Ik heb vooral door Pokhara gewandeld, terwijl ik alle mogelijke moeite moest doen om te realiseren dat ik echt in Nepal ben en niet op een eiland in de Egeïsche Zee.

Zaterdag 2 maart (dag 119)

Ik heb vandaag voornamelijk vakantie gevierd, dus vooral geluierd. Ik voelde me best wel moe – ik weet niet of dat van het reizen komt of van iets anders. Ik ben het reizen nog lang niet zat, maar ik zou wel eens weer wat lol met mijn landgenoten willen hebben. Ik ben al tijden geen Nederlanders tegengekomen en ik lees of hoor ook nooit iets over Nederland.

Ik wilde me gaan inspannen en een boot gaan huren om op het meer te gaan roeien, maar in plaats daarvan ben ik gaan slapen op een terras aan de rand van het meer. Terug in het hotel een discussie gevoerd met de hoteleigenaar waarom hij zijn hotel “The Nest” noemt. Wij, de hotelgasten, zijn de jonge vogeltjes die het nest verlaten maar altijd later weer terug kunnen komen om onderdak te vinden. Tja, zo breng ik de tijd door.

Zondag 3 maart (dag 120)

Waar ben ik in godsnaam mee bezig? Ik heb het plan in mijn hoofd gehaald om in m'n eentje een trektocht in de Himalaya te maken. Iets wat onverantwoord, denk ik nu eigenlijk wel. Oké, ik heb een aantal jaren geleden ook door de bergen getrokken in de Spaanse Pyreneeën, maar dat was onder begeleiding en bovendien zijn de bergen in de Pyreneeën wel een tikkeltje lager dan die in de Himalaya.

Maar ja, aan de andere kant ga ik niet echt *klimmen* en heb ik voor de gemakkelijkste en meest toeristische trektocht gekozen, de zogenaamde “Jomsom Trek” van zeven dagen naar het dorpje Jomsom. Ik heb een vliegticket gekocht om van daaruit terug te vliegen naar Pokhara (dwars over de Himalaya-toppen!). De Jomsom Trek wordt ook wel de “appeltaarttocht” genoemd, omdat er onderweg op heel veel plaatsen appeltaart te koop is. Dat zit dan wel goed, denk ik, en ik neem aan dat ik onderweg ook wel andere trekkers tegenkom waarmee ik op kan trekken.

Vandaag vooral bezig geweest met de voorbereidingen voor mijn trektocht. Ik heb een *trekking permit* geregeld, geld gewisseld, een warme slaapzak

gehuurd (voor de koude nachten) en m'n beenspieren een beetje getraind door een mountainbike te huren. Voor het eten had ik afgesproken met twee Japanners (het stikt er hier trouwens van), Taro en Masaiki, die ik gisteren heb ontmoet. Ik heb ze uitgelegd dat Nederlandse fietsen ondanks het platte landschap wel degelijk remmen hebben. En dat is geen grap!

Maandag 4 maart (dag 121)

De eerste dag van mijn trektocht is iets anders verlopen dan ik had verwacht. Ik wilde per se de *echte* Jomsom trektocht maken, en die begint natuurlijk lopend vanuit Pokhara. Je kunt ook de bus nemen naar een dorp halverwege de route en de rest lopen. Om vervolgens achteraf te zeggen dat je de Jomsom Trek hebt gelopen, maar daar heb ik geen zin in. Ik wil geen trucs gebruiken om het werkelijke prestatievermogen te verloochenen.

Het gevolg van mijn eerlijkheid en oprechtheid was dus dat ik de hele dag geen enkele andere wandelaar ben tegengekomen. Ik heb gelopen van Pokhara naar Chandrakot, terwijl alle andere toeristen een bus nemen naar een plek waar ik waarschijnlijk nóg twee dagen voor moet lopen om die te bereiken. Het begin van de route was mooi. Ik heb meteen een berg bestegen van 1500 meter en dat was ook een goede gelegenheid om mijn conditie te testen. Aan het begin van de dag liep ik nog flink te hijgen, maar later op de dag kostte het me minder moeite om flink door te stappen.

Al moet ik wel zeggen dat ik behoorlijk kapot was toen ik om vier uur 's middags in Chandrakot aankwam. Om half zeven vanochtend al begonnen! In het dorpje en in de lodge ben ik ook de enige buitenlander. Ik slaap in een primitieve houten berglodge, waar lekker eten wordt geserveerd (zelfs de beloofde appeltaart hebben ze!). Terwijl ik dit schrijf breekt er een vechtpartij uit tussen de dorpingen in de lodge. Pas morgen is de uitslag bekend.

Dinsdag 5 maart (dag 122)

De vechtpartij leverde geen doden en gewonden op. Het was natuurlijk wel het spektakel van het jaar in een dorp van dertig inwoners waar normaal nooit iets gebeurt. Een Nepalees in mijn lodge adviseerde me het vandaag wat rustiger aan te doen, en dat advies heb ik graag ter harte genomen. Bij het ontwaken vanochtend ontdekte ik spieren op plaatsen waarvan ik niet wist dat die er zaten.

Eenmaal op gang realiseerde ik me dat ik gisteren misschien wat te hard van stapel ben gelopen. Het eerste traject afdalen ging nog wel (al was het soms meer glijden dan lopen), maar bij het stijgen de volgende uren voelde ik hoe moe ik was. Ik heb dus ook niet zo'n lang eind gelopen, temeer daar ik morgen een gigantische klim moet maken naar de volgende bestemming op 2700 meter hoogte. Om drie uur kwam ik al aan in Tinkedunga.

Vandaag verder weg getrokken van de geciviliseerde wereld: geen geasfalteerde autowegen en geen elektriciteit. Wel stoere Nepalese jochies in leren jacks en met een Amerikaans kapsel die ik tot nu toe overal in Nepal ben tegengekomen. Ik verwacht wat meer originele Nepalezen en Tibetanen tegen te komen in de dagen die volgen. En jawel, ook de eerste trektoeristen gezien! Al was het sporadisch, het is toch een teken dat ik niet de verkeerde route aan het volgen ben.

Woensdag 6 maart (dag 123)

Vandaag ben ik op het hoogste punt aanbeland waar ik ooit in mijn leven ben geweest (of dat ik heb bereikt): Poon Hill op bijna 3500 meter hoogte. Het was een lange klim vanaf Tinkedunga dat op 1500 meter hoogte ligt, maar wonder boven wonder ging het allemaal vrij vlot. Kennelijk raken mijn beenspieren al gewend aan het wandelen in de bergen.

Ik ben vóór het ontbijt vertrokken, want dat schijnen de Nepalezen ook te doen. Misschien heeft dat geholpen voor het verhogen van mijn loopsnelheid. 's Ochtends vroeg is het nog lekker koel, heb je nog geen volle maag en eenmaal uitgeput na een zware klim smaakt het ontbijt dubbel lekker.

Al om half twee in de middag kwam ik aan in Poon Hill, drie huisjes op de top van een berg met een adembenemend uitzicht op de toppen van de Himalaya. Dit is waarschijnlijk ook het hoogste punt waar ik zal zijn de komende jaren, als je bedenkt dat er in Europa bijna geen bergen zijn van meer dan 3500 meter hoogte.

Het is ook vrij koud, er ligt zelfs sneeuw en in de avond brak er een enorm noodweer los met hagelstenen zo groot als dobbelstenen. Binnen in de lodge bij de kachel is het net uit te houden, maar de toiletten zijn buiten (een toilet is in dit geval een gat in de grond waar je drol een paar honderd meter naar beneden dondert). Ik heb tot nu toe geen last van het leven op

grote hoogte, en vier daarom mijn magere, individuele klimprestatie met een extreem duur biertje.

Donderdag 7 maart (dag 124)

De anderen in mijn lodge gingen allemaal om vijf uur opstaan om de zonsopgang niet te missen, maar ik was te moe en ik vond het te koud om zo vroeg op te staan. Ik heb tijdens mijn wereldreis meer zonsopgangen en zonsondergangen gezien dan in mijn hele leven daarvoor, dus zo nodig hoefde ik nou ook weer niet. De zon was elke keer hetzelfde.

Ik heb lekker een paar uur verder gedroomd (ik heb eigenaardige dromen sinds ik ben begonnen met deze trektocht – ik zal er niet over uitweiden aangezien misschien iemand dit dagboek onder ogen krijgt). Een behoorlijke afdaling vandaag, van 3500 tot 1100 meter. Ruim twee kilometer! Het was een zware tocht. Het pad was moeilijk begaanbaar door de vele rotsblokken die erop waren gevallen. Wat het nog eens erger maakte, was dat het ging stortregenen waardoor de stenen spekglad werden en ik meerdere keren een onbedoelde poging deed om uit te glijden.

Helemaal doorweekt en uitgeput van het naar de grond kijken kwam ik aan bij m'n lodge in Tatopani, een redelijk groot dorp met winkels, postkantoor, politiebureau, ziekenhuisje en zelfs een boekenwinkel. Die boeken moeten wel allemaal over glibberige bergpaadjes daar naartoe worden gesjouwd. Het bleef regenen, dus veel droger werd ik niet de rest van de dag. De lodge had helaas geen kachel om mijn kleren bij te drogen. Voordat ik met al mijn kleren aan in m'n klamme slaapzak kroop geamuseerd geconverseerd met een Israëliër die Nederlands sprak (Josh).

Vrijdag 8 maart (dag 125)

Tijdens de hele appeltaarttocht die ik aan het volgen ben, kun je inderdaad overal appeltaart krijgen. Maar wat me opvalt is dat of je nou appeltaart, pizza, pannenkoeken, pasta of brood bestelt, het allemaal hetzelfde smaakt. Er is kennelijk slechts één soort meel verkrijgbaar. Het eten begint dus een beetje eentonig te worden, maar ja, dat hoort bij het harde bestaan dat reizen heet.

Hoewel het vandaag minder hard was. Althans, de route was beter begaanbaar en het was droger dan gisteren. Toen ik aan het ontbijt begon waren de meeste hotelgasten al vertrokken, maar ik kwam ze later weer tegen toen ik al een paar uur relaxed in mijn lodge in Ghasa zat, mijn

eindbestemming voor vandaag. Dat geeft je een goed gevoel, veel later dan de anderen vertrekken en veel eerder aan komen. Ik kwam ze onderweg natuurlijk wel tegen, toen ik ze passeerde.

Ik probeer mezelf niet de hemel in te prijzen, maar ik ben toch wel trots op mezelf dat ik het Himalaya-gebergte aan het bedwingen ben. Terwijl ik niet eens van tevoren heb getraind (in Pokhara heb ik alleen geluierd en bier gedronken). Het zwaarste deel van m'n trektocht zit erop, de komende twee dagen is het traject vrij vlak. Ik verbaas me erover dat ik zo'n goede conditie heb. Dat zou je niet verwachten van een wereldreiziger die continu gevaren, eigenaardige culturen, vreemd voedsel en primitieve omstandigheden moet trotseren. Ik zal echter niet te vroeg juichen, want mijn expeditie is nog niet ten einde.

Zaterdag 9 maart (dag 126)

Zoals ik al zei, ik mag niet te vroeg juichen. Het kostte me vandaag behoorlijk wat onverwachte en vermijdbare hindernissen om mijn eindbestemming, Tuchkera of zoiets, te bereiken. Het eerste traject ging voortreffelijk, in twee uur lukte het mij de afstand af te leggen waar drie uur voor staat (ik wil er geen racewedstrijd van maken, maar ik loop nou eenmaal snel). Daarna trof het verkeerde lot me en verdwaalde ik.

Ik volgde een pad steil omhoog dat een bos inging en gelukkig (héél gelukkig) kwam ik een koeiendrijver tegen die me er op wees dat ik de verkeerde kant opliep. Ik ben toen weer teruggelopen en het kostte me een uur en heel wat zweet om het juiste pad weer te vinden. Hoewel, dat was eigenlijk ook geen echt pad. Ik heb meer op de bedding van de rivier en door de rivier zelf gelopen dan op een duidelijk pad. Volgens mijn kaart lag het dorp langs de rivier, dus vroeg of laat zou ik het dorpje tegen moeten komen. Ik zal wel de verkeerde route hebben gevolgd, maar uiteindelijk heb ik mijn eindbestemming toch gevonden.

Opgelucht, en vooral niet teveel nadenken over wat er gebeurd zou zijn als ik die koeiendrijver niet was tegengekomen. Misschien moet ik dat morgen ook doen, gewoon door de rivier lopen. Dan vind je altijd wel de gezochte dorpjes die meestal langs de rivier liggen. In m'n lodge zit ook weer de grote groep luidruchtige Franse toeristen die me al vanaf de eerste dag achtervolgen. Op de een of andere manier krijg ik steeds meer hekel aan de Fransen.

Zondag 10 maart (dag 127)

Tot overmaat van ramp gingen de dertien Fransen gisteravond aan dezelfde tafel zitten als ik en 26 ogen zaten mij aan te staren toen ik met hun een conversatie (in het Engels) wilde beginnen. Toen ze begonnen Franse kinderliedjes te zingen ben ik naar bed gegaan. Ik hoopte ze niet meer tegen te komen, en gelukkig gebeurde dat na het ontbijt van vandaag niet meer.

De laatste dag van mijn trektocht was ook de gemakkelijkste. Al na drie uur lopen kwam ik in Jomsom aan, over een vrij vlak pad en door een gebied dat steeds meer op een woestijn begon te lijken. Er groeiden zelfs cactussen. Ik had niet meer het idee dat ik me op 2500 meter hoogte bevond. Dat was het begin van de Tibetaanse hoogvlakte en dus ook meteen het einde van mijn trekkingsavontuur. Het was geweldig op en tussen de bergen. M'n vermoeide benen en spierpijn ten spijt heb ik er best wel moeite mee morgen weer terug te keren naar de "geciviliseerde maatschappij" in Pokhara.

Althans, als dat doorgaat, want zo'n fantastische trektocht waarbij je je één met de natuur kunt voelen is niet compleet zonder een domper aan het einde (als je nog over smalle, glibberige bergpaadjes zit te dromen). Mijn vlucht met Nepal Airways morgen gaat niet door want het vliegtuig is stuk. Ik zou volgens de man in het kantoortje in Jomsom wel met Royal Nepal Airlines mee kunnen vliegen, maar dat is allemaal nogal vaag en omgeven met veel onzekerheid.

Maandag 11 maart (dag 128)

Wat een staaltje Nepalese bureaucratie en corruptie heb ik vandaag beleefd, waar ik zelf ook ten dele aan heb meegewerkt. Om te beginnen vloog het vliegtuig van Royal Nepal Airlines (ook) niet, ondanks dat het me lukte vanochtend een instapkaart te bemachtigen. Samen met enkele andere passagiers kregen we te horen dat het te hard waaide en dat er daarom geen vlucht zou zijn.

De helikopter van Everest Air, de derde luchtvaartmaatschappij in het complot, vloog wél naar Pokhara. De andere gestrande passagiers van Royal Nepal Airlines vroegen dus hun geld terug en kochten een ticket bij Everest Air voor de dag van morgen, want ze hadden natuurlijk het vertrouwen in Royal Nepal Airlines verloren. Zo had ik, maar omdat ik mijn oorspronkelijke ticket bij Nepal Airways heb gekocht ging ik daar naartoe

om m'n geld terug te vragen. De man van Nepal Airways verzekerde me echter dat ik met mijn ticket gewoon morgenochtend met Everest Air mee kon gaan en dat ik geen nieuw ticket hoefde te kopen.

Voor de zekerheid ging ik bij het kantoor van Everest Air toch even controleren of m'n naam op de passagierslijst stond, en dat bleek niet het geval te zijn! Tot mijn grote schrik werd ik onderaan de lange reservelijst gezet, wat zou betekenen dat ik misschien nog vele dagen in het saaie Jomsom moet blijven! En ik had vandaag al de grootste moeite om de dag door te komen. Ik ging dus kwaad naar Nepal Airways, omdat ze me de garantie hadden gegeven dat ik morgen weg kan vliegen.

Vanaf dat moment gingen de dingen heel snel. Ik samen met de man van Nepal Airways naar Everest Air, maar er viel niet aan de passagierslijst te tornen. Naar Royal Nepal Airlines, maar daar waren ze aan het lunchen. Ik heb flinke stampij gemaakt met de man van Nepal Airways. Hij moest er maar voor zorgen dat ik morgen met Everest Air kan vliegen, zoals beloofd. Anders had ik vanochtend ook een ticket gekocht bij Everest Air, net als de andere passagiers. De man van Nepal Airways (ik had eigenlijk zijn naam moeten vragen) zei tegen mij dat mijn gestrande medepassagiers vanochtend helemaal geen ticket bij Everest Air konden kopen omdat die vlucht dagen geleden al was volgeboekt.

Dat was dus niet waar, want ik heb het ze zelf zien doen. Hij geloofde mij niet, dus nam ik hem mee naar de andere gestrande passagiers die op een terrasje zaten te relaxen om hem de waarheid onder de neus te wrijven. Weer naar Everest Air, waar die man daar weer tegen de man van Nepal Airways had gelogen over de passagierslijst. Ik hield vol dat ik morgen weg wil vliegen, dus is er iemand van de passagierslijst omgekocht om met mij te ruilen. Ik moest daarover weer mijn mond houden omdat er buiten nog een dozijn kwade klanten van Nepal Airways stond die morgen met Everest Air willen vliegen. Of ik morgen inderdaad wegvlieg....

Dinsdag 12 maart (dag 129)

Jawel, ik ben in Pokhara gearriveerd. Veilig en wel, en voor de eerste keer van mijn leven met een helikopter gevlogen. Het werd nog even spannend, want zoals ik had kunnen verwachten vloog Royal Nepal Airlines natuurlijk wel vandaag en liet de komst van de helikopter van Everest Air lang op zich

wachten. Maar na anderhalf uur konden ik en mijn mede-gestrande-passagiers in de kleine helikopter plaatsnemen.

We zaten knus tegen elkaar aan met onze rugzakken op schoot. De vlucht duurde maar 25 minuten. Vanuit de raampjes had je een prachtig uitzicht op de omgeving, vooral als de helikopter rakelings langs een bergwand vloog. In krap een half uur legde ik dezelfde afstand af waar ik op de grond een week over heb gedaan. Ik ben wel blij weg te zijn uit Jomsom, want er viel daar niets, maar dan ook echt niets, te beleven.

Na een behoorlijk voedzaam ontbijt in Pokhara (want ik denk dat ik wel een aantal kilo's ben afgevallen) wat zaken geregeld. Terug naar mijn hotel waar ik een hoop spullen had achtergelaten en mijn geld teruggevraagd voor m'n mislukte ticket van Nepal Airways. Tot mijn verbazing ging het redelijk soepel en kreeg ik vrij snel mijn geld terug, maar wel in roepia's in plaats van dollars en tegen een ongunstige wisselkoers. Met een gehuurde fiets geracet naar het postkantoor aan het andere uiteinde van de stad (m'n benen zijn nu immers getraind) waar ik sinds Calcutta eindelijk weer een brief bij het poste restante loket vond.

Woensdag 13 maart (dag 130)

Ik kon duidelijk merken dat ik de zware busritten niet meer ben gewend na twee weken lang mijn benen als transportmiddel te hebben gebruikt. En ik had me op het laatste moment nog wel bedacht door een toeristenbus te nemen in plaats van zo'n gruwelijke staatsbus. Het is wel twee keer zo duur, maar het comfort is iets beter (al is de mate van luxe nog steeds nihil vergeleken met wat ze in de armste westerse landen zijn gewend), het is iets minder druk en de toeristenbus stopt niet elke tien meter om passagiers in of uit te laden.

Ondanks deze mate van comfort lag ik 's avonds in bed nog steeds na te hobbelen van de busrit. De weg was de slechtste die ik heb meegemaakt, zelfs in India was er soms een stuk weg zonder gaten of stenen. Wat het geheel nog erger maakte was een Amerikaanse vrouw met haar dikke en vette zoontje/dochtertje (ik kon gedurende de acht uur durende busrit niet ontdekken van welke sexe het was) die de héle rit zaten te klagen, jammeren, mopperen en zeuren. Niks was goed aan Nepal, en zeker niet aan de bus, de buschauffeur en de passagiers.

Toen we even stopten om te pauzeren bestelde dit Amerikaanse duo “dhal bhat” (rijst met een pittig, waterig en geel sausje), maar toen de bus weer weg wilde rijden hadden ze nog steeds niet de dhal bhat gekregen! Ze schopten een grote scène waarbij ze luidkeels alle Amerikaanse scheldwoorden uitkraaiden die ze kenden, waardoor ze de busrit nog meer vertraging bezorgden.

Donderdag 14 maart (dag 131)

Kathmandu, de stad waar ik zo vaak over heb gedagdroomd, daar werd ik vanochtend in wakker. Ik voelde me gelukkig eindelijk in deze stad te zijn, nog steeds totaal gezond na viereneenhalve maand reizen. In Nederland heb ik veel enthousiaste verhalen over Kathmandu gehoord. Dat het een soort rugzakkersparadijs zou zijn. Ik heb er vaak over gefantaseerd hoe het zou zijn als ik daar zou rondlopen, en nu is het werkelijk het geval.

Mijn eerste indrukken kloppen wel met m'n verwachtingen. Kathmandu heeft de kosmopolitische uitstraling van een hoofdstad, maar is ook klein genoeg om er de gemoedelijkheid in terug te vinden. En inderdaad, overal rugzakreizigers en faciliteiten voor rugzakreizigers. Vooral de wijk Thamel is *the place to be* voor mensen zoals ik, met goede boekenwinkels, heerlijke low-budgethotels, een druk straatleven, restaurants en een uitgaansleven. Het is de meest het-westen-imiterende-stad die ik tot nu toe op mijn wereldreis ben tegengekomen, alleen een McDonald's ontbreekt nog.

De hele dag heb ik door de stad geslenterd en het verplichte rondje tempels gedaan, hoewel ik die onderhand eigenlijk meer dan beu ben. In een van die tempels heb ik de laatste nog levende godin van Nepal ontmoet, een meisje van een jaar of tien. Al honderden jaren lang woont dat meisje daar in die tempel, maar ik heb een Nepalees me laten influisteren dat er elk jaar een nieuw tienjarig meisje naar binnen wordt gebracht, die na een zorgvuldige selectie uit alle Nepalese tienjarige meisjes is verkozen om een jaar lang godin te spelen.

Bij het postkantoor negen (!!) brieven opgehaald! In mijn hotel een Zwitserse arts ontmoet die onlangs malaria had, en samen hebben we gegeten en een paar biertjes gedronken.

Vrijdag 15 maart (dag 132)

De Zwitser van gisteravond nam me mee naar een van de duurste restaurants van Kathmandu. We zijn daar beland toen ik zei dat ik wel

meeging naar het restaurant waar hij naartoe wilde. Maar na afloop betaalde hij ook mijn rekening! Ik stond erop dat ik mijn eigen rekening wilde betalen, maar dat haalde niks uit. Waar vind je nog zulke reizigers tegenwoordig? En hij kende me pas een paar uur. (Stilletjes hoop ik meer van dit soort reizigers tegen te komen – goed voor m'n budget.)

Ik heb mijn rekening voor een klein deel goedge maakt door hem gisteravond in ons hotel nog op een biertje te trakteren. Vandaag vooral dingen, of liever gezegd, mijn onopgeloste vragen, proberen uit te zoeken. Is het bijvoorbeeld mogelijk van Birma over land naar Thailand te reizen? Ik heb de Birmese ambassade gebeld en in tegenstelling tot alle geruchten was het antwoord dus NEE.

Vervolgens heb ik maar een vliegreis naar Bangkok geboekt met Thai Airways voor volgende week en mijn hoofd gebroken over welke route ik daar zal volgen. Handig om door te geven aan het thuisfront voor de poste restante brieven, maar ik ben er nog niet uit. Nog maar een nachtje over slapen. Ik zit nu echter nog in een pub (Tom & Jerry) een *Golden Dream* cocktail te drinken. De muziek staat keihard, wat een stel Amerikaanse blonde meiden er niet van weerhoudt er bovenuit te schreeuwen.

Zaterdag 16 maart (*) (dag 133)

(De asterix (*) betekent dat ik vanaf nu elke zaterdag een Lariam-tablet moet slikken – mijn dagboekje kan me goed helpen dat niet te vergeten.) Ondanks dat ik eigenlijk al genoeg heb van tempels heb ik er vandaag toch nog één bezocht: de Swayanubath Tempel. Het is een van de belangrijkste, grootste en beroemdste boeddhistische tempels van Nepal en ik vond het toch wat cru dit deel van het Nepalese erfgoed over te slaan.

Boeddha schijnt in de buurt van deze tempel geboren te zijn en er komt een vlam zomaar uit de grond (als je goed kijkt zie je er echter kolen onder liggen). Ik vond deze tempel wel bijzonder en mooi, maar vond het uitzicht (de tempel staat bovenop een heuvel) op Kathmandu en de vele apen op en rond de tempel léuker. De apen grissen alles uit je handen omdat ze denken dat het een banaan is of dat er een banaan in zit, dus ik moest mijn fototoestel stevig vasthouden.

Vanmiddag mijn brievenquota weer wat bijgewerkt op een terras in Thamel, maar vaker zat ik daar naar passerende rugzakreizigers te staren dan naar

m'n briefpapier. Je hebt ze hier in alle soorten en maten, en ze zijn leuk om uren naar te kijken. Eenmaal terug in mijn hotel kreeg ik een heimwee-aanval. Ik lonkte niet zozeer naar Nederland maar naar mijn vrienden en vooral naar mijn familie en mijn kat Appie. Tja, dat gebeurt af en toe tijdens zo'n reis.

Zondag 17 maart (dag 134)

De heimwee-aanval duurde vanochtend nog voort. Ik droomde er zelfs van dat ik voortijdig terug naar huis ging. Het kostte me wel even moeite mezelf te vermannen, maar achteraf ben ik blij dat het een droom was. Ik heb er zin in meer van de wereld te ontdekken, alleen moet ik nog een paar dagen wachten voordat ik op het vliegtuig richting Bangkok kan stappen.

Ik denk dat mijn heimwee-aanval voortkomt uit een gevoel van eenzaamheid. Kathmandu is een hele gezellige stad met volop mogelijkheden om eens lekker uit je dak te gaan, alleen.... alleen is het vooral kijken naar anderen die een gezellige tijd hebben en uit hun dak gaan. Ik probeer niet zielig te zijn. Per slot van rekening heb ik geen reden tot klagen in mijn riante positie de mogelijkheid te hebben een groot deel van de wereld te zien, iets waar de meesten jaloers op zijn en zelfs geen kans voor hebben. Je gaat niet op reis om contacten met andere reizigers te maken, maar om andere culturen van dichtbij te zien.

Maar ondanks dat ik absoluut geen recht tot klagen heb, zou ik mijn ervaringen wel eens met anderen willen delen. Met iemand die op gelijke hoogte gestemd is als ik. Ik hou juist zóveel van gezelligheid en goed lachen. Dat valt me tegen, of liever gezegd, dat had ik niet verwacht, dat ik tijdens mijn wereldreis zo weinig andere gelijkgestemde reizigers zou tegenkomen.

Maandag 18 maart (dag 135)

Met het geweeklaag van gisteren ben ik helemaal vergeten te vermelden dat ik ook nog 33 tempels heb bezocht, in het stadje Patan. Ik kon geen verschillen ontdekken met de tempels die eerder mijn netvlies passeerden. *Just for the record*, ik kan nu tenminste zeggen dat ik de "beroemde" tempels van Patan heb gezien.

Vanochtend naar het kantoor van Thai Airways om te vragen of ik aanstaande vrijdag al naar Bangkok kan vliegen, in plaats van volgende week maandag waarvoor ik ben geboekt. Er zijn nog steeds geen plaatsen vrijgekomen op de wachtlijst voor vrijdag, maar ik kan wel woensdag

(overmorgen) wegvliegen! Dat doe ik dus. Na mijn ticket op zak te hebben een kantoortje gevonden van waaruit je kan e-mailen. Ik heb er een paar verzonden, en gevraagd of ze iets terug willen faxen. Tot mijn teleurstelling heb ik niets ontvangen, morgenochtend maar weer eens kijken.

Ik vrees echter dat er iets is misgegaan, zoals gewoonlijk (de vorige keer in Calcutta was juist de regel met mijn faxnummer weggefallen, waardoor niemand mij terug kon faxen). De rest van de dag vooral op terrasjes gezeten, waar ik plotseling de Engelse meiden Candy en Pippa weer tegenkwam. En zij vertrekken woensdag ook naar Bangkok, met hetzelfde vliegtuig als ik. We hebben afgesproken samen een taxi te delen naar het vliegveld.

Dinsdag 19 maart (dag 136)

Gisteravond laat nog even gekeken of er faxen voor mij waren gekomen, en jawel! Drie stuks, en de vierde kwam vanochtend. Dus mijn dag is weer goed. Nog naar het postkantoor voor de laatste keer om mijn post te checken, en er lag zowaar een brief van een vriend van mij die net is teruggekeerd uit Ivoorkust. Dus mijn dag kan niet meer stuk.

Op de terugweg van het postkantoor naar mijn hotel moest ik me door duizenden, misschien wel honderdduizenden, mensen dringen die zich in de straten hadden verzameld. Ik wist niet wat er aan de hand was, maar het zag er beangstigend uit. Zóveel mensen bij elkaar, en dan ook nog voornamelijk leuzen schreeuwende mannen met een felle blik in hun ogen. Ik probeerde me snel uit de menigte te wurmen, temeer ik ook in grote getale oproerpolitie zag die in dit soort landen niet te beroerd zijn om met stokken snel om zich heen te slaan. En als een van de weinige blanken ben je een gemakkelijke prooi als de agressie in zo'n menigte aanwakkert.

Ik heb de rest van de dag een beetje in en rond mijn hotel rondgehangen, me onderwijl realiserend dat Kathmandu eigenlijk een hele saaie stad is waar na het zien van de toeristische attracties weinig meer valt te doen dan in een restaurant te zitten. Mijn enthousiasme voor Kathmandu wordt met het uur minder. Met Candy en Pippa in een restaurant gegeten. Het is een aardig duo en ik ben blij dat ik morgen samen met ze naar Bangkok vlieg.

Woensdag 20 maart (dag 137)

Veilig in Thailand gearriveerd, met weer nieuwe uitdagingen die voor me liggen in dit deel van de wereld dat er zo anders uitziet dan waar ik de

afgelopen vier-en-een-halve maand heb vertoefd. Ik zie dit eigenlijk als deel drie van mijn wereldreis (deel één was het Midden-Oosten en deel twee was India en Nepal).

De cultuur in Bangkok is weer zo verschillend dat ik bijna mijn derde cultuurshock moet verwerken. Het begon al met de vliegreis. Ik vloog met Thai Airways en dat was achteraf geen verkeerde keuze. De service was uitstekend, maar waarschijnlijk ben ik gewend geraakt aan het lage service-niveau in India en Nepal. Met Candy en Pippa een taxi gedeeld naar het vliegveld van Kathmandu, waar het inchecken, de bagagecontrole en de immigratieformaliteiten uiterst soepel verliepen. In mijn geval scheelde het zeker dat ik twee dames in mijn gezelschap had, anders had het veel langer geduurd.

Na de jolige vlucht (ik had bijna een liter rode wijn op, maar ja, ik heb ook nog wat in te halen wat het alcoholpercentage in mijn bloed betreft) rond half zeven geland in Bangkok. Op het vliegveld innig afscheid genomen van Candy en Pippa. Zij logeren bij de broer van de vriend van de neef van de tante van Candy. Ik heb met een Amerikaan, die in Hawaï woont maar in Japan studeert (en in zes weken heel Azië wil zien), een taxi genomen naar een klein hotel in *downtown* Bangkok.

Donderdag 21 maart (dag 138)

Omdat ik eerst naar Laos en Vietnam wil voordat ik uitgebreid in Thailand ga rondreizen (ik kom hier waarschijnlijk toch weer terug om goedkoop naar Amerika te vliegen), probeerde ik eerst een visum voor Laos te regelen. De ambassade van Laos was een eind weg, maar door er naartoe te lopen krijg je een goede eerste indruk van de stad.

Wat me meteen (eigenlijk gisteravond al) opviel is hoe westers het hier is! Dit is dus een cultuurshock in de omgekeerde richting, na India en Nepal. Gisteravond in de taxi op weg van het vliegveld naar ons hotel was de eerste keer sinds mijn autorit naar Schiphol dat ik op een echte snelweg reed. Geen riksja's, koeien, zwervers en gaten in en op het wegdek, maar moderne bolides (voornamelijk uit Japan) met airconditioning en zelfs systemen om de uitstoot van giftige gassen te beperken. Ik heb gegeten bij McDonald's, ik heb geld gepind uit een geldautomaat (ik was al bijna mijn pincode vergeten), ik heb halfvolle melk gedronken bij 7-Eleven en ik heb moeten wachten voor een stoplicht dat op rood stond!

De ambassade van Laos was natuurlijk weer verhuisd naar het andere uiteinde van de stad, zodat ik morgen nog maar eens een poging ga wagen. Ja, ik heb nog maar weinig toeristische dingen gezien in Bangkok, maar ik heb wel al een goed gevoel over deze stad. Nu maar hopen dat dat goede gevoel ook blijft.

Vrijdag 22 maart (dag 139)

Om tien uur, na afscheid te hebben genomen van de Hawaïaanse/Japanse Amerikaan die met zijn net in Bangkok aangekomen was een ander hotel indook, een taxi genomen naar de ambassade van Laos. Het verkeer zat volledig vast, dus pas na twee uur kwam ik daar aan. De ambassade gaf geen visum. Daarvoor moet ik terecht bij een van de vele vage reisbureautjes die Bangkok rijk is en die zitten juist allemaal in de buurt van mijn hotel!

Heb ik dus voor niks een kapitaal aan een dure taxirit gespendeerd, maar ik heb wel een deel van Bangkok gezien waar de normale toerist niet komt (ben *ik* dan geen normale toerist?). Dit deel van de stad staat vol met glinsterende, glanzende en glimmende wolkenkrabbers of skeletten van dergelijke wolkenkrabbers in aanbouw, sommige van zeventig, tachtig of negentig verdiepingen hoog. Ik kon mijn ogen niet geloven, ik dacht dat ik in Manhattan was aanbeland.

Dit gevoel werd nog versterkt toen ik even later op het Siam (de Thailanders zeggen *Síáááááám*) plein rondliep, waar de ene uitvergroting van Hoog Catherijne aan de andere is vastgeplakt. Oneindig veel luxueuze winkels en warenhuizen, waar ik regelmatig de weg kwijtraakte. 's Avonds in een geairconditioneerde bioscoop daar in de buurt naar de film *Heat* gekeken.

Zaterdag 23 maart (dag 140)

Het is warm in Bangkok, en niet zo'n klein beetje ook. Overdag is het 36 graden Celsius en 's nachts is het niet veel koeler, dus dat is behoorlijk zweten in bed. Er is wel een fan in mijn kamertje, die niet groter is dan de gemiddelde gevangeniscel, maar veel verkoeling brengt dat niet. Ik ben nu echt in de tropen aanbeland! En ik zal er maar aan moeten wennen (wat ongetwijfeld zal lukken), aangezien ik waarschijnlijk tot mijn terugkeer naar Nederland geen koelere temperaturen meer zal meemaken.

Cultureel dagje vandaag. Eerst de National Art Gallery bezocht en toen het National Museum. Verplichte nummers, ik kan nu weer een nationaal

museum van mijn lijstje schrappen in de landen die ik heb bezocht. Daarna wilde ik proberen uit te zoeken hoe de *bootbussen* werken. Ik ben in een willekeurige boot gestapt (of eigenlijk gesprongen, want de boot stopte maar voor enkele seconden op een eindje afstand van de instapsteiger, terwijl in die korte tijd alle passagiers erin en eruit moesten stappen/springen). Het bleek een expresboot te zijn, en ik ben bij de halte “Oriental” eruit gesprongen.

Ik had ondertussen zoveel zweet verloren en was zo dorstig, dat ik bij een 7-Eleven een *Big Gulp* heb gehaald, een megagrote beker gevuld met een mierzoete rode drank. In het begin dacht ik nog die hele beker in één teug naar binnen te kunnen gieten, maar die gedachte was wat té rooskleurig. De hele avond heb ik liggend op bed doorgebracht, heb ik mezelf bijna misselijk gemaakt met een Big Gulp!

Zondag 24 maart (dag 141)

Ondanks de hitte toch een lange broek aan vandaag. In Thailand zijn ze, de modernisering ten spijt, toch nog zo conservatief genoeg dat je niet in korte broek het koninklijk paleis mag betreden! Dat stond dus op het programma, en mijn eerlijkheid gebiedt mij te zeggen dat het best indrukwekkend was. Al bestond het koninklijk paleis meer uit tempels dan uit royale gebouwen, zelfs die tempels had ik niet willen missen.

Ik sta ervan versteld dat er na de tempels die ik in India en Nepal heb gezien nog andere architectonische methoden zijn om tempels te bouwen. Hier in Thailand zijn ze kleurig en binnen is het vooral de glinstering van het vele goud dat je ogen doet knippen. Na het koninklijk paleis ook maar even meteen Bangkok's grootste tempel meegenomen, de Wat Pho. Ik wist stiekem via de achteringang binnen te komen en hoefde dus geen entree te betalen. Wat ik sowieso onzin vind – voor de kerken in Europa hoef je toch ook geen kaartje te kopen?

Na het drinken van een biertje op Khao San Road, waar alle reizigers en semi-reizigers (dat zijn mensen die in een bepaalde stad vooral de hele dag bier drinken in dezelfde straat) uithangen, naar een voorstelling van het Thaise boxen. Dat zou heel spectaculair moeten zijn met meer activiteit buiten de ring dan in de ring, maar ik vond het nogal slaapverwekkend. Vooral in het begin was er weinig meer te zien dan schijnbewegingen door

jochies van tien jaar oud. Pas later, toen iemand knock-out werd geslagen, werd het even spannend.

Maandag 25 maart (dag 142)

Er is best een hoop te zien in Bangkok voor de gemiddelde toerist zoals ik, dus ik verveel me nog niet in de tijd dat ik moet wachten op mijn visum voor [Laos](#). Vanochtend naar het Vimanmek Teak Mansion, dat is onderdeel van het koninklijk paleis, alleen een paar kilometer daar vandaan. M'n kaartje voor het koninklijk paleis was ook hier voor geldig. Als rechtgeaarde Hollander wil je overal het maximale uit je bestede spaarcenten halen en dus was ook dit een verplicht nummer voor mij (al zou ik het hebben overgeslagen met een stempel van Laos in mijn paspoort, maar ja, ik ben natuurlijk al bijna vijf maanden weg uit Nederland).

Officieel mag je ook hier niet met een korte broek naar binnen, maar door lief te glimlachen tegen de Thaise meisjes die het museum bewaken kon ik toch met mijn blote benen naar binnen glippen. Het museum was prachtig (het grootste teak-gebouw ter wereld), ik zou mijn eigen huis (als ik die had) ook wel zo willen inrichten.

Nog een Thaise, nogal houderige, dansvoorstelling mogen bijwonen en toen snel naar Khao San Road om onder het genot van een paar Thaise biertjes mijn brievenquotum weer wat op peil te brengen (gezet op een terrasje met een ideaal uitzicht op de passanten – voornamelijk low budget reizigers die vier keer zoveel uitgeven aan het drinken van bier dan aan hun hotel....).

Dinsdag 26 maart (dag 143)

Tijdens het ontbijt kwam ik de Amerikaans-Hawaiiaanse Japanner van enkele dagen geleden weer tegen. Hij was met zijn zus al weer terug van een één of ander Thais eiland waar ze naartoe gingen. Deze avond zou ik hem weer ontmoeten, maar eerst besloot ik het water van Bangkok beter te verkennen.

Ik nam een expresboot naar het noordelijke uiteinde van Bangkok, ben daar naar de kapper geweest zonder schrikbarend resultaat, en nam toen de boot weer terug. Dat was een drie uur durende riviercruise op mijn manier, ongeveer tien keer zo goedkoop en leuk als een georganiseerde boottrip. Naar het postkantoor om mijn leren jack terug te sturen naar Nederland, weer anderhalve kilo lichter. Ik denk niet dat ik het hier in de tropen ooit nog nodig heb.

's Avonds met de Amerikaan en zijn zus gegeten in het extreem dure Hard Rock Café, omdat zij heel zeurderig liet weten dat heel graag te willen. Om mijn betaalde rekening iets meer te rechtvaardigen heb ik het glas waar mijn bier in zat, met de opdruk "Singha" (dat in het Thais "bier" betekent), meegenomen. Daarna naar de " hoerenbuurt" van Bangkok, maar het grietje in ons gezelschap zat zo tegen te stribbelen, te zeuren en te klagen dat de Amerikaan en zijn zusje afhaakten (wat een type was dat zeg, vreselijk). De hoerenbuurt *Patpong Road* was niet wat ik er van verwachtte. Natuurlijk veel neonreclame en mooie meisjes, maar ook tamelijk duur en exclusief, waar je niet veel verder komt zonder creditcard.

Woensdag 27 maart (dag 144)

Josh, de Amerikaan, bleef nog één dag in Bangkok, voordat hij weer naar Japan vertrok, dus met hem heb ik de hele dag doorgebracht. In tegenstelling tot zijn zusje die vanochtend vroeg het vliegtuig moest halen, is hij wél gezellig en kun je met hem lachen (al zijn Amerikanen sowieso makkelijk aan het lachen te krijgen).

We hadden allebei het gevoel vandaag niet al te veel de toerist uit te hangen, dus zijn we met een taxi naar een bioscoop gegaan en hebben de film *Sense and Sensibility* bekeken. We wisten beiden van tevoren niet waar die film over ging: over de zorgen van vier Engelse, adellijke vrouwen in de 18e eeuw om een geschikte man te vinden. Een lekkere zoete film met een happy end. Daarna terug naar de Khao San Road waar we de rest van de avond in een restaurantje hebben gehangen, af en toe een blik werpend op de videofilms die daar werden gedraaid. Onbegrijpelijkerwijs hebben die films een grote aantrekkingskracht op de westerse rugzaktoeristen, de restaurants mét video zitten vier keer zo vol als die zónder. Ik neem aan dat al die lui al vijf maanden nauwelijks een westerse film hebben gezien.

Nog twee keer tevergeefs naar het reisbureau geweest waar ik mijn visum voor Laos zou moeten kunnen afhalen. Het was er dus nog niet, en na de eerste keer werd mij gevraagd na twee uur terug te komen. Toen ik terugkwam werd mij terstond medegedeeld dat ik het visum morgen om twaalf uur kan ophalen. Ja, ja, al die moeilijke landen die ik wil bezoeken.

Donderdag 28 maart (dag 145)

Al die moeilijke landen hebben dus ook moeilijke ambassades, want toen ik om twaalf uur bij het reisbureau kwam vertelden ze me glimlachend dat

mijn visum nog niet rond was en dat ik vanmiddag maar terug moet komen. Misschien lag het niet aan de ambassade maar aan het reisbureau, de waarheid zal ik nooit te weten komen. Het was al frustrerend genoeg dat ik weer een dag moet doorbrengen in een stad waar ik nu langzamerhand wel genoeg van heb, net nu ik mijn rugzak had ingepakt en mijn hotel had verlaten.

Mijn leven werd dus voor korte tijd *slow motion* teruggespoeld: ik heb mijn hotel weer betreden en m'n rugzak weer uitgepakt, want het is vrijwel zeker dat ik vandaag NIET richting Laos kan vertrekken. Om genoegdoening te zoeken voor deze frustratie ben ik maar weer een bioscoopje gaan pakken. De film *Broken Arrow*, die waardeloos was, begon pas om half acht. De paar uur daarvoor heb ik rondgedoold in het aangrenzende winkelcentrum, die waarbij tien Hoog Catharijne's aan elkaar zijn vastgeplakt en die ook tien keer zo luxe is als de Utrechtse mini-equivalent.

Ik heb lang niet alles gezien, het was zo enorm groot en had bovendien een paar mega-warenhuizen die makkelijk kunnen doorgaan als de luxe versie van de Bijenkorf. Overal goudkleurige glitter, parkjes met fonteinen, brede wandelpaden, *live* muziek en prijzen die mijn haren deden rijzen. En dat heet dan gewoon een "winkelcentrum".

Vrijdag 29 maart (dag 146)

Het kostte me behoorlijk wat moeite weg te komen uit Bangkok, hoe graag ik ook weg wilde. Je kunt natuurlijk lange tijd op één plek rondhangen en dan achteraf zeggen dat je tig maanden hebt gereisd, maar dat is niet mijn ideaal van reizen. Ik wil *bewegen*, op weg zijn naar een volgende bestemming.

Vanochtend vroeg kon ik eindelijk mijn paspoort mét visum voor Laos ophalen, waarna ik de bus nam richting het busstation. Na anderhalf uur kwam ik erachter dat mijn bus niet stopte op het busstation, maar 100 meter daarnaast. Toen was mijn bus al kilometers verder en moest ik weer de bus terugnemen. Het was reeds middag toen ik eindelijk in de gearconditioneerde bus zat naar (even opzoeken)... Nakhon Ratchasima, een plaatsje bijna halverwege tussen Bangkok en de grens van Laos.

Volgens de Lonely Planet-gids is er best veel te zien, dus ik zat eraan te denken hier een dag te spenderen. Maar eenmaal gearriveerd wil ik morgen zo snel mogelijk weer weg. Ik ben de enige westerling in deze saaie en

uitgestorven, naar het moderne neigende, op een industriestad lijkende plaats. Bovendien ben ik sinds mijn aankomst in het veel te dure (volgens mijn normen) hotel aan het vechten tegen de kakkerlakken. Een supergrote kakkerlak die ik had weggespoeld in het toilet kwam even later via het doucheputje weer naar boven kruipen, waarna ik weer emmers water in het doucheputje heb gedonderd. Maar die beesten kunnen kennelijk onder water zwemmen, want even later liep-ie onder mijn bed! Ik weet al waar ik over droom vannacht.

Zaterdag 30 maart (dag 147)

Ik heb het gevoel dat ik aan een heus avontuur ga beginnen. Op weg naar Laos, een van de minst ontwikkelde, door toeristen bezochte en dus bekende landen dat ik tijdens mijn wereldreis bezoek. Ik moet bekennen dat de adrenaline best wel begint te stijgen, temeer ik sinds het verlaten van Bangkok nog geen andere westerse reizigers ben tegengekomen. Hoewel ik het ook vandaag op weg naar Nong Khai nog steeds op Amerika vind lijken. Brede *highways* met daarlangs alleen maar benzinestations, autodealers, supermarkten die 24 uur per dag open lijken (er hangen borden met rare tekens en het getal 24) en vele, vele reclameborden.

In Nong Khai aangekomen ben ik anderhalf uur bezig geweest om een hotel te zoeken. Zoals gewoonlijk werd ik uit de bus *in the middle of nowhere* gedropt en niet op het busstation. Navraag leerde mij dat Meetchai Road, de straat met alle hotels, slechts een paar straten verder was. Nadat ik het aan 32 mensen had gevraagd, op zoek naar iemand die wél Engels sprak, belandde ik op Meetchai Road, maar op mijn “Meetchai Road” was geen hotel te bekennen.

Uitgeput en bezweet liep ik een willekeurig huis in, waar ik met veel geduld, pen en papier probeerde uit te leggen dat ik op zoek was naar de echte “Meetchai Road”. Ik moest een paar kilometer teruglopen naar de plek waar ik vandaan gekomen was. En ja hoor, daar lag mijn hotel, slechts enkele meters verwijderd van de plaats waar ik uit de bus werd gezet, in de jungle aan de Mekong-rivier. En wat schetst mijn verbazing, het was er vól met toeristen.

Zondag 31 maart (dag 148)

In Laos zit ik nu. Het is bijna ongelooflijk en onvoorstelbaar (dus ook min of meer onbeschrijflijk). Wie had ooit gedacht dat ik in dit land van de “miljoen

olifanten” zou komen, een land waar ik tot voor kort eigenlijk nooit van had gehoord. Ik heb het alleen gezien op mijn wereldkaart en dacht dat ik er misschien wel doorheen kon reizen. Ik moet “Laos” een paar keer hardop zeggen om te kunnen realiseren dat ik hier daadwerkelijk ben.

Het oversteken van de grens, de Mekong rivier, ging gemakkelijk. Met een busje werd ik over de *Thai-Lao Friendship Bridge* van de ene naar de andere kant gebracht. Na het laten zien van mijn paspoort en het betalen van wat extra geld “omdat het zondag was” kon ik mezelf vakantieganger in Laos noemen.

Laos is communistisch, dus in Vientiane verblijf ik in het *State Enterprise for Cultural Production Guesthouse* (wat een naam, zeg). Buiten wappert er de rode vlag met hamer en sikkel. In Vientiane heb ik op het eerste gezicht niet het idee dat ik in een hoofdstad ben, eerder een jungle. Het doet me denken aan een achtergebleven provinciestadje in Nederland. Er is bijna geen verkeer, er zijn meer zandpaden dan asfaltwegen en er is geen gebouw hoger dan twee verdiepingen. Laos, Vientiane, op wat voor manier laat ik Laos nooit meer los? “Laos keer 30!”.

Maandag 1 april (dag 149)

Ik deel mijn kamer met een Franse jongen, Serge, en een Deense meisje (ik ben haar naam vergeten). Zij is heel aardig, maar hij is echt zo’n arrogante Fransman die alleen maar Frans met je wil praten. Aangezien de Deense ook de Franse taal beheerst word ik regelmatig uitgesloten van de conversaties in onze kamer.

Ik heb vandaag de hele hoofdstad al gezien, want zo groot is Vientiane niet. Ik twijfel of ik wel naar Vietnam en China zal gaan. Ik vrees dat ik daarna niet meer genoeg geld heb om ook nog naar Maleisië en Indonesië te gaan, en dat wil ik wel graag. Eerst maar een telefoontje naar Nederland plegen om advies te vragen (en om te weten hoeveel geld ik nog op m’n bankrekening heb staan). Het bellen is nog niet gelukt. Er is in heel Laos maar één kantoortje van waaruit je internationaal kan telefoneren!

Na de lunch met de Deense en de Fransman naar de *morning market*, overdekte markthallen waar ze voornamelijk elektronica en nep-parfum verkopen en die ook in de middag open zijn. Het is het meest luxe winkelcentrum van Laos. De Fransman kon de rest van de dag alleen overleven in het gezelschap van een grote groep landgenoten, dus ben ik

met de Deense en nog een lers meisje gaan dineren in een pizzeria. We hadden alle drie even het idee ons in Rome te bevinden, met een fontein, Pavarotti op de achtergrond en alleen westerlingen in het restaurant.

Dinsdag 2 april (dag 150)

De Fransman in mijn kamer verdween en werd verwisseld voor een dikke Amerikaanse, Amanda, die ook al in Japan woont. De Deense, Annemette, bleef. Ik heb een goede daad verricht. Ik heb mijn leesboek gedoneerd aan de Nationale Bibliotheek in Vientiane. Laos is zo arm dat de bibliotheek zelden nieuwe boeken kan kopen. En eerlijk gezegd had ik niet meer de vut om me helemaal door de "autobiografie van Gandhi" te worstelen. Ik had het boek voor vijftig cent in [India](#) gekocht, dus de bibliotheek van [Laos](#) heeft er niet echt een nieuw waardevol exemplaar bij. Maar het gaat natuurlijk om het gebaar, en de immateriële waarde van Gandhi's autobiografie is denk wel wat hoger dan de materiële waarde.

De rest van de dag heb ik nog wat toeristische attracties afgelopen voordat ik morgen weer vertrek. De Vientiaanse versie van de *Arc de Triomphe* beklommen (het lijkt wel of in elke vroegere Franse kolonie zo'n bouwsel is terug te vinden), naar de Wat Pat Luang (de belangrijkste tempel van Laos) en naar het Revolutionair Museum waar je meer te weten kan komen over de strijd van Laos tegen de Franse kolonisten en de Amerikaanse imperialisten. Onder meer werden er vele geweren getoond waarmee de Fransen en de Amerikanen werden neergeschoten en - geslagen.

's Avonds met dikke Amanda wéér pizza gegeten in hetzelfde restaurant van gisteren (omdat zij dat zo graag wilde), dus de komende drie maanden voor mij geen pizza meer.

Woensdag 3 april (dag 151)

Lachen gisteravond. Toen we eenmaal alle drie in bed lagen en het licht uit was, begon dikke Amanda ellenlange discussies te voeren over het Marxisme en weet ik veel wat allemaal nog meer. Annemette en ik schonken er nauwelijks aandacht aan en waren al half in slaap, toen dikke Amanda opeens aan mij vroeg: "Zeg Eric, jij bent econoom, wat vind jij er nou van?".

Oeps, ik had al het geratel dus niet gevolgd en vroeg aan haar of ze het nog eens kon herhalen. Dat was niet vriendelijk, maar Annemette en ik hadden

de grootste lol en we lagen dubbel van het lachen (voor zover dat nog mogelijk was onder de muskietennetten). Temeer omdat dikke Amanda niet door had dat ze zulke gesprekken niet op zo'n tijdstip van de dag moet voeren. Maar goed, dit is voor een lezer van een dagboek als dit moeilijk uit te leggen.

Ik heb Vientiane bij het ontwaken van de dag verlaten – na het eten van een homp stokbrood met paté – en ben het binnenland ingetrokken. Met de bus naar het piepkleine dorpje Vang Vieng. Langzamerhand zie je de geciviliseerde beschaving die nog enigszins in Vientiane was terug te vinden veranderen in een beschaving zoals we die in Nederland duizend jaar terug kenden, met de uitzondering dat er nu ook Pepsi verkrijgbaar is. In Vang Vieng naar een *guesthouse* midden in de jungle, en terwijl de regen losbrak (begin van de moesson?) vooral uitgerust en op bed gelegen. Ik voelde me ontzettend moe vandaag (aanval van reismoeheid?).

Donderdag 4 april (dag 152)

Vang Vieng is een typisch dorpje dat nog ver verwijderd is van de moderne beschaving. Mensen wonen in zelf gebouwde, getimmerde, houten huisjes en eten insecten die ze uit de bomen schudden. Er zijn alleen maar zandwegen, er is geen stromend water, maar er is wél elektriciteit. Sommige houten hutjes hebben zelfs een werkende zwart-wit televisie. Behalve Pepsi en Kodak filmrolletjes zijn er geen westerse producten te koop.

Ondanks die vanuit mijn ogen bekeken armoede lijken de mensen toch gelukkig te zijn. Ze lachen in ieder geval naar je als je door het dorp loopt. De insecten die ze uit de bomen halen (en die eruitzien als roodachtige, middelgrote kakkerlakken) heb ik nog niet geprobeerd, evenmin als vleermuizen die ze hier als een delicatessen beschouwen. En ik zal het ook nooit proberen. Vang Vieng staat in de hele wereld bekend om de grotten. Ik heb een paar kleintjes bezocht, maar niet de grote. Daar moet je als vreemdeling tien keer zoveel voor betalen als een Laotiaan, en dat weiger ik principieel (vijf keer teveel is echter wel oké).

De moeheid was nog niet over, dus heb ik de rest van de dag duf boven mijn twee weken oude Volkskrant gehangen die ik in Bangkok op de kop had getikt. 's Avonds interessante conversaties gevoerd met Bernard, een Canadees. Hij is ook journalist (of liever gezegd: heeft de ambitie dat te

worden, net als ik) en we hadden het over het nieuwe land Québec en de vrouwen van Saigon.

Vrijdag 5 april (dag 153)

Aangezien ze hier geen dienstregeling hebben moet je, als je een bus wilt nemen, gewoon wachten totdat er een langskomt en er dan op springen, in de hoop dat-ie dan ook de goede richting op gaat. Ik zat dus naast mijn ingepakte rugzak te ontbijten toen ik plotsklaps een bus zag aankomen. Ik liet mijn half opgegeten broodje staan en sprong op die bus, evenals de Canadees waar ik net mee zat te praten.

We reden inderdaad de goede kant op, richting Vientiane. Halverwege zijn we er echter weer uitgesprongen, tezamen met drie andere toeristen. We konden niet meer aanzien hoe de buschauffeur zich lazarus zat te drinken. Binnen een half uur had hij al vijf blikjes Heineken naar binnen gewerkt en toen we naar buiten sprongen werd er nog een tas gevuld met blikjes bier naar binnen gedragen. De chauffeur voelde zich niet geroepen zijn passagiers veilig af te leveren. Hij keek meer naar zijn vrienden die naast hem zaten dan naar de weg en de bus begon steeds meer te slingeren.

Wij kozen voor de veilige weg en zijn even later met een andere bus in Vientiane aangekomen. Ik heb mijn visum voor Vietnam opgehaald en logeer weer in het State Enterprise for Cultural Production Guesthouse, waar ik de kamer deel met de Canadees en een Schot van de Shetland-eilanden. Ik heb het idee dat ik Vientiane zo langzamerhand al ken, dus ga ik morgen meteen verder naar het zuiden.

Zaterdag 6 april (dag 154)

De bruine vlekken in dit deel van m'n dagboek zijn afkomstig van de busreis van vandaag. Toen ik aankwam in Savannakhet na elf uur lang flink heen en weer geschud te zijn, zag ik behoorlijk bruin. Niet van de zon, maar van het zand dat vrijwel de hele rit in mijn gezicht en in mijn longen werd geblazen. Op de kaart wordt verondersteld dat de weg met asfalt is bedekt, maar het was vooral bruin en rood zand dat mijn lenzen passeerde (voor zover ik het kon zien tussen de kilo's menselijk vlees die tegen me aan zaten geperst).

Het duurt waarschijnlijk nog enkele dagen voordat al mijn organen weer op de goede plek zitten, want schokdempers zijn te duur voor de busmaatschappij. Het was afzien in de bus deze dag, terwijl ik eigenlijk zou moeten genieten van deze reis! Achteraf is het natuurlijk wel genieten

geblazen, maar als je zwetend en hobbelend naar lucht probeert te happen dat dan bruin zand blijkt te zijn, zou je deze vakantie graag om willen ruilen voor een comfortabel leventje ergens anders op deze aardbol.

Ik heb al zo vaak met een bus gereisd en iedere keer denk ik dat ik er nu wel aan gewend ben. Toch blijkt elke nieuwe busrit weer grote eisen te stellen aan mijn uithoudingsvermogen en moet ik m'n verwachtingen bijstellen. Ik schrijf er ook zoveel over in dit dagboek, dat ik dit verhaal haast beter "de avonturen in een bus" kan noemen dan "de belevenissen van Eric's wereldreis in dagen".

Zondag 7 april (dag 155)

Twee dagen achter elkaar in een bus zitten is wat teveel van het goede, dus ik besloot vandaag een rustdag te houden. Ik heb door het dorp Savannekhet gekuierd en op een houten terras de laatste delen van m'n Volkskrant uitgelezen. Savannakhet is niet zo bijzonder. Er is weinig te zien en te beleven, in tegenstelling tot een paar honderd meter verderop in Thailand, aan de overzijde van de Mekong-rivier.

Vooral 's avonds geven de vele lampjes in de verte aan dat die plek moet bruisen van de activiteiten. Het zijn twee totaal verschillende werelden, slechts gescheiden door een rivier. Terwijl ik rondwandelde en naar de overkant keek werd ik constant achtervolgd door jongetjes die met me wilden praten. Op zich was het aardig bedoeld, zonder bijbedoelingen (anders dan in India), maar ik word er zó moe van telkens weer te moeten zeggen dat ik uit Holland kom en econoom, toerist en niet getrouwd ben. Al mijn hele reis moet ik dit gemiddeld acht keer per dag herhalen.

Dus mijn hotel ingevlucht, waar ik te kampen kreeg met mijn tweejaarlijks terugkerende linkeroor-ontsteking. Of ik nou in het kille Nederland zit of in het tropische Laos, dat maakt niets uit. Ik krijg het (verdomme) sowieso. Het is vandaag trouwens Pasen, maar daar merk ik hier niks van. Tot een week geleden wist ik niet eens dat dat nú is.

Maandag 8 april (dag 156)

Oh, wat een dag vandaag. Ik heb het overleefd, maar ik ben wel moe, kapot, afgetakeld, gebroken, vies, vuil, goor en smerig tegelijk. Ik zal niet eindeloos in herhaling vallen over mijn busreizen, maar ik heb er vandaag drie gehad die kort samengevat varieerden van respectievelijk erg, erger en ergst.

De eerste busrit van Savannakhet naar Lao Bao bij de grens van Vietnam vond plaats in een tot bus omgebouwde vrachtwagen. De tweede busrit van de grens naar Dong Ha in Vietnam kostte me ongeveer vijftien keer zoveel als het geld dat de lokale bevolking neer moet tellen. En in de derde bus naar Hué zat ik op een bankje dat qua omvang meer geschikt zou zijn voor kinderen onder de drie jaar. Het feit dat ik fysiek gezien in de eerste bus al geen kans had om foto's te maken zegt denk ik al genoeg over de verschrikkingen die volgden. Gelukkig kreeg de eerste bus een lekke band, zodat ik toch het Laotiaanse dorpsleven op de gevoelige plaat kon vastleggen.

Maar goed, ik ben uiteindelijk heelhuids in Vietnam aangekomen. Het wennen aan weer een nieuw land gaat steeds sneller. Ik begin er kennelijk al ervaring in te krijgen. Ik heb net met stokjes hier in Hué wat rijst naar binnen gewerkt alsof ik al maanden in Vietnam rondtoer. Het is echter de eerste keer tijdens m'n reis dat ik stokjes bij mijn maaltijd kreeg. En ook het afdingen op de rit met de *cyclo* (een fiets met een bankje voorop) en het vinden van een hotel ging me gemakkelijk af. En dat alles ondanks het feit dat ik al sinds vanmorgen vier uur op de been ben.

Dinsdag 9 april (dag 157)

Ik heb mijn zoveelste pen verloren, dus maar weer over op een van een slechtere kwaliteit. Terwijl ik vandaag in Hué rondliep moest ik meteen aan India terugdenken. Je kunt nog geen tien meter in een straat lopen of je wordt lastiggevalen door cyclochauffeurs, die je maar al te graag naar een plek willen brengen waar je niet naar toe wilt.

En wat me op het eerste gezicht tegenstaat (wat ik ook al van anderen heb gehoord) is dat je als "vreemdeling" enorm wordt gediscrimineerd. Je moet absurd hoge bedragen neerleggen voor musea, tempels, graftombes en citadels, bedragen die tien keer zo hoog zijn als de toegangsprijzen voor Vietnamezen. Juist Hué staat vol met musea, tempels, graftombes en citadels waardoor het een mooie en historische stad is maar tevens mijn afgrijzen wekt omdat je een fortuin moet bezitten om hier in optima forma van te kunnen genieten.

Wat me ook aan India herinnerde zijn de toenaderingen van mannetjes die een vriendelijk gesprek met je beginnen, maar dat na verloop van tijd altijd om hetzelfde draait: GELD! Als "rijke westerling" lijkt het alsof er een bord

op je hoofd is getimmerd met daarop het opschrift “IK BEN TE KOOP”. Hopelijk wordt mijn slechte eerste indruk de komende dagen bijgesteld. Na lange tijd kwam ik ‘s avonds in een café weer Nederlanders tegen, een stel en twee meiden. Heerlijk om eindelijk weer eens mijn Nederlands te praktiseren.

Woensdag 10 april (dag 158)

Een normaal mens zou in dit stadium van een lange reis al lang verzadigd zijn, maar ik ben dat nog niet. Ben ik dan geen normaal mens? Afgezien van het feit dat ik de waarheid in het midden wil laten, staat het wel als een paal boven water dat ik me steeds minder als een *middle of the road* toerist aan het gedragen ben. Ik hoef niet meer per se álle toeristische attracties af te lopen. Met één of twee per dag neem ik genoeg en dan ook vaak alleen van de buitenkant.

Dat de entreprijzen voor de toeristische attracties in Hué absurd hoog zijn maakt dit voor mij een stuk gemakkelijker. Als ik continu alle tempels, etc. zou hebben afgelopen zou ik nu al tot ver over mijn oren verzadigd zijn. Ik heb een fiets gehuurd en ben een beetje door de stad gecrosst. De meeste Vietnamezen verplaatsen zich per fiets en gelukkig is de auto nog zo weinig ingeburgerd dat je met een redelijk veilig gevoel op de fiets kunt stappen. Als blanke word je de hele tijd nagejoeld en als blanke man ben je verzekerd van de aandacht van de Vietnamese meisjes, die naar je glimlachen, je proberen aan te raken en af en toe kreten als *I love you* uitkramen.

Ik voel me natuurlijk heel vereerd met zoveel aandacht (en de Vietnamese meisjes zien er behoorlijk aantrekkelijk uit), maar als je realistisch bent realiseer je je dat ze dat gedrag vooral vertonen omdat je voor hen een curiositeit bent, en niet meer dan dat. Mogelijkheden maar ook redenen om dat uit te buiten zijn er bijna niet.

Donderdag 11 april (dag 159)

Ik ben eigenlijk tot de conclusie gekomen dat het reizen per publieke bus in Vietnam een masochistische en zelf pijnigende bezigheid is. Én ik ben erachter gekomen dat het reizen met een bus van een tour operator nog zo slecht niet is. Qua prijs maakt het nauwelijks iets uit, want voor een publieke bus moet je als buitenlander toch tien keer teveel betalen en qua comfort is een toeristenbus zelfs tien keer beter. De keerzijde is dat je een echte toerist bent en geen reiziger, dus ook als zodanig behandeld wordt.

Verplicht stoppen onderweg bij restaurantjes en souvenirshops en je wordt naar hotels gebracht die te duur zijn.

Voor vijf dollar ben ik vandaag in een minibus naar Hoi An gereden, een voor westerse standaarden nog steeds ontzettend krap busje dat dus vol zat met westerse toeristen (eigenlijk het soort waar ik niet bij wil horen!). Gelukkig zat er in het busje ook een on-Franse Fransman, Yenn, met wie ik een hotelkamer deel. We hebben een fiets gehuurd en de rest van de dag een beetje door Hoi An en omgeving gecroost. Het is een klein, maar historisch dus ook toeristisch havenstadje dat je in een uur drie keer rond kan fietsen.

Nadat we dat hebben gedaan zijn we naar het strand gefietst, vijf kilometer verderop. Voor het eerst de Zuid-Chinese Zee gezien en geproefd, al was het water wel wat koud. 's Avonds voortreffelijk gegeten in een restaurant met Yenn, een Fransman die zowaar goed Engels spreekt en niet zo chauvinistisch is als de meeste Fransen. Hij woont in Hongkong, dus wie weet zie ik hem daar nog eens.

Vrijdag 12 april (dag 160)

Yenn is weer naar Hongkong vertrokken. De meeste reizigers die ik tegenkom zie ik maar één of twee dagen, en daarna zijn ze meestal weer even vluchtig uit mijn geheugen verdwenen als ik ze ontmoette. Aan enkele reizigers bewaar ik goede herinneringen, en Yenn is daar een van. Ik denk dat ik wel een biertje met hem ga drinken in Hongkong. Voordat hij vertrok hebben we nog geluncht (ik "lunch" nooit, behalve met Fransen): we hebben een grote vis met tanden verorberd. Volgens mij zijn er niet zóveel vissen met tanden. Die vis kwam uit de zee, waar ik even later weer in ben gedoken. Ik ben er echt even aan toe een paar dagen aan het strand door te brengen. Ik was vandaag echter alleen en heb dan niet de moed heel ver de zee in te gaan. Iemand vertelde me dat er langs de Vietnamese kust giftige slangen rondzwemmen en over het bestaan van haaien weet ik niets. Het water was in ieder geval niet helder genoeg dat ik me een goed beeld kon vormen van de waterfauna onder me. Toen de wind aanwakkerde, de zon achter de wolken verdween, ik bijna onder het zand verdween en het zelfs écht koud werd, fietste ik terug naar Hoi An. Oh, ik voel me zo Hollands als ik de hele dag op een fiets rondtoer, maar 99 procent van de Vietnamesen gebruikt de fiets ook als voornaamste transportmiddel. In het hotel kwam ik een Engelsman tegen, Jeremy, met wie ik ergens wat ging eten. Het was vrij saai, want hij zei niet veel. Het kostte moeite de conversatie op gang te

houden. Maar ik vond het niet erg. Zelf heb ik ook wel eens van die momenten dat ik geen zin heb om tegen iemand te moeten ouwehoeren en wil ik gewoon genieten van “het moment”.

Zaterdag 13 april (dag 161)

Het reizende bestaan heeft als voordeel dat je maar weinig kleren bij je hebt, waardoor je niet elke ochtend de moeilijke keuze moet maken wat je vandaag weer eens aan zal trekken. Ik hoef niet na te denken, ik trek gewoon hetzelfde vuile T-shirt aan dat bovenop mijn rugzak ligt. Mijn enige andere T-shirt ligt te wachten om gewassen te worden. In Vietnam doen ze het echter nog simpeler: daar lopen ze overdag in pyjama's rond. Je hoeft niet na te denken én je hoeft 's ochtends vroeg niet van kleren te verwisselen. Jeremy kwam vandaag wat meer los. Hij zei meer (of zelfs *wat*), zodat we besloten een paar uur door te brengen op een terras langs de rivier en te klagen over hoe hard we het als reiziger wel niet hebben. We zouden eigenlijk betaald moeten krijgen, het reizen is als een baan van 140 uur per week. Het is een gestrest bestaan, want nadat we hiermee klaar waren hadden we slechts drie uur de tijd voor het nuttigen van ons avondeten omdat we 's avonds ook nog naar een traditionele Vietnamese dansvoorstelling wilden. Het avondeten was dit keer waardeloos. Ik kreeg groentesoep in plaats van *mixed grill* waar stukjes rubber in dreven dat zowel van een sportschoen als van een condoom had kunnen zijn. We besloten de vieze smaak in onze mond weg te spoelen met slangenwijn, het verse bloed van een slang. Op de markt kozen we een slang uit, waarop de marktkoopman het beest boven een soort karaf door midden hakte en het bloed naar beneden gutste. Wij kregen een borrelglaasje met het spul. De eerste paar slokken smaakten als sherry, maar de nasmaak was in één woord AFSCHUWELIJK.

Zondag 14 april (dag 162)

De traditionele Vietnamese dansvoorstelling van gisteravond was heel grappig. Een aantal mannen speelden muziek op een soort viool met maar één snaar (lijkt me een moeilijk te bespelen instrument) en de dans bestond eigenlijk meer uit een toneelvoorstelling van twee personen dat qua kwaliteit niet onder deed voor mijn briljante acteerprestaties op de lagere school. Ik heb al weer genoeg van het niks doen in Hoi An, dus met de luxe toeristenminibus verder naar het zuiden, naar Nha Trang. Er zaten dit keer maar drie personen in het busje. Het was de meest riante busrit die ik heb

meegemaakt met een complete achterbank helemaal voor mij alleen. De buschauffeur reed snel en als een gek. Na tien uur lang racen kwamen we aan in Nha Trang, een soort Vietnamese Scheveningen. Het is een badplaats aan de kust en ze zijn hard bezig het te verpesten door vele hoge hotels langs de kustlijn neer te zetten. Over tien jaar loop je hier een gehoorbeschadiging op door de harde muziek die uit de discotheken schalt en zijn het vooral flanerende tieners en dove bejaarden die het straatbeeld bepalen. Mijn reisgezelschap in de minibus bestond uit een iele Fransman en een 40-jarige Australische vrouw. Met z'n drieën besloten we een hotelkamer te delen, hoewel het enthousiasme hiervoor van de andere twee niet overmatig groot was. Er waren geen andere kamers meer vrij, dus ze hadden geen andere keus behalve dan een ander hotel op te zoeken. Voor mij was het in ieder geval een stuk goedkoper (vier dollar per nacht).

Maandag 15 april (dag 163)

Wat ik al vreesde, gebeurde: mijn kamergenoten wilden persé een kamer voor hun zelf voor drie keer de prijs die ik nu betaal. Met enige overtuiging kon ik de hoteleigenaar ertoe brengen mijn kamer te veranderen in een *dormitory*, waardoor de lage prijs voor mij hetzelfde bleef. Ik vond dat die andere twee wel moeilijk deden, hun duurdere kamer zag er exact hetzelfde uit als die van mij. Vandaag de boottrip gemaakt die elke toerist in Nha Trang maakt: de Mama Hahn Green Hat Café Special Boat Trip. Mama Hahn was een stoere Vietnamese vrouw met kort haar en een groene cowboyhoed die ons toeristen bevelen gaf wat we wel en niet mochten doen. We hebben voornamelijk op de boot gehangen en de door Mama Hahn aangereikte *fucking cold beers* gedronken. We hebben gezwommen in een lagune en met behulp van een duikbril en een snorkel vissen proberen te ontdekken in het niettemin heldere water, terwijl op enige afstand haaien sloom toekeken. We hebben ergens midden in de zee drijvende in een bandje rode wijn gedronken en een joint gerookt (dat was de *floating bar*). We hebben op een onbewoond eiland op het strand gelegen, we hebben ons volgepropt met garnalen, krab, papaya, mango en enkele voor mij niet identificeerbare soorten fruit en we hebben roodverbrand, melig, dronken en moe de zon achter Nha Trang onder zien gaan. Het is ongelofelijk wat je allemaal meemaakt tijdens een reis als deze, zoveel ervaringen die je opdoet. Maar die van vandaag is er een die ik zeker niet snel zal vergeten.

Dinsdag 16 april (dag 164)

Ik heb geen enkel museum bezocht, geen enkele tempel gezien, bijna geen enkele foto gemaakt, maar op en langs het strand gezeten met een goed boek, mijn zweet af en toe wegspoelend met zeewater. Al zag het strand er niet echt schoon uit. Er lag allerlei aangespoelde troep en ik zag tussen het zeewier zelfs een dode hond en een dode kat. Iedere keer als ik in het water iets langs mijn benen voelde, dacht ik dat het een één of ander half verrot kadaver was, of misschien wel een deel van een lijk. Ik heb geen idee wat zich allemaal in de Zuid-Chinese Zee afspeelt. Het was bloedheet vandaag, dus de afkoeling was noodzakelijk. Ik heb eindelijk weer een nieuw boek sinds ik mijn vorige aan de Nationale Bibliotheek van Laos heb gedoneerd. Gekocht van de Australiër, oh, sorry, Engelsman, die ik in Hoi An ontmoette. Ik wil wel weer meer gaan lezen (als ik daar de rust voor kan opbrengen), van artikelen schrijven zal het voorlopig niet komen. Toen ik naar Nederland belde kreeg ik te horen dat ik niet zoveel geld meer op mijn girorekening heb staan, maar ik kan op dit moment absoluut niet de inspiratie vinden om fantastische stukken te schrijven. Dan reis ik maar wat korter. 's Avonds met de Australische, Liby, en de Fransman, Frederik, gebarbecued in een restaurant. Door het vele zwemmen de laatste dagen zitten mijn oren vol water, en Frederik praat nogal zacht, dus het was vooral ja knikken op de maat van zijn lipbewegingen.

Woensdag 17 april (dag 165)

Alsof het de gewoonste zaak van de wereld is, heb ik vandaag weer even een busrit gemaakt van twaalf uur. Naar Saigon, of Ho Chi Minh City, zoals de stad officieel heet. Het was een toeristenbus maar zat vol met Vietnamezen, dus had ik ondanks het comfort toch nog een beetje het idee dat ik in een publieke bus reed. De enige westerlingen waren ik en Frederique. De laatste was geen gelukkige keus om mee samen te reizen. Afgezien van het feit dat ik hem niet kon verstaan, wilde hij in Saigon persé weer een kamer voor hem alleen. Vietnam is voor low-budget reizigers zoals ik een duur land en het is de gewoonste zaak onder reizigers om hotelkamers te delen, maar dan moet ik net weer iemand ontmoeten die dat niet wil en mijn kosten omhoog drijft. In Saigon naar het postkantoor, maar wéér geen brieven van het thuisfront. Terwijl ik weet dat ze elke dag schrijven. Ik kan niet ontkennen dat ik behoorlijk teleurgesteld was met zo weinig brieven. Sinds Kathmandu (en dat is lang geleden!) heb ik er bijna geen meer ontvangen. Er is hier in Saigon vast iets misgegaan met mijn post. Waarschijnlijk is de post van mijn familie in de prullenbak verdwenen

omdat er “Saigon” op de brieven stond in plaats van de officiële naam “Ho Chi Minh City”. Of de brieven zijn geconfisqueerd vanwege de postzegels door de postzegelhandelaren die naast het postkantoor hun handel drijven.*

*Nog maanden nadat ik weer terug was in Nederland kreeg ik de brieven teruggestuurd die mijn familie en vrienden naar de postkantoren in Vietnam hadden gezonden.

Donderdag 18 april (dag 166)

Saigon valt me tegen. Ik heb van andere mannelijke reizigers enthousiaste verhalen gehoord over de schoonheid van de vrouwen op de motorfietsen en die in het algemeen, maar dat heb ik nauwelijks kunnen bemerken. Het is op het eerste gezicht weer zo’n zelfde drukke, stinkende Aziatische miljoenenstad met gigantisch veel verkeer. De vrouwen dragen een stofkapje over hun mond tegen de luchtvervuiling. De mannen hebben doorlopen, ernstige gezichten. Het is moeilijk te zeggen na één dag in Saigon, maar ik heb het gevoel dat de mensen hier veel ongelukkiger zijn dan in de plaatsen die ik hiervoor in Vietnam heb bezocht. Saigon heeft bij mij en bij veel andere mensen natuurlijk de reputatie die is aangewakkerd door de Amerikaanse films over de Vietnamoorlog, of door de musical *Miss Saigon* die ik vlak voor mijn wereldreis in Londen heb gezien. Volgens die reputatie is Saigon een bruisende stad met vele smalle straatjes vol met neonreclame waar seks, muziek en drank de aantrekkingskracht vormen. Nu is het vooral het drukke verkeer dat de boventoon voert, je kan er niet omheen. Ik heb het Museum of American War Crimes en de vroegere Amerikaanse ambassade (met dat beroemde helikopterdek) bezocht, maar daar kon ik niet de beelden oproepen die ik had van de films, documentaires, boeken en musical van de Vietnamoorlog. Een oorlog is verschrikkelijk, dus misschien is het juist wel goed dat de tekenen daarvan worden uitgewist.

Vrijdag 19 april (dag 167)

Gisteravond: cultuur!! Ik ben naar het stadtheater van Saigon geweest en heb de toneelvoorstelling *Lên Tiền* bezocht. Het was een komedie, want iedereen lachte, hoewel ik er niks van kon verstaan. Het was in het Vietnamees. Volgens mij had het iets te maken met de Vietnamoorlog. Ik zag militairen op het podium en ik hoorde het geluid van machinegeweren.

Nog steeds lag iedereen in de stuipen, vreemd na zoveel ellende te hebben meegemaakt. Na afloop, toen ik terugliep naar mijn hotel, werd ik beetgepakt door een Vietnamees meisje die met me mee wilde naar het hotel. Waarschijnlijk om tegen betaling het bed in te duiken. Ik kon haar met moeite van me afschudden. Ik heb mijn culturele opwinding en oorlogsbesef vandaag voortgezet door middel van een bezoek aan het “Herenigingspaleis”, hoewel het beter het “Veroveringspaleis” genoemd kan worden. Het is de plek waar de Zuid-Vietnamezen zich uiteindelijk overgaven aan de Noord-Vietnamezen aan het einde van de Vietnamoorlog. Van de buitenkant ziet het er meer uit als een Bijlmermeer-achtig betonnen misbaksel (maar wel goed als bescherming tegen bommen), van binnen ziet het er echter wel prachtig en vorstelijk uit. ‘s Avonds kwam ik in Saigon’s rugzakgebied de Australische Liby weer tegen, en met een voor mij onbekende Deen en Duitser (maar voor Liby zééééér bekend) hebben we gegeten in het populaire vegetarische restaurant *Zen*.

Zaterdag 20 april (dag 168)

Na tijdens mijn eerste dagen in Vietnam verknocht te zijn geraakt aan het weinige verkeer, de frisse zeelucht en de (meestal) vriendelijke mensen, kan ik niet meer wennen aan de drukte van Saigon. Of liever gezegd: ik *wil* er eigenlijk niet aan wennen. Dit is voor mij de reden Saigon al weer te verlaten en richting de Mekong-delta te trekken. Als ik later weer terug ga naar het noorden kom ik weer terug in Saigon, dus dan kan ik inhalen wat ik heb gemist. Ik wilde de boot nemen naar Mytho, maar om de een of andere duistere reden voer die niet. Toen maar een publieke bus genomen, en tot mijn verbazing werd ik niet eens gigantisch afgezet en kon ik zelfs mijn benen kwijt. Na anderhalf uur kwam ik in Mytho aan, waar ik gedwongen werd in een duur hotel te verblijven (zeven dollar per nacht). Alle hotels in Mytho zijn in handen van de lokale, naar geld beluste, communistische machthebbers, en die bepalen dat buitenlanders niet in de goedkope hotels mogen slapen. Volgens mij zitten hier behalve de hotels ook de restaurants, winkels en boottriporganisaties onder het juk van deze conservatieve mannetjes, want overal in Mytho word je als buitenlander gediscrimineerd door meer geld op tafel te moeten leggen. Ik ben tot nu toe tamelijk enthousiast over Vietnam, maar ik word een beetje gestoord van de overdreven, buitenproportionele, afzetterige, discriminerende lust naar stinkend geld van vele Vietnamezen.

Zondag 21 april (dag 169)

Als je alleen reist hoef je je niet te vervelen in Vietnam. Je hoeft maar buiten op straat te lopen of in een restaurant te gaan zitten met een goed boek, en er komt iemand naast je zitten of staan die in gebrekkig Engels een conversatie met je wil beginnen. Of, in het geval van jonge meisjes, die een wilde sekspartij met je willen beginnen. In beide gevallen functioneer je als een soort leraar, en eigenlijk zou je er betaald voor moeten krijgen. De enige plek waar je als gediscrimineerde buitenlander van echte rust kan genieten is op de hotelkamer. Soms ben ik na een dag in de buitenlucht hard toe aan deze rust! Ik heb een fiets gehuurd en ben via pittoreske weggetjes én via de Nationale Snelweg Nummer Eén (niet goed voor mijn zenuwen) naar de *Dong Tam* slangenkwekerij gefietst. Ik probeerde mijn angst voor wurgende pythons en giftige cobra's te overwinnen, maar hoewel ik nu wel weet hoe ze eruitzien is dat niet gelukt. In het restaurant kon je ze uitproberen, evenals schildpadden, herten en apen die *live* voor je neus worden klaargemaakt. Ik heb geen enkele van deze exotische gerechten geprobeerd, ik voelde me er even te diervriendelijk voor. Na het avondeten naar de bioscoop. De film toonde sterke gelijkenissen met een zelfgemaakte homevideo, gebruikmakend van een camera van dertig jaar oud. De beelden trilden, de kleuren waren flets en het geluid werd verstoord door ruis. Als je naar de film gaat zie je hoe arm Vietnam is.

Maandag 22 april (dag 170)

Mytho zal nooit in het grote boek van aanbevolen Vietnamese plaatsen terechtkomen, want ze hebben me weggejaagd en gezien de nul andere toeristen in Mytho ook vele anderen. Ik wilde een boottrip maken op de Mekong rivier, maar voor een door de lokale, autoritaire machthebbers georganiseerde boottocht van een uur moest ik 25 dollar neerleggen! Ik ben het zat uitgemolken te worden in Mytho. Het alternatief was een vissersbootje te huren voor één dollar per uur, maar dan loop je kans gearresteerd te worden door de politie. Want dat mag namelijk niet. Hoewel misschien avontuurlijk wil ik het thuisfront niet laten schrikken met de mededeling dat ik een dag in een Vietnamese gevangenis heb doorgebracht voor het huren van een bootje. Dus het spectaculaire waterlandschap in de Mekong-delta heb ik moeten missen. Gefrustreerd terug naar Saigon, met de bus, en weer hetzelfde hotel ingedoken. Nog een paar bloedende schrammen opgelopen tijdens het gevecht onder de cyclochauffeurs om

mij (te vervoeren). Toen ik in het rugzaktoeristendistrict uit de cyclo werd geladen, kwam ik meteen de Australische Liby weer tegen. Het lijkt wel alsof ze me achtervolgt. Maar het is niettemin een aardige vrouw met wie je flink kan lachen (als je tenminste haar enorme *slang* kan verstaan). We hebben 's avonds weer ergens samen wat gegeten.

Dinsdag 23 april (dag 171)

Als waren we een koppel zijn Liby en ik weer de hele dag met elkaar opgetrokken. We hebben een dagtrip gemaakt naar de Cao Dai Tempel en de Cu Chi Tunnels. Voor één keer behoorde ik tot het soort “overgeorganiseerde toerist” (in plaats van avontuurlijke reiziger). Ik heb er eigenlijk een absolute hekel aan de hele dag in een toeristenbus te zitten en van de ene toeristische attractie naar de andere te worden vervoerd om een foto te maken. Maar er was geen andere mogelijkheid om de tunnels te bezoeken, die juist mijn interesse hadden. Die tempel nam ik er voor lief bij, al was die tempel best indrukwekkend. Het is de heilige zetel van het Caodaïsme, een vrij recent geloof dat een mix is van alle andere al bestaande geloven. De tempel was fel geel, roze en oranje en zou niet misstaan in de nieuwste film van Indiana Jones (of Steven Spielberg). De tunnels vond ik echter een stuk indrukwekkender. Het is onvoorstelbaar dat 16.000 mensen onder de grond hebben geleefd tijdens de Vietnamoorlog, in verschrikkelijk smalle tunnels. Ik ben ook zo'n tunnel ingekropen, maar kreeg het na vijf minuten al benauwd. Het is er stikdonker en het stikt er van ondergronds levende insecten. Weer terug boven de grond liet een militair, volgens mij een vroegere Vietcong-strijder, ons breed lachend alle *booby traps* zien waarmee de Amerikaanse soldaten op een gruwelijke wijze werden gedood. Die militair lachte een beetje té veel gezien de mate van gruwelijkheid. De ongelukkige Amerikanen werden doorboord met spiesen, in stukjes gehakt met scherpe metalen platen of bloedden langzaam dood als ze vast kwamen te zitten in een soort ton waar overal aan de binnenkant scherpe mesjes uitstaken.

Woensdag 24 april (dag 172)

Gisteravond afscheid genomen van Liby, die weer terugging naar Australië. Deze dag was verder een van mijn mindere dagen tijdens deze reis. Ik weet niet of het door de sterke Lariam-tabletten komt of door psychische spanningen, maar ik voelde me klote vandaag. Ik moest zo nu en dan hyperventileren, had hartkloppingen en kreeg het benauwd met

ademhalen. Ik denk dat het kwam doordat ik het even moeilijk had met mezelf. Ik mis de gezellige tijden met mijn familie en m'n paar goede vrienden. Ik kom deze reis zat andere reizigers tegen, daarover heb ik niets te klagen. Maar het contact blijft meestal oppervlakkig. Ik vind het jammer dat ik tot nu toe geen reismaatje ben tegengekomen waarmee ik langere tijd kon optrekken en die ik beter leerde kennen. In dit soort situaties voel je je af en toe eenzaam en juist dan mis je de liefde van familie en vrienden. Ik voelde me zelfs zo ellendig vandaag dat ik bijna besloot het eerste het beste vliegtuig naar Nederland te pakken, of naar Amerika, om daar wat vrienden op te zoeken. Het kostte me heel wat moeite mezelf weer wat op te vrolijken, maar ja, dit soort momenten zijn te verwachten als je alleen aan een wereldreis begint. Zoals is te begrijpen heb ik niet veel gedaan in Saigon. Ik moest mijn sobere stemming wat bijstellen om naar Nederland te bellen.

Donderdag 25 april (dag 173)

Maar liefst tachtig dollar heb ik moeten neerleggen om twee dagen op een houten plank door te brengen. Ik zit nu in de trein naar Hanoi, die er volgens het spoorboekje (dat hier in Vietnam uit één velletje papier bestaat) 44 uur over doet. Ik heb voor deze langste treinreis ooit een *upper hard bed* gereserveerd, en *hard* betekent dan ook echt kei- en keihard, zonder matrasje of kussen. Ik ben ondertussen al wat gewend, dus dat overleef ik wel. Wat alleen vervelender is dat de houten planken in het compartiment niet opklapbaar zijn, waardoor ik ben gedwongen deze twee dagen liggend door te brengen. Ik had me er al op verheugd lekker een spannend boek te lezen en weg te dromen terwijl je het Vietnamese landschap voorbij ziet schieten, maar dat gaat dus niet door. Hoe vermaak je je dan al die tijd? Welnu, behalve enkele wandelingen naar het toilet is het vooral slapen en eten dat het ritme van de dag vormt (net zoals bij een huisdier). Er is geen andere keus. Vooral veel slapen, en ik heb alle standjes al uitgeprobeerd om zo gerieflijk mogelijk op mijn plank te liggen. Drie keer per dag krijg je een maaltijd, dat houd je ook even bezig. Het kost vooral tijd om uit te vinden welke atletische houding je het beste kan aannemen om het eten te verorberen.

Vrijdag 26 april (dag 174)

Deze dagen dat ik me in de trein moet vermaken kan ik geen woord uitbrengen. Niemand in mijn compartiment, en volgens mij ook niemand in

mijn coupé, spreekt een andere taal dan Vietnamees. Ik ben dus weer eens de enige buitenlander (dat ook wel zo zijn charmes heeft) die 44 uur zijn mond moet houden. Ik vind het een beetje op een gevangenis lijken, temeer je daar óók geen aanspraak hebt, niet naar buiten kan en tegen tralies aankijkt. Voor de ramen van mijn trein zitten namelijk tralies om de stenen van stenen gooiende kinderen tegen te houden. Zo nu en dan kan ik in het gangpad op een krukje zitten om door de tralies heen naar het landschap te staren. Het landschap is mooi, heuvelachtig en groen en af en toe rijden we vlak langs de kustlijn van de Zuid-Chinese Zee. Vaak zie je nog tekenen van de Vietnamoorlog in de vorm van grafstenen met een kruis erboven. Waarschijnlijk liggen die graven precies op de plek waar men is gesneuveld. Je ziet ze op de meest afgelegen plekken, midden in de jungle. Ik ga maar weer eens een paar uur slapen op mijn plank, terwijl de trein voortraast met 40 kilometer per uur. Mijn gewrichten beginnen steeds meer te protesteren tegen de hardheid van m'n plank, dus ik hoop dat de komende uren snel voorbij vliegen.

Zaterdag 27 april (dag 175)

Reizend op mijn manier vliegt de tijd wel snel voorbij. Weer twee dagen verder, gelegen in de trein, waarop ik nauwelijks iets heb gedaan, gezien of beleefd. Op zo'n manier is het wel gemakkelijk een lange tijd uit te trekken voor een reis, maar ja, het was voor mij de goedkoopste manier om van Saigon naar Hanoi te gaan. Vliegen is te duur en ik heb geen zin om, gedwongen door de rare vorm van Vietnam, met de bus weer alle plaatsen te bezoeken die ik op weg naar het zuiden heb aangedaan. Na 44 uur afzien (ja, ja, de trein reed op tijd!) ben ik nu wel in één keer in Hanoi, moe, stijf, vuil en uitgeput (mentaal, van het vele nadenken – al liggend op mijn plank had ik weinig andere keus). Té afgemat om heel Hanoi af te lopen op zoek naar een goedkoop hotel ben ik een duurdere ingedoken: twaalf dollar per nacht mét een kleurentelevisie. Later op de dag kwam er iemand met wie ik de kamer kon delen: een ietwat excentrieke 50-jarige Nieuw-Zeelander, wiens accent ik slechts met de grootst mogelijke moeite kan verstaan. Ik hoop niet dat deze stijgende lijn in de leeftijd van mijn reisgenoten zich doorzet. Deze man had mijn vader kunnen zijn. Na de 40-jarige Australische in Saigon ben ik er eerlijk gezegd meer aan toe met wat jongelui op te trekken. Maar eens in de zoveel tijd een ouwe lul kan geen kwaad.

Zondag 28 april (dag 176)

Met de Nieuw-Zeelander (ik ben zijn naam al weer vergeten – Bob geloof ik) op de fiets naar het mausoleum van Ho Chi Minh, de stichter van het huidige Vietnam. Ondanks dat het zondag was, was het net zo druk als anders. Het was weer behoorlijk behendig manoeuvreren tussen het vele verkeer dat hier in Hanoi helaas niet minder levensbedreigend is als in Saigon. Het mausoleum was om niet gemist te worden, met een ontzettend hoge mate van fanfare en officiële plechtigheden om het lijk van Ho Chi Minh te bekijken. We moesten zij aan zij lopen, er mocht niet worden gekucht, handen mochten niet in de broekzak en je mocht niet stilstaan om Ho Chi Minh van dichtbij te bekijken. Sommige sceptische toeristen denken dat er een wassen beeld in die glazen box ligt in plaats van Ho Chi Minh zelf. Zou kunnen, de waarheid zullen we nooit te weten komen. Ook naar het Ho Chi Minh-museum, naast het mausoleum gelegen. Het was natuurlijk een eenzijdige, subjectieve propagandatentoonstelling waar *Uncle Ho* bovengoddelijk werd vereerd. Het had soms meer weg van een kunstmuseum. Voor de rest is er eigenlijk niet zoveel te zien in Hanoi. Tijdens het rondfietsen probeerde ik Bob (netjes) van me af te schudden, maar dat is niet gelukt. Hij bleef met me meekomen. Ik wilde even alleen zijn.

Maandag 29 april (dag 177)

Ik ben pas drie dagen in Hanoi, de hoofdstad van Vietnam, en ik ben er nu al op uitgekeken. Ik ben eigenlijk helemaal uitgekeken op dit deel van de wereld en wil het liefst zo snel mogelijk naar Indonesië, waar ik van veel andere reizigers zulke enthousiaste verhalen over heb gehoord. Maar eerst naar Hongkong, die plek wil ik zeker meepikken tijdens deze reis voordat het volgend jaar in Chinese handen komt. Om in Hongkong te komen, moet ik door China, dus vanochtend naar de Chinese ambassade gefietst om een visum te regelen. Normaal duurt het een week om die stempel in je paspoort te krijgen, maar tegen betaling van wat extra geld kan ik het (hopelijk) morgen al ophalen. De Nieuw-Zeelander vertrok vanochtend vroeg, gelukkig. Ik ben zijn verhalen over het versieren van meisjes meer dan zat. Iedere keer als een arme Vietnamees hem ansichtkaarten wilde verkopen (wat hier in Hanoi een tien-dagelijks terugkerend fenomeen is) riep hij uit: “I don’t need postcards, I want a fucking wife for tonight”. Ik begreep bovendien niet zijn Nieuw-Zeelandse *slang* als hij het over sex, neuken en vrouwen versieren had. Sinds hij is vertrokken heb ik geen nieuwe kamergenoot, maar ná Bob vind ik dat helemaal niet zo erg.

Dinsdag 30 april (dag 178)

Het is Koninginnedag vandaag, realiseer ik me als ik naar de datum hierboven kijk. Het is in Vietnam toevallig Bevrijdingsdag (het is de dag dat Saigon werd 'bevrijdt' van de Amerikaanse imperialisten), dus ik kan met twee vlaggetjes gaan zwaaien. Een andere overeenkomst met de Nederlandse Koninginnedag is dat in Hanoi voor het eerst de zon schijnt (sinds ik er ben). Vietnam bevindt zich nu in de overgang van de droogte naar de regentijd, dus tot nu toe heb ik in Hanoi niets anders meegemaakt dan zware bewolking en regendruppels. Het deed me aan Nederland denken. Na het ophalen van mijn visum voor China besloot ik weer eens iets cultureels te doen. Ik heb achtereenvolgens het kunstmuseum, de Tempel van de Literatuur en de dierentuin bezocht, lekker fietsend van de ene attractie naar de andere. In het kunstmuseum waren een aantal interessante, expressieve uitingen van de Vietnamoorlog. Zo hingen er schilderijen van Amerikaanse soldaten met daaronder het bijschrift "the American aggressors are burning a town". Dit museum was dus net zo objectief als al die andere die ik in Vietnam heb gezien. Toen ik wat soezerig (na een biertje in het zonnetje) terug in mijn hotelkamer kwam zag ik tot mijn schrik dat mijn ex-Nieuwzeelandse kamergenoot weer terug was. Maar hij viel mee, hij had het maar vijfendertig keer over vrouwen.

Woensdag 1 mei (dag 179)

Met m'n visum in mijn hand naar het onbekende land: China. Een van de moeilijkst bereisbare landen waar ik naartoe ga, zónder reisgids. Het is me niet gelukt een Lonely Planet-gids te bemachtigen, zelfs geen kopie. Ik kwam in Hanoi geen reizigers tegen die net uit China kwamen en van wie ik hun gids kon kopen of ruilen. Kennelijk is de grensovergang tussen China en Vietnam geen populaire route onder rugzakreizigers. GELUKKIG, en echt verschrikkelijk GELUKKIG, heb ik in Saigon een *Chinese-English Phrasebook* weten te vinden, want dat blijkt ik hard nodig te hebben. Sterker nog, dat is het enige wat ik absoluut niet kan missen. Met de bus naar de grens ging voorspoedig, met als enige nadeel dat ik weer eens compleet door elkaar gehusseld ben. Lopend de grens over zonder problemen, ik hoefde niet eens smeergeld te betalen aan de Vietnamese douaneambtenaren en de Chinezen deden niet eens een poging mijn bagage te controleren. Wel moest ik een formulier invullen waar alleen maar Chinese karakters op stonden. Om één uur 's middags zette ik m'n

eerste voet in China. Met een busje naar Pingxiang, het eerste dorpje voorbij de grens waar ik besloot de nacht door te brengen. En meteen kwam al uit waar iedereen me voor gewaarschuwd had: niemand, maar dan ook werkelijk niemand, spreekt Engels en alle, maar dan ook werkelijk alle, opschriften zijn in het Chinees. Een taal die ik tot nu toe niet machtig ben. Met behulp van mijn van onschatbare waarde zijnde *Chinese Phrasebook* moest ik vragen of het gebouw waar ik voor stond een bank, een hotel of een treinstation was. Als ik Hongkong haal zónder de hulp van een reisgids vind ik dat ik wel een medaille heb verdiend (dubbel).

Donderdag 2 mei (dag 180)

Het duizelt me allemaal een beetje. Het leven in China is zó anders dan ik me ooit had voorgesteld. Het zal, denk ik, een lange tijd duren voordat ik een beetje geacclimatiseerd ben aan dit enorm grote land met meer dan een miljard mensen. Pingxiang vind ik het meeste lijken op een buitenwijk van Moskou, met hoge betonnen flats en kantoorgebouwen met daaronder de staatswinkels. Ik nam een riksja naar het busstation om een bus naar Nanning te nemen. Ik heb de Chinese karakters van Nanning uit mijn hoofd geleerd om te voorkomen dat ik bijvoorbeeld in de bus naar Peking stap. De busrit was een ongekennde luxe: comfortabele ligstoelen en helemaal niet volgepropt met Chinezen! Het eindpunt van de bus was Nanning, dus dat kon niet misgaan (stel je eens voor dat ik in een totaal verkeerde plaats uitstap – met de onkunde van mij om Chinees te lezen en met de onkunde van de Chinezen om Engels te verstaan ben je dan bijna reddeloos verloren!). In Nanning op zoek naar een hotel. Uiteindelijk heb ik een goedkope kamer gevonden in een betonnen toren van twintig verdiepingen hoog. In Nanning mis ik ook het beeld dat ik van China had. Het doet me meer denken aan Japan of zoiets. Overal moderne, hoge gebouwen met spiegeland glas, rijkelijk gesorteerde grote winkels, brede straten met veel verkeer en verschrikkelijk veel oogverblindende neonreclame.

Vrijdag 3 mei (dag 181)

Doordat ik geen reisgids heb, weet ik niet wat er te doen is in Nanning. Maar dat geeft niks. Het regelen van zaken neemt al bijna alle tijd in beslag. Op mijn plattegrond van Nanning, in het Chinees, probeerde ik uit te vinden waar een bank was waar ik travelers cheques kon wisselen. Tot vandaag dacht ik dat ik de enige buitenlander in China was, totdat ik twee Amerikanen op de fiets tegenkwam die in Nanning studeren. Zij vertelden

me waar ik een bank kon vinden. Ik heb bij het postkantoor een poging gedaan een brief op te halen bij de poste restante. Maar daar hadden ze bij het postkantoor nog nooit van gehoord, en het staat nota bene wel in mijn *Chinese Phrasebook*! Na een half uur heb ik het opgegeven, mede omdat er zich ondertussen 80 Chinezen om me heen hadden verzameld. Naar het treinstation om een kaartje te kopen voor Guangzhou voor morgen. Op een kaart heb ik de Chinese karakters van Guangzhou opgezocht, en ben voor het loket gaan staan met die karakters erboven. Door het wijzen naar bepaalde termen in mijn *Chinese Phrasebook*, zoals “morgen”, “zacht bed” en “eerste klas”, is het me uiteindelijk gelukt een kaartje te bemachtigen. Het enige wat ik nog moet uitvinden is hoe laat deze trein vertrekt, wel handig om te weten. In mijn hotel is een meisje die drie woorden Engels spreekt, en die heeft het me met behulp van gebaren verteld. Geduld is een schone zaak bij het reizen in China. Ik heb al gemerkt dat je niet teveel hooi op je vork moet nemen.

Zaterdag 4 mei (dag 182)

Op m'n gemak ontbeten in mijn hotelkamer, want mijn trein naar Guangzhou vertrekt pas om half vijf. Ik heb brood en jam gekocht om zelf mijn ontbijt klaar te maken, want ik hou het niet vol elke dag met *noodles* of rijst te beginnen. Als je korte tijd reist is het gemakkelijk om je aan de gewoontes van een land aan te passen, maar na een lange tijd reizen komt de rijst je neus uit. Eén keer per dag rijst vind ik meer dan genoeg. Vandaag had ik mijn maaltijd met rijst rond het middaguur, omdat ik 's avonds in de trein zit. Ik weet absoluut niet waaruit het prutje bestond dat tezamen met mijn rijst werd geserveerd. Ik heb bij gebrek aan communicatiemogelijkheden gewezen op iets in de keuken. Net toen ik wilde beginnen met eten kreeg ik gezelschap van een Chinees meisje die Engels met me wilde praten. Ze heette Wei Yue Hong en ze was lerares Engels, hoewel mijn Engels stukken beter was dan dat van haar. We hebben over van alles en nog wat gepraat en adressen uitgewisseld. Het was grappig dat het Engels dat ze sprak het Britse *upper-class* (Thatcheriaanse) Engels was, waardoor ze moeite had mij te verstaan. Ik spreek dat natuurlijk niet. Na afscheid te hebben genomen ben ik in de trein gestapt. Ik had een zacht bed gereserveerd deze keer en wat een luxe! Ik lag op een superdik matras met brandschone lakens en dekens en kon zelfs mijn benen strekken. Ik keek er naar uit heerlijk gerieflijk de nacht door te brengen. Dit was echt genieten in plaats van het gebruikelijke afzien!

Zondag 5 mei (dag 183)

Compleet uitgerust kwam ik in Guangzhou aan. Toen ik uit het stationsgebouw kwam zag ik een enorme mensenmassa. Ik heb zelden zoveel mensen bij elkaar op één plek gezien. Gelukkig was ik een kop langer en kon ik over de hoofden heen de taxistandplaats ontdekken. Even later werd ik bij de jeugdherberg gedropt, dat gezien de prijs en de inrichting meer weg heeft van een middenklasse hotel. Ik deel mijn kamer met een Israëliër die daar zo ongeveer woont. Hij werkt voor een Spaans bedrijf in Guangzhou. In de middag ging ik de Qing Ping markt verkennen, waar ik van andere reizigers zulke spectaculaire verhalen over heb gehoord. Van levende apen zou de schedel worden opengesneden en de hersenen zouden direct daarna uit de hersenpan worden gegeten. Dan zijn ze nog lekker vers. Ik heb elke centimeter van de markt gezien, maar géén apen. Wel honden en katten, maar die waren volgens mij als huisdier bedoeld in plaats van voor in de braadpan. De verhalen over apen lijken me sterk overdreven, misschien gebeurde het tien jaar geleden. Oh, voordat ik het vergeet te melden: het is vandaag precies een half jaar geleden dat ik Nederland verliet. Wat vliegt de tijd snel. Die emotionele 5 november zal ik niet snel vergeten. Wat heb ik een hoop beleefd en meegemaakt sinds die tijd. Ik denk dat de afgelopen zes maanden de meest enerverende uit mijn leven zijn geweest.

Maandag 6 mei (dag 184)

Het lijkt erop dat ik vandaag pas met mijn wereldreis ben begonnen, zoveel energie had ik in mijn lijf. Ik heb ontelbare kilometers in Guangzhou rondgewandeld en me onderwijl verbaasd over de welvaart in deze stad. Je ziet de welvaart letterlijk groeien, zoals de Chinezen bepakt en bezakt met televisies, flessen whisky en karaoke-installaties de winkels verlaten. Elke straat lijkt op een drukke winkelstraat op een koopzondag in Nederland. Je kan nauwelijks normaal lopen tussen de drommen mensen en iedereen hamstert de winkels leeg alsof er morgen niets meer is te krijgen. En tussen de vele Chinezen kon ik natuurlijk niemand van mijn “soort” ontdekken, lange, blauwogige en blondharige wezens met haren op hun armen en benen. Met mijn niet eens abnormaal grote lengte had ik in ieder geval het voordeel dat ik naar lucht kon happen, al betrof dat wel vooral de bruine lucht van de uitlaatgassen van het vele verkeer. Tsja, dat is de keerzijde van de welvaartsgroei. Omdat ik morgen naar Hongkong vertrek heb ik even

meegedaan met de koopwoede: voor mijn souvenircollectie heb ik slangenwijn (met de slang nog in de fles – daar kan ik ze thuis lekker mee laten schrikken) en een Chinees woordenboek van vijf kilo gekocht. Het is de vraag of ik dat laatste echt nodig heb, maar ik wilde ook iets kopen dat het langer uithoudt dan een week. Morgen sjouw ik me dus een breuk, maar het is de bedoeling dat ik het in Hongkong op de post doe.

Dinsdag 7 mei (dag 185)

Gisteravond met de Israëliër van mijn kamer, Sinay, naar de disco. Het was de meest vooruitstrevende disco van heel China, maar het deed me eerder denken aan een feestje op de middelbare school. Wij waren de enige westerlingen, dus we hadden de hele avond de volle aandacht van de Chinezen. Ze probeerden onze progressieve dansstijlen te imiteren, dus wij hadden een grote verantwoordelijkheid. De manier waarop wij dansten hadden ze nog nooit ergens anders gezien. Aangezien het de meest moderne nachtclub was hebben wij in grote mate China's toekomstige danstrend bepaald. Sinay vertelde me dat hij de eerste westerling was die in Hongkong tot een gevangenisstraf is veroordeeld vanwege het bezit van cocaïne. Acht maanden heeft hij in de bajes van Hongkong doorgebracht. Toen hij werd vrijgelaten is hij meteen Hongkong uitgezet en tot ongewenst vreemdeling verklaard. Hij was heel aardig, maar voordat ik vandaag de boot nam naar Hongkong heb ik voor de zekerheid toch even mijn bagage overhoop gehaald. De trip naar Hongkong met een supersnelle *hovercraft* duurde viereneenhalf uur. Een *hovercraft* is net als een vliegtuig: je kan slechts met moeite door de te smalle raampjes naar buiten kijken en je oren zitten dicht bij aankomst. Wat een schok toen ik in Hongkong arriveerde, zo druk, zo westers en schoon en zoveel wolkenkrabbers zo dicht bij elkaar. Het is rijk en daarom ook duur, het kost me wel moeite te wennen aan deze hoge westerse levensstandaard en -stijl. Na een half jaar in derdewereldlanden te hebben vertoeft valt mijn mond iedere keer open van ontzag – ik ben de schok nog niet helemaal te boven.

Woensdag 8 mei (dag 186)

Vannacht gebeurde er iets raars. Ik werd wakker, keek op mijn reiswekkertje, en zag dat het pas twee uur middernacht was. Terwijl ik weer probeerde te slapen gingen mijn kamergenoten opstaan. Het verbaasde me dat er zoveel activiteit was in mijn "slaapzaal" midden in de nacht. Ik kon moeilijk in

slaap komen, totdat ik opeens een schoonmaakster zag die onze kamer kwam schoonmaken! Ik keek op mijn reiswekkertje en zag dat het plots tien uur 's ochtends was! Mijn slaapgelegenheid was een benauwde, krappe ruimte met zes te korte bedjes op de negentiende verdieping van een lelijk hoog gebouw midden in het centrum van Hongkong, zónder ramen. Dat was dus de reden dat ik mijn oriëntatie van dag en nacht volledig kwijtraakte. Het hotel was mij een beetje té vol en té benauwd, dus ik ben verkast naar de jeugdherberg bovenop een heuvel. Het uitzicht op de wolkenkrabbers van Hongkong is geweldig spectaculair, alleen moet je een half uur uittrekken voor de zware, steile klim naar de top van de heuvel. Ik heb het één keer gedaan, mét rugzak volgeladen met Chinese souvenirs, maar de volgende keren laat ik mij niets gelegen een taxi te veroorloven. Het is vrij koud, nat en winderig in en rondom de jeugdherberg (het natte seizoen van Hongkong is aangebroken), maar de mate van frisse lucht die je kan inademen is in ieder geval stukken beter dan de koolstofdioxide van het rond-de-klok leven in het Hongkong beneden.

Donderdag 9 mei (dag 187)

Ik voelde me nogal gespannen de laatste tijd, dus ik besloot een dokter op te zoeken. Hongkong is rijk en welvarend, hier durf ik het wel aan. In China of Vietnam was ik bang in de handen van een één of andere kruidendokter te belanden die me zou behandelen met slangenwijn en het prikken van naalden in mijn buik. Ik werd behandeld door dokter Ng van de *Hongkong Christian Service Medical Clinic*. Dit adres kreeg ik van het Hongkongse toeristenbureau. Dokter Ng vertelde me dat ik lijdt aan het *dyspepsia syndroom*, oftewel gewoon reismoeheid. Ik moet een paar dagen rust nemen en ik heb een stapel medicijnen meegekregen (ik moet negen tabletten per dag slikken!). Eerlijk gezegd ben ik wel blij met deze diagnose, want ik heb het wel een beetje gehad met het reizen. Misschien nog naar Macau, en dan naar Amerika vliegen om aan het strand te liggen en vrienden op te zoeken. Ik denk dan eind juni of begin juli weer in Nederland te arriveren. Acht maanden heb ik dan gereisd, en dat is een mooie tijd (waar ik zelf best trots op ben). Met het verlaten van China en het betreden van Hongkong heb ik het gevoel dat ik de derde wereld definitief achter me heb gelaten en vanaf nu alleen nog maar in de westerse wereld rondtrek, tot aan het einde van m'n reis. Ik heb het thuisfront opgebeld en zij waren volgens mij ook wel blij dat ik in de nabije toekomst terugkeer. Het zwaarste

(en ik denk ook het meest interessante) gedeelte van mijn reis heb ik gehad. Vanaf nu is het voornamelijk niks doen op één plek.

Vrijdag 10 mei (dag 188)

De medicijnen beginnen hun uitwerking te tonen, ik heb me in tijden niet meer zo moe gevoeld. Héérlijk, lekker weer een dag om uit te rusten. Dat heb ik dus de hele dag gedaan, op een paar uur na dat ik bezig ben geweest een pakje naar Nederland te sturen. Mijn rugzak is nu acht kilo lichter! Zonder dat ik ook maar één toeristische attractie heb gezien, begin ik de stad toch al aardig te kennen. Dat is ook wel nodig, want soms is het moeilijk in de wirwar van wegen, verhoogde wandelpaden en winkelcentra en kantoorgebouwen die vloeiend aan-, in-, onder-, boven- en tussen elkaar zijn gebouwd de weg te vinden. Hongkong doet me denken aan een moderne stad in de 21e eeuw. De mensen zijn ook zo goed gekleed. Het is de eerste keer dat ik als versleten rugzakreiziger opval tussen de donkere pakken, mantelpakjes en nieuwste modieuze trends. Het kan me echter niet schelen. Als die mensen een reis achter de rug hebben zoals ik zouden ze er ook zo uitzien. Ik vind trouwens dat de meeste mensen in Hongkong er erg gestrest uitzien, terwijl dokter Ng mij gisteren vertelde dat ik er zeer gezond uitzie! Terug in de jeugdherberg besloot ik voor de eerste keer, vanwege de oplopende kosten, zelf mijn eten te koken. Spaghetti uit blik met groenten uit blik. Overigens kan je merken dat Hongkong nog steeds een Britse kolonie is. De jeugdherberg zit vol met Engelsen, Australiërs, Nieuw-Zeelanders en Canadezen.

Zaterdag 11 mei (dag 189)

Ik wil het rustig aan gaan doen. Ik ben laat opgestaan en om één uur na mijn ontbijt naar beneden gegaan om wat activiteiten te ondernemen. Toch heb ik het idee dat ik tussen mijn afdaling en het nemen van de laatste bus terug naar de jeugdherberg om acht uur té actief ben geweest. Sterker nog, ik heb bijna geen moment stilgezeten, behalve die dertig minuten dat ik op een overdekt terras voor acht gulden een kopje thee heb gedronken. Het is moeilijk het sloom aan te doen in een stad die rond-de-klok op zijn grondvesten schudt van de activiteiten. Ik ben naar het postkantoor geweest om brieven te posten, maar het was gesloten. Hoe is dat mogelijk! In een stad die de gemoederen geen minuut per dag met rust laat? Enfin, ik wilde toch wat cultureels gaan doen, dus heb ik het gratis toegankelijke themamuseum bezocht. Er was een expositie over de Vlaamse theehandel

met China, maar opvallenderwijs waren de meeste tentoonstellingsobjecten afkomstig uit Nederland. Ik heb nieuwe veters nodig voor mijn half uit elkaar vallende wandelschoenen, dus ik besloot na het museum naar het daarnaast gelegen ultramoderne winkelcentrum *Pacific House* te gaan. Ik wilde gewoon normale veters van HEMA-kwaliteit, maar die waren in het gigantische Pacific House niet te vinden. Wel waren er in de meest exclusieve schoenenwinkels merkveters te vinden, maar ik wil helemaal geen merkveters! Hongkong is duidelijk veel te duur voor mij.

Zondag 12 mei (dag 190)

Ik heb wat goede zaken gedaan in Hongkong. Ik heb mijn *Lonely Planet South East Asia Guide* verkocht voor vijftig Hongkongse dollar en ik heb van een andere reiziger voor honderd Hongkongse dollar een gloednieuwe reisgids gekocht van de USA (normale prijs 260 Hongkongse dollar). Ik moest uit m'n *South East Asia*-gids echter nog wat kopieën maken van de bladzijden over Hongkong en Macau dat bijna vijftig Hongkongse dollar kostte.... Het is zondag vandaag en wat doen de Hongkongezes op een zondag? Ze gaan naar het park. Ik was tenminste niet de enige in het *Knowloon Park*, waar ik tevergeefs zocht naar de door het toeristenkantoor aangekondigde muzikanten. Het was wel een grappig, modern aangelegd park met de gebruikelijke afschrikwekkende kunstobjecten en niet werkende fonteinen. Er was ook een openluchtwembad met wandelpaden erboven zodat je de zwemmers goed kon bezichtigen, maar "voeren" en "duiken" was verboden. In het park ben ik naar het Museum of History geweest dat een zeer pro-Britse beschrijving gaf van de ontwikkeling van Hongkong sinds de Britten er voet aan land hebben gezet. Wat zal de koers van dit museum veranderen als volgend jaar de Chinezen de touwtjes in handen nemen! Als ik rondloop door Hongkong valt het me op dat veel mensen zich arrogant gedragen. Dat heeft natuurlijk met de rijkdom te maken. Of je nou een drs. in de economie bent of niet, als je een rugzak draagt word je in de meeste gevallen als een zak vuil behandeld.

Maandag 13 mei (dag 191)

Elke stad die ik tijdens m'n reis bezoek heeft een eigen modeverschijnsel. Zo is de nieuwste mode in Saigon het dragen van een baseball cap, in Hanoi het dragen van een junglehoed en hier in Hongkong het dragen van een

zaktelefoon. Niet alleen zakenmensen dragen dat hinderende piepende ding constant bij zich, maar ook joggers, toeristen en bouwvakkers dragen er een. Het zal wel met het immer stijgende ontzag voor de rijkdom van deze stad te maken hebben, want Hongkong is duur, héééééél duur (zoals ik al eerder concludeerde). Dat laat mij weinig ruimte uitbundige, en dus ook geldverslindende, activiteiten te ondernemen. Daardoor heb ik meestal voor zonsondergang mijn jeugdherberg al weer opgezocht, waar ik de rest van de avond spendeer met een goed boek. Hongkong staat onder andere bekend om zijn spetterende nachtleven, maar daar zal ik met mijn slinkende budget helaas weinig van kunnen proeven. Ik heb vandaag geprobeerd een visum voor *The States* te krijgen, maar het Amerikaanse consulaat sloot net zijn deuren toen ik er aankwam. Ik ben toen maar met de tram naar het hoogste punt van Hongkong gereden (wat hier overigens de grootste toeristische attractie is). Het uitzicht op de wolkenkrabbers was indrukwekkend, al scheelde het niet veel met het magnifieke uitzicht vanaf m'n jeugdherberg. Eindelijk scheen de zon weer eens, iets dat wat extra cachet gaf aan het spectaculaire uitzicht.

Dinsdag 14 mei (dag 192)

Ik ben vroeg opgestaan vanochtend (om acht uur) om op tijd bij het Amerikaanse consulaat aan te kloppen. Buiten het gebouw stonden honderden Hongkong Chinezen in een lange rij, waar ik achter aan moest sluiten. Ik was zo ongeveer de enige westerling, en waarschijnlijk ook de enige die niet naar Amerika wil emigreren. Na een paar uur werd ik toegelaten tot het consulaat, waar ik twintig dollar voor mijn visum moest betalen. Maar je kon alleen met een bankpas van een Hongkongse bank betalen! Ik kon iemand anders vragen voor mij te betalen en hem in cash terug te betalen, maar ik was zo stom om niet genoeg geld mee te nemen. Ik had nog maar een paar minuten voordat het consulaat ging sluiten, dus als een turbo-aangedreven olympisch atleet ben ik naar de dichtstbijzijnde bank geracet om geld te pinnen. Toen ik helemaal bezweet en hijgend terugkwam bij het consulaat waren ze net bezig de deuren te sluiten. Ik kon me er net tussen wurmen en was dus de laatste die een interview moest laten afnemen waarom ik dan wel een visum voor Amerika wilde. Ik heb de Amerikanen kunnen overtuigen en kan mijn visum morgen ophalen. Wát een gedoe om op vakantie naar Amerika te kunnen gaan. Ik heb dezelfde middag ook meteen een vliegticket naar Los Angeles gekocht. Ik vlieg maandag weg. Toen ik het ticket in mijn zak had, had ik het idee dat mijn

vakantie al bijna over is. Amerika is mijn laatste bestemming en omdat het toch een beetje vertrouwd terrein voor mij is heb ik het gevoel dat het “grote ontdekkingsavontuur” ten einde is.

Woensdag 15 mei (dag 193)

Voordat ik naar Amerika vlieg, wil ik toch nog even naar Macau. Ondanks het doktersadvies het rustig aan te doen, wil ik het persé zien. Het is zo dichtbij en de volgende keer dat ik misschien in de nabijheid ben is het al in beslag genomen door de Chinezen die in 1999 de macht in handen krijgen. Ik heb een bootticket voor Macau gekocht en de daaropvolgende uren in de *Hong Kong Botanical and Zoological Gardens* doorgebracht, wachtende totdat ik mijn Amerikaanse visum kon ophalen. Het weer is eindelijk wat beter de laatste dagen na dagenlange regen, storm en zware bewolking. In de zon was het dus goed uit te houden tussen de flamingo's en de orang-oetans. De dierentuin is gratis en midden tussen de hoogste kantoorgebouwen van Hongkong gesitueerd, dus aan “mensen kijken” geen gebrek. Vele kantoormannetjes en -vrouwtjes hopen in de lunchpauze de stress te ontvluchten door naar tijgers en de zeldzame witte kraanvogel te staren. Om vier uur m'n visum opgehaald, waarschijnlijk mijn laatste visum in m'n steeds voller wordende paspoort gedurende deze reis. Ik had van iemand een adres gekregen waar je gratis kon internetten. Het was in een kledingwinkel met de naam *Greenpeace*. Het personeel in deze futuristisch ogende winkel loopt in witte antinucleaire pakken. De jongen die toegang had tot het internet was het password vergeten, dus het internetten kon ik vandaag helaas vergeten.

Donderdag 16 mei (dag 194)

Het derde deel van mijn dagboek alweer, en dik na een half jaar reizen. Het is tevens mijn laatste deel, want ik weet dat ik vanuit Hongkong nog slechts naar de Verenigde Staten reis en dan definitief een punt zet achter de wereldreis-van-m'n-leven. Dat is ook de reden dat ik dit derde deel combineer met mijn in-nood-levens-reddende notitieboek, met alle urgente telefoonnummers en onmisbare nummers van paspoort, giromaatpas en credit card. Ik verwacht na anderhalve maand weer terug te zijn in het lieflijke Nederland. Dit derde deel inaugureer ik tevens op de 60e verjaardag van mijn vader. Een bijzondere leeftijd, en ik stond vandaag best wel vaak stil bij zijn verjaardag. Temeer hij het groots viert en ik er juist dit jaar niet bij kan zijn. Volgend jaar ben ik weer van de partij, maar “61” wordt natuurlijk

niet zo groots gevierd. Ik heb telefonisch mijn felicitaties overgebracht, vanuit Macau waar ik vandaag vanuit Hongkong naartoe ben gereisd. Macau is op papier een Portugese kolonie, maar wordt voor 99 procent beïnvloed door de Chinezen. De boottrip naar Macau was weer identiek met de 20e eeuw: ik kon niet de buitenlucht opsnuiven want ik zat in een geairconditioneerde ruimte met vliegtuigstoelen waar je slechts door te smalle raampjes de wereld buiten de *hi-speed ferry* kon bewonderen. In Macau een hotelkamer gevonden op de tweede verdieping van een hoge betonnen flat waar mijn bed, televisie, badkamer en tafeltje zich in een ruimte van twee bij twee meter bevinden, maar ik heb gelukkig wél een raam. Toen ik 's avonds een lekker Portugees restaurantje wilde opzoeken werd ik benaderd door een oudere man die me de weg wees. Hij bleek professor te zijn en directeur van de United Nations University in Macau. We raakten zo geanimeerd in gesprek dat hij me uitnodigde in zijn luxueuze appartement een drankje te drinken. Deze statusvolle professor probeerde me vervolgens dronken te voeren. Na een saké, een gin-tonic en drie glazen witte wijn bracht hij me naar een goed restaurant. Hij liet me achter want hij moest een lezing geven voor de Rotary Club. Toen ik de gepeperde rekening van m'n restaurant wilde betalen, bleek dat de professor het van tevoren al had betaald! Deze professor uit Denemarken was heerlijk prettig gestoord. Hij nodigde me uit morgen naar zijn kantoor te komen om te lunchen. Het geld dat ik bespaard had met mijn eten besloot ik te vergokken in een casino. Alles verloren natuurlijk.

Vrijdag 17 mei (dag 195)

Vijf brieven opgehaald bij de poste restante in het postkantoor, de helft van het totale aantal brieven dat er lag. Kennelijk is Macau geen voor de hand liggende reizigersbestemming, en ik heb hier inderdaad nog weinig andere rugzaktoeristen gezien. Om half één naar de United Nations University voor de lunch. De professor, Dines Björner, had het deze keer te druk voor mij en ik heb hem dan ook niet gezien of gesproken. Ik vond het niet zo erg, ik was bang dat hij wéér voor mijn eten zou betalen of dat hij me weer dronken zou proberen te voeren. In plaats daarvan werd ik opgezaald met drie medewerkers van de universiteit die me meenamen naar een Chinese tent. Het waren een Portugees, een Indiër en een Vietnamees. Een vreemde situatie, bevond ik me daar opeens tussen drie elkaar goed kennende collega's. Ik hoop dat ik ze een beetje heb kunnen vermaken met mijn reisverhalen, hoewel ik het gevoel had dat het nogal ver van ze af stond, de

manier waarop ik momenteel leef. De rest van de dag in Macau rondgebanjerd, het fort, een gevel van een kerk en het Maritiem Museum bezocht. Macau is zo klein dat je in een paar uur alles hebt gezien. Dat is denk ik de reden dat ze zoveel casino's hebben neergezet.

Zaterdag 18 mei (dag 196)

Macau is zó klein dat ik het niet erg vond deze Portugese kolonie vandaag weer met de *hi-speed ferry* te verlaten, terug naar het inmiddels vertrouwde Hongkong. Ik had althans een vertrouwd gevoel van herkenbaarheid toen ik de wolkenkrabbers door het raampje van m'n schip in de verte zag opduiken. Wederom naar de jeugdherberg op de top van de heuvel, onder meer omdat het de goedkoopste plek van heel Hongkong is. Ik ontdekte onlangs dat ik nauwelijks meer geld heb, en ik ga binnenkort nog wel naar Amerika! Ik sta dus flink rood als ik terugkom, maar wat maakt het uit. Ik leef maar één keer en zo'n wereldreis als dit maak ik waarschijnlijk ook maar één keer in m'n leven. Ik schrok echter wel dat mijn geld er zo snel doorheen gevlogen is. Vooral sinds mijn aankomst in Thailand is het hard gegaan. In de jeugdherberg een aantal bekende gezichten, gezichten die ik voor mijn tussendoortje naar Macau ook heb gezien en waarmee ik een paar woorden heb gewisseld. Ik en nog twee Fransen zijn geloof ik de enigen hier die de Engelse taal niet als moedertaal hebben, al begint dat bij mij steeds meer te vervagen. Het is dat ik in mijn dagboek nog Nederlands schrijf, anders zou m'n moedertaal drastisch zijn vervormd. Ik ben sinds Saigon in Vietnam geen Nederlanders meer tegengekomen.

Zondag 19 mei (dag 197)

Dit is mijn laatste dag in Azië. Ik heb vanaf het begin van m'n reis in Gaziantep, in Turkije, continu in Azië gereisd. Om dat te vieren wilde ik vandaag iets duurs gaan doen, maar ik kon niets verzinnen. Ik heb daarom nog maar eens door de stad gebanjerd, om die indrukwekkende skyline van Hongkong goed tot me door te laten dringen. Opdat het eeuwig in mijn geheugen en op mijn netvlies blijft gebrand. Wat me opviel is dat Hongkong elke zondag een vrouwenoverschot heeft. Vorige week zag ik het ook al, duizenden, misschien wel tienduizenden, Aziatische vrouwen die de hele dag in groepjes op de grond in de straten zitten. Ze doen de hele dag niets anders dan eten, drinken en kwebbelen. Ze kwebbelen zo luid dat het het verkeerslawaaï overstemt. Ik weet niet wat het voor moet stellen, misschien Chinezen die een dagje mogen winkelen in Hongkong.* Maar waarom het

alléén vrouwen zijn? Om even de koelheid van airconditioning te voelen ben ik naar het *Space Theatre* geweest, een van de meest technologisch geavanceerde planetaria ter wereld. Er werd een show gedraaid over de planeet Venus, een gloeiend hete bol ter grootte van de aarde en niet ver van de maan. De verrassende conclusie was natuurlijk dat de aarde er door het broeikas effect over een paar jaar hetzelfde uitziet.

* Later hoorde ik dat die vrouwen gastarbeiders zijn uit de Filipijnen, Maleisië en Indonesië die het huishouden verzorgen voor de rijke inwoners van Hongkong.

Maandag 20 mei (dag 198)

D-day vandaag. Het is in ieder geval de langste dag van mijn wereldreis, iets van 34 uur. Ik vloog van Hongkong naar Los Angeles en ben daardoor meteen tien uur terug in de tijd gebombardeerd. Mijn dag bestond uit twee korte dagen en twee korte nachten. Gezeten in het vliegtuig heb ik een nacht meegemaakt en toch kwam ik op dezelfde dag om twee uur 's middags in Los Angeles aan, terwijl ik een uur daarvoor uit Hongkong ben vertrokken. Ik moest overstappen in Taipei, de hoofdstad van Taiwan. Naar Taipei met Thai Airways, naar Los Angeles met EVA Air. Een Taiwanese maatschappij waar ik tot enkele dagen terug nog nooit van had gehoord. Terwijl ik in mijn extra nachtje een mislukte poging deed de slaap te vatten, dwaalden mijn gedachten over de voorbije maanden. Ik heb het gevoel dat mijn trip naar Amerika m'n "echte" wereldreis een beetje afsluit. Het echte afzien is er in Amerika niet bij. Aan de ene kant trekt me dat wel, het lekkere luxe en comfortabele leventje dat me als reiziger te wachten staat. Maar aan de andere kant vond ik het slapen in de buitenlucht op het dak van een hotel, het wandelen door de bergen en de jungle en het reizen als enige en zonderlinge westerling in overvolle bussen onvergetelijk. Ietswat misselijk landde ik in Los Angeles. Het vliegtuig moest zo nodig rondcirkelend en op en neer schuddend op het vliegveld neerdalen. Na bijna acht jaar weer terug in The States. Aan die zestien maanden in Norfolk heb ik goede herinneringen, maar die werden van het ene op het andere moment de grond in geboord met mijn "welkome" ontvangst in L.A. Ik kreeg een speciale behandeling door de immigratiedienst. Ik werd uit de lange rij wachtenden gepikt, moest de inhoud van mijn rugzak uitgebreid laten zien en kreeg insinuerende vragen en opmerkingen naar mijn hoofd geslingerd door hard schreeuwende dictatoriale en autoritaire immigratiemannetjes

en -vrouwtjes die denken dat ze de wereldmacht in handen hebben maar niet eens weten waar de hoofdstad van hun eigen land ligt. Dat ik naar Syrië en Libanon ben geweest was natuurlijk compleet fout en ik kreeg te horen dat ik bij mijn volgende bezoek aan de VS maar beter wél een retourticket kon laten zien. Maar ik heb in Hongkong juist een Amerikaans visum aangevraagd omdat je in Hongkong geen vliegticket kan kopen van New York naar Amsterdam, logischerwijs. Nederlanders hebben normaal niet eens een visum nodig. Ik wilde hardop *assholes* schreeuwen naar deze lui, maar ik kon me nog net beheersen door het te fluisteren.

Dinsdag 21 mei (dag 199)

Godsamme, ik moet wel een hoop cultuurschokken verwerken deze reis. Momenteel lijd ik weer aan een nieuwe. Plotseling allemaal blanken om me heen in dit rijke, moderne Amerika. Maar wat me het meest schokt, is de grote hoeveelheid zwervers, daklozen en bedelaars die ik op mijn eerste echte dag in het “land van de onbegrensde mogelijkheden” tegenkwam. Ik ben gisteravond naar een jeugdherberg in Santa Monica gegaan, een soort buitenwijk mét strand van Los Angeles. Het is een rijke buurt met sjieke restaurants, extravagante kunstgalerieën en trendy (en zelfs slanke) blonde vrouwen en kunstmatig breedgebouwde mannen. Én dus zwervers. Niet die arme, hulpeloze bedelaars die ik in Azië tegenkwam, maar daklozen met een grote bek die je volledig verrot schelden als je langs ze loopt en ze niets geeft. Ze zijn beter gekleed en geciviliseerd dan hun Aziatische lotgenoten. Ze dragen zelfs een slaapzak en een matje bij zich voor de nachten buiten in de straat. Ik ben in de korte tijd dat ik me in Santa Monica oriënteerde ongeveer honderd keer benaderd door deze soort. Ik ben maar even buiten de deur van mijn jeugdherberg geweest, de jetlag speelt me nog parten en ik ben ongelofelijk moe. Ik heb veel gerust en geslapen vandaag en ik heb de nieuwe cultuurschok langzaam over me heen laten komen.

Woensdag 22 mei (dag 200)

Slecht geslapen. Ik ben nog niet verlost van mijn jetlag en bovendien deel ik mijn slaapkamer met twee stevig bierdrinkende Australiërs die met hun gestommel midden in de nacht en achtereenvolgend gesnurk mij en vijf andere lotgenoten van hun nachtrust verstoren. Weer rustig aan gedaan vandaag. Gewinkeld maar niks gekocht in Santa Monica en naar de beroemde pier aan het strand geweest (deze pier is bekend van de zwijmelende en melancholieke liefdesscenes bij zonsondergang in de

serie *Baywatch*). *Baywatch* wordt in Santa Monica opgenomen, maar de voorgespiegelde beelden van het optimale genot verschillen natuurlijk sterk van de werkelijkheid. Wat me opvalt, of wat me liever gezegd bekend voorkomt, is de domheid en de wereldvreemdheid van de Amerikanen. Er is in acht jaar dus niets veranderd. Ik kocht vandaag een krant maar ik zocht tevergeefs naar de pagina's met het wereldnieuws. Er zat wel een katern bij met acht bladzijden over de Amerikaanse *baseball* competitie. Ik heb Dan gebeld, maar na het draaien van zijn nummer kreeg ik een vreemd meisje aan de telefoon. Voor het bellen heb ik een telefoonkaart gekocht, die je merkwaardig genoeg alléén voor munttelefoons kan gebruiken. Na het inwerpen van een *nickel* moet je het nummer draaien dat op je telefoonkaart staat. Ik moet toch nog eens uitzoeken hoe die kaarttelefoons dan werken.

Donderdag 23 mei (dag 201)

Ik wil Los Angeles niet verlaten zonder enkele indrukken, dus moet ik zo nu en dan de stad in trekken. Ook al kost het me door al dat rusten en relaxen wat extra tijd en geld, dat kan me eigenlijk niet zoveel schelen. Maar voordat ik vandaag op verkenningstocht ging heb ik Dan gebeld. Op zijn werk was hij niet, maar daar gaven ze me zijn nieuwe nummer. We hebben afgesproken dat ik hem begin juni zal opzoeken, maar ik denk dat ik dat niet haal. Met de bus naar *downtown* Los Angeles. Ik voelde me in de bus weer een beetje vertrouwd, als enige blanke. Downtown L.A. liet bij mij een trieste indruk achter. Op een paar hoge en spiegelende wolkenkrabbers na zag het er verpauperd uit, met een hoop zwerfafval en zwervers in de straten, bijna alleen maar immigranten en verwaarloosde gebouwen. Het groepje wolkenkrabbers vormde het financiële district, en dáár was niemand in de straten te bekennen. De terrasjes van de naar sjiem strevende café's waren leeg en uitgestorven, zelfs geen toeristen. Er was wel een man die me wilde registreren voor de presidentsverkiezingen in november. Hij zou voor Clinton kiezen. Hij was vrij intelligent, hij wist dat in Nederland de regering niet in de hoofdstad zit maar in Den Haag. Eenmaal terug in het wél sjieke Santa Monica ben ik naar de film geweest: *Boys*. Een veel te korte, slecht geacteerde, waardeloze Z-film.

Vrijdag 24 mei (dag 202)

Ohhh..... (kreun), oh, wat een dag. Ik heb vandaag wat af gefilosofeerd over het nut, het doel en de missie van mijn wereldreis. Dat gebeurde vooral na

een telefoontje naar mijn ouders die me nog eens goed in mijn neus wreven dat ik absoluut geen rooie cent meer heb en dat ze zich daar, naast enkele andere dingen, behoorlijk zorgen over maken. Dit is verdomme waarschijnlijk de enige keer dat ik deze *trip of a lifetime* maak en dan wil ik ook genieten tot het einde. Ik heb me onderhand al uit zoveel netelige situaties gered dat ik me geen zorgen maak dat ik straks werkloos, dakloos en platzak in Nederland terugkeer. Maar ik maak me wel zorgen over de mij koppijn verzorgende zorgen van mijn ouders over mij. Het idee dat ik eventueel een auto probeer te regelen om naar Dan te rijden vonden ze ook al geen leuke gedachte. Ik heb overigens, om een andere reden, bedacht dat ik maar naar Chicago *vlieg*. Dat kost me slechts 99 dollar en dan kan ik wat meer van Los Angeles zien. Het strand en de Pacific heb ik vandaag gezien. Na het zien van de film *Forrest Gump* in mijn jeugdherberg zit ik nu in een trendy bar met de naam "Yankee Doodles, North America's most unique sports & game bar". Ze hebben hier naast Pamela-achtige meisjes biljarttafels en hightech-spelletjes.

Zaterdag 25 mei (dag 203)

Alles wat ik vandaag wilde bereiken is mislukt. Ik heb geen vliegticket naar Chicago kunnen bemachtigen en alle Servas-mensen die ik belde, wilden mij niet hebben. Het reisbureau dat me gisteren nog mededeelde dat ik voor slechts 99 dollar naar Chicago kan vliegen vertelde me vandaag dat die aanbieding geldig is tot 28 mei en dat een ticket nu opeens 160 dollar kost. Ik heb een paar Servas-adressen gebeld, maar allemaal waren ze niet daverend enthousiast mij te ontvangen. Ze hadden geen tijd of ze hadden net andere reizigers over de vloer (gehad) en ik moest over een paar dagen nog maar eens bellen. In twee gevallen kreeg ik een antwoordapparaat aan de lijn dat ik heb ingesproken, hoewel ik er sterk aan twijfel of ze mij ooit in mijn jeugdherberg terug zullen bellen. Ik begrijp niet waarom deze mensen Servas-host worden. Het lijkt wel of ze daartoe werden gedwongen, te merken aan de vele nukkige reacties. Het doet mijn sinds India opgedane vooroordeel over Servas in ieder geval geen goed. Het is zaterdagavond, dus het is enorm druk in Santa Monica. Een groot deel van L.A.'s *avant garde* gaat hier uit, en ik besloot er ook iets van mee te pikken. Ik ging naar een blues bar met live muziek. Het was lekker swingend. De sfeer en de mensen deden me denken alsof ik in een film zat. Het was stampvol, donker en rokerig en verschillende dronkaards begonnen tegen me te ouwehoeren.

Zondag 26 mei (dag 204)

Ik ben aan vakantie toe. Ja, het klinkt raar, maar het reizen van de afgelopen maanden kan je eigenlijk geen vakantie noemen. Zoveel regelen, zoveel stressen, je iedere keer aanpassen aan een nieuwe omgeving, iedere keer dezelfde verhalen ophangen aan andere reizigers, het begint je op een gegeven moment op te breken. Ik wil zo snel mogelijk naar Dan toe, maar ik moet eerst zien te regelen hóe ik er kom. Vandaag en morgen (Memorial Day) is alles gesloten, dus ik moet tot dinsdag wachten voordat ik weer verder kan gaan met “regelen”. Krantje gekocht en terrasje opgezocht om de krant te lezen, waar ik wel een paar uur mee zoet was. De zondagse editie van de *Los Angeles Times* weegt ongeveer drieënhalve kilo, en zelfs als de advertenties er uitgefilterd zijn blijft er nog genoeg leesvoer over. Na de krant naar het strand, mensen kijken. Er lopen behoorlijk wat rare vogels rond in Los Angeles. “Raar” is misschien niet het goede woord, “apart” is beter. Ze fietsen, lopen, rollerskaten of snelwandelen op het enige fietspad dat Amerika rijk is, langs het strand van Santa Monica. Ik heb zelden zoveel “aparte” mensen bij elkaar gezien die zo sterk van elkaar verschillen. Het was behoorlijk koud, het was wel rillen in mijn T-shirtje. Mijn trui heb ik weggeven in Laos omdat ik dacht ‘m niet meer nodig te hebben.

Maandag 27 mei (dag 205)

Disneyland heb ik acht jaar geleden in Florida al gezien, dus dat uitstapje kan ik hier in L.A. overslaan. Maar de andere grote attractie in de buurt, *Universal Studios Hollywood*, heb ik nog niet gezien en wil ik ook niet gemist zien op mijn lijstje van bezochte toeristische attracties. De Universal Studios in Hollywood zijn bovendien zó Amerikaans, ik vind dat je dat gewoon gezien móet hebben. Het wordt verondersteld de grootste filmstudio ter wereld te zijn, maar als bezoeker kom je in een hightech pretpark terecht en zie je weinig van het actuele filmgebeuren. Ik ging met de bus ernaartoe en was waarschijnlijk de enige met dit middel van vervoer. Ik moest een achtbaans-snelweg oversteken en een paar kilometer lopen over een gigantisch groot parkeerterrein voordat ik de ingang zag. Het pretpark was wel grappig en soms zelfs indrukwekkend, alles natuurlijk overgoten met die gladde Hollywood-glamour. Ik heb een tramtocht gemaakt over een studioterrein terwijl er een aardbeving losbrak, ik heb *live* ontploffingen en beschietingen meegemaakt uit een nagespeelde scène van de film *Waterworld*, ik heb de Flintstones zien dansen en ik heb

cowboys bewonderd die elkaar neersloegen in een wild-west act. Als je dit ziet, realiseer je je hoe ontzettend nep Amerikaanse films zijn. 97 procent is trucage, bewerkt met de moderne wonderen der technologische vooruitgang. Om gevaarlijke situaties te vermijden ging ik voor donker terug, en mijn bushalte was inderdaad al omgetoverd tot een *pick-up place* voor travestietenprostituees.

Dinsdag 28 mei (dag 206)

Het zit me niet mee de laatste tijd. Ik heb de laatste dagen al een fortuin aan telefoonkosten verknoeid met mijn pogingen een vliegticket naar Chicago te bemachtigen. De krant staat vol met aanbiedingen om goedkoop naar Chicago te vliegen, maar als je belt blijken die aanbiedingen opeens niet meer geldig te zijn of ze gelden pas voor vluchten over twee maanden. Ik kan en wil natuurlijk niet voor twee maanden in Santa Monica rondhangen, hoewel de op Amsterdam lijkende gezelligheid en de rondlopende mooie meiden wel aantrekkelijk zijn om hier de rest van mijn leven te spenderen. Er staat met koeienletters in de krant “Chicago OW ONLY \$99”, of dezelfde variant met “\$155”. En dat niet één of twee keer, maar pagina’s vol met reisbureautjes die in deze prijsklasse adverteren. Een uitgebreide belronde onder dezelfde reisbureautjes leverde echter het resultaat op dat vliegtickets variëren van 269 dollar tot slechts 800 dollar. Ik kan ook naar Chicago vliegen voor 160 dollar, maar dan moet ik wel zeven keer overstappen. Uiteindelijk heb ik 269 dollar neergeteld om morgen weg te vliegen, voor mijn gevoel veel te duur en ook meer dan ik nog heb (want mijn geld is op). Ik had natuurlijk meteen na mijn aankomst in L.A. een ticket moeten kopen, maar tot het telefoontje naar m’n ouders dacht ik nog een auto te kunnen regelen.

Woensdag 29 mei (dag 207)

Naarmate ik mijn cirkel rond deze aardbol voltooi wordt de wereld steeds kleiner. Tijdens het ontbijt vanochtend schoof ik onder het mom van *socializing* aan bij een Duitser, genaamd Derek, die al vier maanden aan het rondzwerven was. Voordat hij naar Amerika kwam vertoefde hij in Afrika, waar het stomme toeval wilde dat hij in Ethiopië hetzelfde naar Kaapstad fietsende Nederlandse koppel tegenkwam die ik in Syrië en Jordanië heb ontmoet! Ik kon mijn oren haast niet geloven toen ik het hoorde, dat in Los Angeles twee mensen elkaar tegen het lijf lopen die op twee totaal verschillende plaatsen en tijdstippen dezelfde reisgenoten tegenkwamen.

Wat is de wereld toch klein, blijf ik tegen mezelf herhalen. En alsof het niets bijzonders betreft ben ik vandaag even naar Chicago gevlogen, weer twee uur dichterbij Nederland. Ik vloog met American Trans Air, die “when flying ATA you’re on vacation!” als slogan hebben. De stewardessen liepen dan ook in korte broek en er werden rumcocktails geserveerd. In Chicago had ik een hoop tijd nodig om mijn jeugdherberg te vinden. Ik had wel gebeld voor een routebeschrijving, maar ik had kennelijk iets verkeerd verstaan.

Eenmaal uit het bovengrondse metrostation gestapt moest ik nog tig keer de weg vragen en tweeënhalve mijl lopen voordat ik kon verzinken in een diepe, diepe slaap.

Donderdag 30 mei (dag 208)

Ik werd om negen uur door mijn wekkertje wreed in mijn slaap gestoord. Ik wil verder reizen richting Dan, dus is er geen tijd om uit te slapen. De Greyhound bus naar Cincinnati vertrekt al om elf uur en je moet om een duistere reden al een uur eerder op het busstation zijn om een kaartje te kopen. Dit keer wist ik, na nauwlettende bestudering van de plattegrond in mijn niet zo gedetailleerde *Rough Guide*, het busstation wél in een keer te vinden. Het was niet druk in de bus die in acht uur over brede snelwegen naar Cincinnati zoefde. In hét land van de auto is het reizen per bus natuurlijk niet bijzonder populair en eerder minderwaardig. Wat me opviel was dat er geen televisie of video in de bus aanwezig was. Bijna elke bus die ik in Azië heb bereden viel van ellende bijna uit elkaar, maar had wél een video. De Greyhound bussen daarentegen zijn zeer comfortabel en luxe maar zonder de onnodige poespas. In Cincinnati aangekomen ben ik maar liefst drie uur bezig geweest om naar mijn “hotel” te komen, waarvan ongeveer twee uur bestond uit het wachten op een kil, donker en door analfabeten bevolkt busstation. De bus die ik moest hebben reed net voor m’n neus weg. Tsja, tot het einde van mijn wereldreis krijg ik tegenslagen te verduren. Het moet natuurlijk wel avontuurlijk en ongemakkelijk blijven....

Vrijdag 31 mei (dag 209)

Mijn “hotel” is dit keer het *College of Mt. St. Joseph*, waar ik een redelijk goedkope slaapplek heb kunnen bemachtigen. De studenten hier hebben kennelijk al zomervakantie, want er is geen kip te zien. Het is een grote campus in een bosrijke omgeving en het doet me denken aan mijn tijd aan de *Old Dominion University* in Norfolk acht jaar geleden. Mijn trip naar The States roept weer een hoop herinneringen op. Toen ik in de bus zat op weg

naar downtown Cincinnati reed ik door woonwijken die ook enige gelijkenis toonden met m'n woonomgeving in Norfolk (al lijkt elke bovenmodale Amerikaanse woonwijk op elkaar). De huizen waren ongeveer even groot, maar staan hier dichter op elkaar en hebben meer verdiepingen. Dat betekent dus dat de grond hier duurder is dan in Norfolk. Ik heb niet veel gedaan in downtown Cincinnati, ik ben het sightsee'en meer dan zat. Er was een boekenmarkt op het centrale plein, Fountain Square, waar ik voor twee dollar een boek over India heb gekocht. Even later ging ik naar de 49e verdieping van het hoogste gebouw van Cincinnati, waar het straatbeeld plotseling in miniatuurvorm verscheen. Waarom bouwen ze zulke hoge wolkenkrabbers, terwijl er zat ruimte is? Ik heb Dan en Ginny gebeld. Morgen ga ik ze opzoeken, als het slotstuk van mijn trip.

Zaterdag 1 juni (dag 210)

Via drie busritten en een levensbedreigende wandeling langs een semi-snelweg zonder voetpad ben ik dan eindelijk bij het huis van Dan en Ginny aanbeland, in Beavercreek. Ze waren nog niet thuis toen ik er aanbelde, maar dat was niet erg. Ik heb een beetje in de buurt rondgewandeld en zag direct weer beelden voor me van zestien maanden Norfolk. Dezelfde ruim beboste villawijk-achtige omgeving met grote huizen met grote oprijlanen omringd door grote tuinen. Het was lekker weer en ik rook weer dezelfde geur van gemaaid gras. Ik besloot in de tuin te wachten op de thuiskomst van Dan en Ginny, die even later verrast waren mij te zien zitten op hun tuinbankstel. Het was een goed weerzien na lange tijd. We hebben allebei de afgelopen tijd veel meegemaakt en het leek alsof we op springen stonden om elkaars verhalen onder de neus te schuiven en aan te horen. Ikzelf heb ook het idee dat ik mijn wilde reiservaringen heb opgekropt en dat nu alles eruit moet. Ik ben blij dat ik aan goede vrienden wat van mijn ervaringen kwijt kan, al zal ik waarschijnlijk weken nodig hebben om anderen met mijn belevenissen te confronteren. Voor zover ik alles nog kan onthouden. Ik heb zoveel meegemaakt dat ik blij ben dat ik het één en ander heb toevertrouwd aan dit boekje (deel 1, 2 en 3).

Zondag 2 juni (dag 211)

Lekker uitgeslapen en ik voelde een bepaalde rust over me heen komen wat ik nog niet vaak eerder heb meegemaakt tijdens deze reis. Ik hoef niet uit te zoeken en na te denken wat ik vandaag zal doen, hoe ik er kom, hoe ik terugkom, wat en waar ik eet en waar ik slaap. Dan en Ginny zorgen goed

voor me en ik laat het allemaal lekker over me heen komen. Soms voel ik me schuldig dat ik hun zo weinig te bieden heb, behalve mijn aanwezigheid en de sterke verhalen. Maar ik denk dat zij mijn bezoek wel waarderen. Ik kan in ieder geval van Norfolk nog herinneren dat ik het ontzettend leuk vond als mensen het er voor over hadden om langs te komen. Dan en ik hebben natuurlijk weer veel bijgepraat, met name over onze tijd aan de universiteit. Wat lijkt dat alweer lang geleden. Toen de miezerige regen stopte zijn we naar het *Strawberry Festival* gegaan in Troy, een pittoresk dorpje ongeveer twintig mijl van Dayton vandaan. Dat aardbeienfestijn was typisch Amerikaans, het is ongelofelijk hoe creatief mensen met aardbeien kunnen zijn. Niet alleen houten aardbeien, aardbeienbroches en een dekbedovertrek met aardbeien waren er te krijgen (om maar wat te noemen), maar ook aardbeiendonuts, aardbeienchocolaatjes, aardbeienlimonade, aardbeiencake, aardbeienpizza en aardbeienpudding. Maar helaas, géén aardbeienwijn.

Maandag 3 juni (dag 212)

Dan en Ginny hebben door-de-week zo hun eigen bezigheden, dus had ik vandaag (en de komende dagen) de tijd voor mezelf. Helaas is het veel te koud voor de tijd van het jaar, het onweert en de regen valt met bakken uit de lucht. Mijn oorspronkelijke plan om met een goed boek in de tuin te zitten kon dus geen doorgang vinden. Ik ben tussen de regenbuien door van winkelcentrum naar winkelcentrum gehuppeld. Die zijn niet zo ver van mijn logeeraadres vandaan, ik kan ze zelfs via enkele schaarse voetpaden bereiken. "The Fairfield Commons Mall", heet het met enorme parkeerplaatsen en brede *highways* aan elkaar gerijgde complex. Het grootste winkelcentrum ligt in het midden van de parkeerplaatsen. Het bestaat uit een viertal warenhuizen, enkele tientallen tentjes waar je hamburgers, hotdogs en taco's kan nuttigen en enkele honderden kleinere winkels, die variëren van een Catfancy Shop waar je alleen spullen kan kopen met een afbeelding van een kat erop tot en met een winkel waar je de modernste, in het huishouden niet echt noodzakelijke, hightech-snufjes kan krijgen. Alles natuurlijk overdekt met fonteinen, watervalletjes en echte bomen. Tegen de avond heb ik Dan gebeld om te vragen of hij me op wilde halen. De aanhoudende stortbuien gaven me geen kans naar huis te rennen.

Dinsdag 4 juni (dag 213)

Hoe lekker het ook is om de hele dag op m'n luie reet te zitten, ik moet natuurlijk toch één cultureel uitstapje maken. Hoewel Dayton en Beavercreek niet bovenaan de lijst staan van meest populaire Amerikaanse bestemmingen, heb je hier wel 's werelds grootste luchtmachtmuseum. Dan en Ginny hebben me daar gedropt en ik heb daar een paar uur doorgebracht voordat ze me om vijf uur weer oppikten. Ik had van tevoren het idee dat ik wel snel uitgekeken zou zijn (zoals bij de meeste musea die ik tijdens mijn reis heb bezocht), maar het viel mee. Het was inderdaad heel groot en vooral het onderdeel over de beginfase van het vliegtijdperk intrigeerde me. Het "vliegtuig" is in Dayton uitgevonden, door de Wright Brothers, dus dat het luchtvaartmuseum hier is gevestigd is geen toeval. Bij het museum was ook een filmtheater waar dezelfde beelden van de planeet Venus werden getoond als in het planetarium van Hongkong. Na cultuur kwam ontspanning. Dan en ik zijn een hamburger gaan eten in een overvol hamburgerrestaurant, waar de serveerster die ons bediende volgens mij een paar hamburgers teveel op had. Met een volle pens hebben we daarna gerelaxt in de sauna. Helaas was de lokale dorpsgek er ook, die ons lastigviel met intieme vragen over onze afkomst, ons levensdoel en onze geslachtsdelen.

Woensdag 5 juni (dag 214)

Het weer blijft slecht, zo slecht in ieder geval dat het te koud is om lekker in de tuin te zitten. Dat zou ik eigenlijk het liefste doen, écht vakantie vieren door niks te doen. Ik vrees dat ik dat nog even uit moet stellen. Dan en Ginny willen volgens mij ook dat ik wat onderneem, in plaats van de hele dag in hun huis te zitten. Ik ben door Ginny gedropt bij de dichtstbijzijnde bushalte en heb na drie kwartier wachten de bus naar *downtown* Dayton kunnen nemen. Het moderne Amerika is niet ingesteld op mensen die snel met de bus van A naar B willen. Downtown Dayton was een trieste bedoening en mijn paar uur die ik daar spendeerde was eigenlijk al te veel. Het doodse centrum bestaat uit leegstaande kantoorgebouwen en betonnen parkeergarages. En een hoop kerken. Dayton is een zeer christelijke stad want bijna elke boekenwinkel die ik hier betrad had niet veel meer in het assortiment dan bijbels in alle vertalingen. Ik heb een tijdje in de bibliotheek doorgebracht, een van de weinige plekken waar ik me een beetje op mijn gemak voelde. Nog zo'n plek was het café waar ik even later wat ben gaan eten. Het was *happy hour* en ze hadden maar liefst veertig

verschillende soorten Amerikaans bier! Ietswat soezerig was niet gek om tussen echte gekken de bus weer terug te nemen.

Donderdag 6 juni (dag 215)

Het schijnt hier zelfs slechter weer te zijn dan in Nederland. De regen die normaal gesproken in Nederland hoort neer te vallen, dendert hier in steeds grotere hoeveelheden neer. In Nederland is het onderwiel iets van 30 graden Celsius, ik heb het weer getroffen. Ik heb weinig om te geven, maar ik wilde toch iets terugdoen voor de gastvrijheid die Dan en Ginny mij bieden. Ik heb daarom eten gekookt vanavond. Ik probeerde een traditioneel Vietnamees gerecht te bereiden, maar het was moeilijk om in de enorm grote supermarkt authentieke Vietnamese ingrediënten te vinden. Ik weet bovendien niet hoe je iets origineels Vietnamees moet maken, maar dat neemt niet weg dat ik mijn eindresultaat “Vietnamees” kon noemen. En al weten Dan en Ginny waarschijnlijk wel beter, het gaat tenslotte om het gebaar. Na het eten hebben Dan en ik weer behoorlijk wat bijgepraat in de sauna, waar we onze privé conversaties weer regelmatig verstoord zagen door vervelende Amerikanen die ons onbenullige vragen stelden. Eenmaal terug op *Eastmoor Drive* was ik er getuige van hoe Dan en Ginny hun eerste huisdier kregen. We hoorden al de hele dag gemiauw, en na lang zoeken bleek er een klein poesje onder de motorkap van Dan's Mustang te zitten. En dat poesje zag er zo teder uit....

Vrijdag 7 juni (dag 216)

Deze dag stond vooral in het teken van Winnie, de poes die gisteren aan is komen lopen. Dan en Ginny waren er druk mee, zo van de ene op de andere dag een huisdier erbij. Het poesje moet natuurlijk wennen aan de nieuwe omgeving, terwijl Dan en Ginny moeten wennen aan het idee plotseling een derde levend wezentje in huis te hebben. Ik heb in de ochtend mijn vliegticket voor m'n terugreis naar Nederland geregeld. Over twee weken, op 23 juni, vlieg ik weer naar Amsterdam, dus op 24 juni is mijn wereldreis definitief ten einde. 232 dagen heeft m'n reis dan geduurd. Het is wel een raar idee ineens zéker te weten wanneer mijn reis eindigt. Altijd leefde ik met het idee “ik zie wel”. Nu staat mijn einddatum absoluut vast. Ik ga Dan en Ginny morgen weer verlaten. Dan vertrekt dinsdag naar Nederland voor zijn afstuderen en ze willen morgen beginnen met hun voorbereidingen voor dit reisje. Het is dus de laatste avond voor mij in Beaver Creek. Helaas was er geen verbetering in het weer te bespeuren – de regen blijft naar beneden

donderen – dus we hebben de avond maar gezellig binnenshuis doorgebracht. We hebben onder het genot van wat drankjes twee films bekeken (*Forrest Gump* en *Natural Born Killers*) en Dan en ik hebben een sfeerverhogend sigaretje gerookt.

Zaterdag 8 juni (dag 217)

Tsja, altijd zag ik ernaar uit Dan in Amerika te ontmoeten, en nu is het al weer ten einde. Ik heb tijdens mijn hele reis proberen voor te stellen hoe het zou zijn bij Dan, en nu kan ik me al weer gaan richten op het idee in Nederland te leven. Na lang te hebben uitgeslapen en rustig te hebben ontbeten was daar het moment aangebroken om afscheid te nemen. Ik heb een hele gezellige tijd gehad bij Dan en Ginny, ik begon me steeds meer thuis te voelen. Dan en ik hebben veel bijgepraat, hoewel ik het gevoel heb dat we nog twee weken langer hadden kunnen bijpraten. Het zal weer een lange tijd duren voordat we elkaar weer zien. Nog een paar foto's gemaakt en toen afscheid genomen van Ginny. Dan bracht me naar het Greyhound busstation waar ik de bus naar Chicago zou nemen. Het donkere weer en het trieste busstation waren haast geen deprimerender omgeving om van mijn beste vriend afscheid te nemen. Met een warme schouderklop stapte ik in de bus, met een brok in m'n keel en nog net mijn tranen bedwingend. Het afscheid nemen blijft moeilijk, ook al heb ik het zo vaak gedaan in mijn leven. Terwijl de regen steeds harder uit de hemel denderde, was ik bezig met de laatste busrit naar Chicago, mijn allerlaatste bestemming.

Zondag 9 juni (dag 218)

Wat valt dat weer tegen, in een jeugdherberg mijn kamer met een aantal anderen te moeten delen. Maar ik heb geen andere keus, mijn budget laat het me niet toe wat meer privacy te veroorloven. Ik heb pech op m'n kamer wat asociale types te hebben, die een hoop lawaai maken als ze 's nachts dronken terugkomen van hun kroegentocht en die van de kamer een vuilnisbelt maken door van alles (inclusief etensresten) op de grond te gooien. Het zijn jochies van naar schatting 18 jaar die bezig zijn hun eerste levenservaringen op te doen (wat klinkt dat arrogant). Ik voel me echter te oud en te wijs tussen deze lui, maar ik denk dat ik een paar dagen wel volhoud. Dinsdag ga ik naar David Wells, de Chicagoaan die ik in Bombay en Varanasi heb ontmoet. Ik heb hem gebeld en ik ben welkom een paar dagen bij hem door te brengen. Het koude weer houdt onderwijl aan, het is meer dan twintig graden (Fahrenheit) te koud voor de tijd van het jaar.

Aangezien een (oud) T-shirt het warmste kledingstuk is wat ik bij me heb, was ik min of meer genoodzaakt binnen te blijven. Ik ben wel even buiten geweest, maar buiten het feit dat ik bijna doodvroor voelde ik me ook nogal bekeken als enige zonder winterjas. Ik heb mijn toevlucht gezocht in een boek.

Maandag 10 juni (dag 219)

Zowaar, de zon scheen, want ik hield het niet meer uit tussen die kamergenoten van mij die met hun gedrag waarschijnlijk eerder vandaag dan morgen in de goot liggen. De eerste stappen die zij zetten om levenservaring op te doen zijn misstappen, want met al je geld over de balk gooien aan drank, sigaretten en het proberen te veroveren van vrouwen kom je niet ver (hoewel je dít ook een keer ervaren moet hebben...). Ik had echter geen zin me in de rol van opvoedkundige te begeven en ben downtown Chicago ingegaan, dat op een maandagmiddag veel meer leeft dan op de zaterdagavond toen ik terugkwam van Dan en Ginny (ik verlang vaak terug naar die relaxte en gezellige week). Downtown Chicago bevat onder meer veel hoge wolkenkrabbers, chique warenhuizen en trendy restaurants. Het is ná New York (of eigenlijk Manhattan) het financiële hart van Amerika, duidelijk te zien aan de druk doende en lijkende zakenlieden die met hun zaktelefoons haastig door de straten rennen. Langs de meestal zwarte en luidruchtige zwervers uiteraard. Ik blijf twee weken in Chicago totdat ik terugvlieg naar Nederland (de langste tijd op één plek tijdens mijn wereldreis), dus ik ben naar het toeristenkantoor gegaan om stapels folders op te halen om te zien waarmee ik me de komende tijd kan bezighouden.

Dinsdag 11 juni (dag 220)

Ik heb met David afgesproken dat ik tegen zessen bij hem aanklop, zodat hij niet eerder terug hoeft te komen van zijn werk en ik deze dag nog voor mezelf heb. Ik ben blij mijn overnachtingsstek te kunnen verlaten, want ook vannacht werd mijn nachtrust weer danig verstoord door asociaal wangedrag. Het was verdomme weer kloteweer, dus veel buiten gelopen heb ik niet. Me realiserende dat ik van beroep eigenlijk econoom ben en geen wereldreiziger, heb ik een bezoek gebracht aan de *Chicago Board of Trade*. Voor rechtgeaarde economen hoort dat een smulparadijs te zijn waarbij je de dollartekens van je vingers aflikt. Het was inderdaad wel grappig, maar ook voor niet-economen zou dat het geval zijn. Je hoeft geen bal van economie af te weten om de Chicago Board of Trade grappig te

kunnen vinden. Achter glas kan je een grote massa schreeuwende en joelende jongens en meisjes bezig zien op de handelsvloer van *the world's largest futures market*. Het is een intrigerend gezicht, hoe met behulp van kreten en handgebaren handel wordt gedreven. De handelaren dragen jasjes in alle kleuren van de regenboog (en meestal een combinatie daarvan) en kennelijk is het dragen van een stropdas ook verplicht, hoewel die vaker rond de navel hangt dan rond de nek. 's Avonds naar David. Het ontvangst was allerhartelijkst en we hebben onder het genot van een paar margherita's flink wat bijgepraat.

Woensdag 12 juni (dag 221)

David is een échte kunstenaar. Hij woont op de bovenste verdieping van een bijna vervallen huis in een wijk met de meeste *gangs* en moorden per duizend inwoners, maar wel dichtbij downtown Chicago. In zijn huis is het een gigantische bende, half afgemaakte schilderijen en verfresten zijn overal te vinden. Het kan mij niet zoveel schelen. Ik vind het wel grappig en ben al lang blij niet meer tussen die onvolgroeide wezentjes van een paar dagen geleden te hoeven verkeren. David heeft me een sleutel van zijn huis gegeven, dus ik kan grotendeels mijn eigen gang gaan. Ik ben naar de *Mercantile Exchange* geweest ("world's largest trading place"), wat ongeveer hetzelfde was als de Chicago Board of Trade. Alleen deden de handelaren me meer denken aan die dronken en brullende korbballen van de Erasmus Universiteit. Daarna naar het *Field Museum*, met een interessante tentoonstelling over grote harige spinnen. 's Avonds nam David me mee naar een van Chicago's bekendste bluesbars, genaamd B.L.U.E.S. Ik ontmoette daar wat van zijn vrienden en vrienden van die vrienden. Twee jongens en drie meisjes. Behalve een jongen die een jaar in Utrecht heeft gestudeerd, vonden ze mij maar een curiositeit. Een Nederlander in Chicago. Waar ligt Nederland eigenlijk?

Donderdag 13 juni (dag 222)

Heel Chicago was gisteravond in de ban van een basketbalwedstrijd van de *Chicago Bulls*, die tegen de ploeg van Seattle speelde. De mate van Chicagoïsme was ongeveer gelijk aan de mate van nationalisme als Nederland een voetbalwedstrijd speelt tegen Duitsland. Tijdens de wedstrijd was er in de straten bijna niemand te bekennen, behalve de vele politieagenten die zich gereedmaakten om de rellen na de wedstrijd neer te slaan. De *Bulls* verloren, dus iedereen begaf zich depressief naar huis. De

rellen werden even uitgesteld. Morgenavond spelen ze nog een keer. Het is ongeloofelijk hoe zo'n verlies doorwerkt in de gevoelens van de mensen hier. Ook vandaag was iedereen nog chagrijnig en depressief van de nederlaag gisteravond van *hun* Bulls, de trotse basketbalkampioenen van Amerika. Ik ben zelf geen bal geïnteresseerd in basketbal, maar ik vind het wel leuk dat sfeertje te proeven. Het doet me zo denken aan de sfeer als Nederland een wedstrijd speelt in het EK of WK voetbalkampioenschap. Ik ben vandaag naar het lokale aquarium geweest. Alles was heel modern, de vissen hadden het hier bijna beter dan in hun natuurlijke omgeving. Het was alleen jammer dat ik de vissen niet van dichtbij kon zien. Er waren een paar schoolklassen kinderen losgelaten.

Vrijdag 14 juni (dag 223)

Het weer is plotseling omgeslagen. Een paar dagen geleden was het nog ijskoud, maar nu is het boven de dertig graden. Ik ben dan ook vrij sloom de laatste dagen en heb ook vandaag weinig gedaan. Veel gewandeld in downtown Chicago, dat met zijn vele boekenwinkels een grote aantrekkingskracht op mij heeft. Zodra ik een boekenwinkel passeer ga ik er in om rond te neuzen, hoewel mijn huidige budget het helaas niet toelaat een paar interessante boeken waar ik mijn neus in heb gestoken ook daadwerkelijk te kopen. Eenmaal terug bij David wilde hij met een vriend de basketbalwedstrijd van de *Bulls* in een bar gaan bekijken. Ik ging mee, vooral om het sfeertje te proeven. Wederom was de politie op straat paraat met kogelvrije vesten, waren de Amerikanen uitgelaten en gespannen en verloren de Bulls. Zondag is er weer een kans. Na de wedstrijd zijn we, David, twee van zijn vrienden (ook kunstenaars) en ik, naar *Joann's Pianobar* gegaan. Oh, wat heb ik daar gelachen. Het interieur en de bezoekers stammen uit de jaren vijftig. Vijftig-plussers brulden oubollige en patriottische Amerikaanse liederen mee met de pianospeler, terwijl ze na enkele cognacjes en likeurtjes ook steeds handtastelijker werden. Een getrouwde Bona Vita (60+) probeerde bij mij avances te maken.

Zaterdag 15 juni (dag 224)

Aangezien David door-de-week werkt had ik ook vandaag een beetje een weekendgevoel. Het weekend is immers net begonnen. Ik had echter meer moeite om op te staan dan David, die dat door zijn werk uiteraard meer gewend is. In de middag besloten we naar de *Printers Row Book Fair* te gaan, een boekenfestival waar meer dan 150 boekenwinkels in hun

kraampjes nieuwe en tweedehands boeken aanbieden. Zowel David als ik kwamen vrij snel tot de conclusie dat het “teveel” was. Er zijn téveel boeken (en dus ook schrijvers) in deze wereld. Je verzuipt gewoon in de boeken. Ik was al een uur kwijt met het rondneuzen in de boeken van één kraampje, hoe zou ik in godsnaam alle kraampjes kunnen afwerken? (Dit probleem werd natuurlijk grotendeels veroorzaakt door het feit dat ik boeken leuk vind.) Een mogelijke oplossing voor dit probleem is veel boeken (of schrijvers) te verbranden. Ik twijfel er steeds sterker aan of ik mijn dagboek wel tot een BOEK zal transformeren. ‘s Avonds was David uitgenodigd voor een barbecue bij een paar van zijn vrienden, en ik mocht mee. Het was een typisch Amerikaanse barbecue, met aangebrande (zwarte) hotdogs, rauwe hamburgers, chips en salade. Het was druk, met allemaal kunstenaars, en ik had moeite me te mengen in hun kunstenaarsgesprekken.

Zondag 16 juni (dag 225)

Ik realiseer me dat ik vandaag de laatste week in ga van mijn wereldreis. Volgende week zondag zit ik in het vliegtuig terug naar Nederland. Ik vind het niet erg en verlang er eigenlijk al naar. Aan de andere kant wil ik deze laatste week nog wel volop genieten, doen alsof het vakantie is. Dat is best moeilijk als je de dagen al bijna aan het aftellen bent. Ik heb geluk dat ik bij David zit. Hij neemt me vaak mee op trektouw en dat leidt me een beetje af van mijn gedachten over het toekomstige leventje in Nederland. Hij gaf vandaag een brunch voor een paar van zijn vrienden in zijn kleine appartement. Op z’n Amerikaans, wat betekent dat iedereen wat gerechten of drank mee moet nemen als bijdrage aan de brunch. Zijn vrienden waren voornamelijk dezelfde artistieke types als op de barbecue van gisteravond, dus ik kon wederom weinig bijdragen aan de gespreksonderwerpen. Er waren niet veel mensen komen opdagen en degenen die kwamen gingen weer vroeg weg, dus de brunch was snel afgelopen. We hebben daarna wat in de buurt rondgelopen, waar verpaupering en sociale problemen troef zijn (evenals revolvers). Bij een huis, waar wat Amerikaanse *kitsch* in de voortuin stond, hing een bordje met een pistool erop getekend en de tekst “we don’t dial 911”.

Maandag 17 juni (dag 226)

Niks doen, daar had ik vandaag zin in. Uitslapen, alle indrukken van de afgelopen maanden proberen te verwerken en proberen te wennen aan het idee dat ik volgende week weer in Nederland zit. Want een week vliegt

voorbij, is over voordat je het weet. Ik maak me alleen een beetje zorgen over het vliegticket dat ik meer dan een week geleden in Dayton heb gekocht, maar dat ik nog steeds niet heb ontvangen. Het reisbureau zou het per *Federal Express* naar mijn tijdelijke logeeradres bij David opsturen, en dat zou niet te lang moeten duren. Morgen maar eens bellen, hoewel ik geen zin heb om me over dat soort dingen op te winden tijdens het laatste traject van m'n reis. Onbedoeld gebeurt dat natuurlijk toch. Ik heb mijn laatste brief en mijn laatste ansichtkaarten geschreven en ben naar de *magnificent mile*etrokken, een anderhalf kilometer lange winkelstraat van Chicago. Iets wat vergelijkbaar met de Kalverstraat, alleen wat groter en luxer. Ik heb "gewinkeld" maar niks gekocht. Eenmaal terug bij David kreeg hij een andere gast op bezoek, Michèl uit Antwerpen, die hij ook in India had ontmoet! Die Belg is ook bezig met zijn wereldreis en voor hem is Amerika ook het laatste bastion voordat hij weer teruggaat naar België. David's appartement is dan ook eigenlijk een opvangtehuis voor oververmoeide wereldreizigers.

Dinsdag 18 juni (dag 227)

Zolang David in ons midden is praten Michèl en ik Engels, maar zodra we met z'n tweeën zijn praten we Nederlands. Kan ik alvast een beetje oefenen voor volgende week, hoewel ik het geen nadeel vind door mijn trip nu vloeiend Engels te kunnen spreken. Ik heb het reisbureau in Dayton gebeld en gevraagd waar mijn ticket blijft. Het zal pas op zaterdag bij mij worden bezorgd, terwijl ik zondag vertrek! De klootzakken, ze hadden me beloofd dat mijn ticket er in vijf dagen zou zijn. Ik had nooit een ticket in Dayton moeten kopen, besef ik nu. Er kan van alles mislopen en ik loop dus de kans mijn ticket niet op tijd te krijgen. Met Michèl naar downtown Chicago, waar ik hem alleen heb gelaten en naar het *Art Museum* ben gegaan. De toegang was vandaag gratis, dus als rechtgeaarde Hollander ga je daar natuurlijk de vruchten van plukken. Ik heb er tegen mijn verwachting in een flink aantal uren gespendeerd. Ondanks het feit dat ik in vele andere musea over de wereld ook Rembrandts, Van Goghs, Picasso's, Monets en Dali's heb gezien (ze lijken na een tijdje allemaal op elkaar). David heeft Michèl en mij in de avond wat niet zo voor de hand liggende delen van Chicago laten zien, zoals oude, vervallen en verlaten fabrieksterreinen.

Woensdag 19 juni (dag 228)

Ik heb het reisbureau in Dayton maar weer eens gebeld (genaamd *First Discount Travel*) en gevraagd of ze het ticket niet beter naar het vliegveld kunnen sturen, zodat ik het daar op kan halen. Dat kan wel, maar dat kost me dan vijftig dollar extra! De klootzakken, nu moet ik op de laatste dag van mijn wereldreis wachten op de komst van mijn ticket. Je kan je bijna geen betere tijdsbesteding wensen op de laatste dag van het avontuur-van-je-leven. Ik heb vandaag een heus uitstapje gemaakt naar een *suburb* van Chicago, *Oak Park*. Beroemd vanwege de beroemde Amerikaanse architect Frank Lloyd Wright, die daar wat met nieuwe huizen heeft geëxperimenteerd. Ik heb zijn huis bezocht dat rondom de jaartelling is gebouwd, maar dat eruitziet als een moderne bungalow van tien jaar oud. Ik heb wat in de omgeving rondgewandeld, tussen de grote villa's die deze rijk beboste wijk rijk is. Ik was daar eigenlijk niet gewenst, want achter de ramen van de villa's hingen posters met "no tourists". Hoe meer geld ze hebben, hoe arroganter ze worden. De Belg Michèl heeft ons vanochtend al weer verlaten, op weg naar New York. Het was jammer dat hij slechts één dag in ons midden was, maar ook zijn geld raakte op.

Donderdag 20 juni (dag 229)

Op aanbeveling van David ben ik naar het *International Museum for Surgical Science* gegaan. Niet echt een plek waar je als buitenlander naartoe gaat als je in Chicago bent. Maar David zei dat het wel de moeite waard was omdat het een niet alledaags museum is – het is een totale chaos en het bevat vele museumstukken die slechts heel in de verte (en met enige fantasie) iets met chirurgie te maken hebben. Het was inderdaad goeddeels waar wat David vertelde, al werd er wel een poging gedaan het allegaartje meer te organiseren. Ik was de enige bezoeker en moest bij de deur aanbellen om binnen te komen. Mijn favoriet waren de messen waarmee honderd jaar geleden tijdens de Amerikaanse burgeroorlog armen en benen van gewonden werden geamputeerd – de bloedspatten zaten er nog aan. Na het museum moest ik een aantal mijlen lopen naar het postkantoor (waarom maken ze die Amerikaanse steden zo verrekte groot?) omdat ik wilde kijken of er nog brieven voor mij waren gekomen. Twee, de laatsten van m'n reis. Ik heb Dan gebeld om hem te feliciteren met zijn drs-titel en ben daarna met David en een paar van zijn vrienden (die ik nog niet eerder had ontmoet) naar de film geweest: *Wallace & Gromit*.

Vrijdag 21 juni (dag 230)

Het reisbureau uit Dayton belde vanochtend dat mijn vliegticket *deze ochtend* al tussen tien en twaalf uur bezorgd zou worden. Om half negen hoorde ik getoeter buiten en lag m'n ticket in de brievenbus. Ik zat me op te winden de laatste dagen, maar het is goed gekomen. Zondag vlieg ik nu definitief terug naar Nederland, en de dagen dat ik (aan) het reizigersbestaan leid/lijd beginnen te tellen. Ik voel me een beetje vreemd met dat vooruitzicht. Ik heb weinig gedaan vandaag, ik was tenslotte nog moe van de enorme stadsmarathon van gisteren. Ik heb in een koffieshop gezeten en geprobeerd een krantje te lezen, maar m'n gedachten werden afgeleid door mijn gemijmer over de voorbije ervaringen. Ik probeer mijn belevenissen van de afgelopen acht maanden op een rijtje te zetten. 's Avonds werd ik verwacht bij de ouders van een vriend van David. David was daar uitgenodigd omdat hij voor twee weken op hun huis gaat passen, en zowaar mocht ik mee komen om te dineren. Het was een zeer intellectuele, maar ook streng Joodse familie. Omdat het vrijdagavond was (de avond voor de sabbath), werd er voor aanvang van het diner het Joodse ritueel opgevoerd. Zingen, het drinken van wijn, bidden en het aansnijden van het brood. Gelukkig had David me van tevoren het een en ander ingefluisterd en hoefde ik geen flater te slaan.

Zaterdag 22 juni (dag 231)

Laat in bed gisteravond, want David, zijn Joodse vriend Dan en ik zijn na het voortreffelijke diner nog naar de opening van het Chicago Museum of Contemporary Art geweest. De hele stad is er vol van, voor het eerst in zestig jaar weer een nieuw museum erbij. Het museum was 24 uur gratis toegankelijk voor het publiek, en ik wilde daar vlak voor mijn vertrek nog een graantje van meepikken. Het viel echter niet mee om half twee 's nachts nog volop interesse te tonen voor *contemporary art*, zoals een schilderij dat niet meer was dan een volledig wit geschilderd doek. Vandaag de laatste souvenirs gekocht, zoals *blue cheese dressing*, *cheese balls* en een T-shirt, en naar de 94e verdieping van de John Hancock wolkenkrabber, vanwaar je een leuk uitzicht hebt op downtown Chicago. 's Avonds een druk programma. Het was tenslotte mijn laatste "echte" avond. Met David's vriend Bruce (en David zelf natuurlijk) naar een film over India, waar we wat herinneringen konden ophalen van dat onbegrijpelijke land. Daarna heb ik David getrakteerd op een etentje bij een trendy Japanse sushibar en zijn we – om de avond te vervolmaken – naar een surrealistische Poolse polkabar

geweest en naar de voor ons inmiddels oude en vertrouwde pianobar van Joann.

Zondag 23 juni (dag 232)

Het is afgelopen. Mijn wereldreis is ten einde. Ik zit nu in het vliegtuig, boven de Atlantische Oceaan, op weg naar Amsterdam in Nederland, mijn thuisland. Het is nu half vijf 's nachts (Nederlandse tijd) en slapen kan ik toch niet. Daarom dat ik maar in mijn trouwe dagboekje ben gaan schrijven. Terwijl we in de lucht hangen denk ik constant terug aan wat ik allemaal heb meegemaakt. Het is nu de 232e dag en ik heb zóveel meegemaakt dat ik blij ben dat ik een dagboek heb bijgehouden. Vanochtend afscheid genomen van David, bij wie ik een geweldige tijd heb gehad. Ik had me geen beter einde van mijn reis kunnen wensen. Hij heeft me Chicago en een deel van de Amerikaanse cultuur van een hele andere kant laten zien. En twee weken logeren bij iemand is niet niks. Ik hoop van harte dat hij een keer in Nederland langskomt, zodat ik hem dezelfde gastvrijheid kan bieden. Van Chicago gevlogen naar Washington D.C. en daar overgestapt voor het afleggen van het laatste traject van deze geweldige reis, een avontuur met onvergetelijke herinneringen die niemand mij kan afnemen. Over ongeveer tweeënhalve uur landen we op Schiphol, waar mijn familie waar ik krap acht maanden geleden zo emotioneel afscheid van heb genomen, me zal ophalen.

Maandag 24 juni (dag 233)

Ik ben weer terug in Nederland. Rond zeven uur vanochtend daalde het vliegtuig onder de dikke en grijze bewolking en zag ik de groene weilanden met koeien. Ik voelde me een beetje vreemd op dat moment. Om na acht maanden in zulke vreemde en exotische oorden te hebben rondgezworven met zoiets bekends te worden geconfronteerd. Op Schiphol stonden m'n lieve familieleden me op te wachten. Het was een hartelijk, blij en emotioneel weerzien. Op zo'n moment realiseer je je goed hoe dierbaar je familieleden je zijn, na ze zo'n lange tijd te hebben gemist. De terugkomst op Schiphol herinnerde me ook aan mijn vertrek als de dag van gisteren. M'n familie had zich enorm ingespannen om een welkomstfeestje te bouwen. Ballonnen, bloemen, schilderijen en een taart met "welkom thuis Eric" stonden me op te wachten in het huis in Zoetermeer. Buren, nog meer familie en vrienden kwamen langs, er lag welkomstpost, er kwamen bloemen en ik kreeg welkom-thuis-telefoontjes. Zoveel aandacht van al die

mensen, zo lief allemaal, overviel me een beetje. Mijn gedachten duizelden en ik voelde me moe. Het kostte me moeite te realiseren wat ik allemaal heb meegemaakt, nu in Nederland nog alles hetzelfde is gebleven. Het lijkt een sprookje dat ik in mijn uppie in zo'n lange tijd rondom de aardbol heb gereisd.

EINDE

Geschreven door Eric Wendel, Amsterdam.